

СПОЈИ!

Informations- und Integrationszeitschrift Spoji!

Информативни
и интеграциони
часопис
Споји!
година V, број 7, I/2015

излази на Цвети 2015. л. г.

1914. - 2014.

100 година од избијања Првог светског рата

100 Jahre seit dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs

у овом броју | in dieser Ausgabe:

Почело снимање филма „Јасеновац“
Prof. Dr. Tanja Chraust: Raoul Stoisavljević - Ein Flugpionier aus Innsbruck
Драгослав Бокан: Од многих империја ка једној
Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach: Der Erste Weltkrieg 1914-1918
мр Радован Калабић: Славне српске битке и победе у Великом рату

+ МИНИ-АНКЕТА / MINIMUMFRAGE!

~ преглед статистике године на 2014. годину ~

~ ein Rückblick auf das Jahr 2014 ~

УМАЗАК ГИХ У ЈЕРУСАЛИМА - ШЕСТИ

- 02 О ЧАСОПISУ Споји!**
- 03 ÜBER DIE ZEITSCHRIFT Spoji!**
- УМРЕЖАВАЊЕ**
- 05 **Српска православна омладина Инзбрук**,
Први округли сто о Диани Будисављевић
- 10 **Студентско-ученичко удружење ОРНАС**,
Купатило засијало пуним сјајем у Нишу
- 18 **Хуманитарна организација „Срби за Србе“**,
„Срби за Србе“ на Косову и Метохији
- ИНТЕРЕСАНТНО!**
- 21 Ко је крив за Први светски рат?
23 Србија мора умрети
25 Карло Хабзбуршки: Европа ишла ка сукобу
25 Кад се српска застава вијорила на Белој кући
26 Наталијина Рамонда, симбол Дана примирја у
Великом рату
27 Почело снимање филма „Јасеновац“
- ИНТЕГРАЦИЈА**
- 29 Леди Пеџет: „Само да ме моји Срби не забораве“
- КУЛТУРА**
- 30 **Стеван Мартиновић**,
Европски дух српске културе - Архитектура
- ИСТОРИЈА**
- 32 **проф. др Тања Крауст**,
Раул Стоисављевић – пионир ваздухопловства
из Инзбрука
- ПРАВОСЛАВЉЕ**
- 35 **Милош Павловић**,
Српска пропагандна мисија на Западу 1915-1919.
- VERNETZEN**
- Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck**,
37 Erster runder Tisch über Diana Budisavljević
39 Humanitäre Hilfe für die Opfer des
Hochwassers in Kössen
40 Erfolgreiche Österreichpremiere des Films „Belgrad –
mit Boris Malagurski“ in Innsbruck
42 SPOJI hilft Hochwasseropfern in Serbien
44 NIE WIEDER KRIEG! Religionen für den Frieden
45 Zweiter ROYAL CUP zur Hilfe für Kinder in Tirol
und am Balkan
- INTERESSANT!**
- 48 Serbien muss sterben
49 Karl von Habsburg-Lothringen: Europa steuerte in
Richtung Konflikt
- 50 Als die Flagge Serbiens am Weißen Haus gehisst
wurde
51 Raimonda Nathalie, ein Symbol für den Tag des
Waffenstillstands im Ersten Weltkrieg
52 Die Dreharbeiten zum Film „Jasenovac“ haben
begonnen
- INTEGRATION**
- 53 Lady Paget: „Hoffentlich vergessen mich meine
Serben nicht“
- KULTUR**
- 54 **Stevan Martinović**,
Der europäische Geist der serbischen Kultur -
Architektur
- GESCHICHTE**
- 56 **Prof. Dr. Tanja Chraust**,
Raoul Stoislavljević – Ein Flugpionier aus Innsbruck
- ORTHODOXIE**
- 59 **Miloš Pavlović**,
Die serbische Propaganda Mission im
Westen 1915-1919
- 61 **Mag. Alexander Legniti**,
Falscher Schlag
- 62 МИНИ-АНКЕТА | MINIMUMFRAGE**
- 1914-2014 | 100 ГОДИНА ОД ИЗБИЈАЊА ПРВОГ
СВЕТСКОГ РАТА | 100 JAHRE
SEIT DEM AUSBRUCH DES ERSTEN WELTKRIEGS**
- 68 **Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach**,
Der Erste Weltkrieg 1914-1918
80 **Филип Пејковић**,
Гаврило Принцип, Млада Босна и Сарајевски
атентат
84 **Јован Алексић**,
Борба за доминацију – узроци и почетак
Великог рата
87 **мр Радован Калабић**,
Славне српске битке и победе у Великом рату
89 **Немања Девеић**,
Српска жртва 1914, кратак поглед из 2014.
91 **Драгослав Бокан**,
Од многих империја ка једној
93 **академик Матија Бећковић**,
Осамдесет година од убиства краља Александра:
Витешки краљ мученик

Оснивачи часописа: Владимир Влајић, Александар Спасојевић, Силвана Лазић, Оливер Ранисављевић, Филип Влајић, Ђорђе Ђорђевић

Уредници: Владимир Влајић (СПОЈИ), Игор Стевановић (ОРНАС)

Редакција: Милостива Миливојевић, Иван Ивковић, Дејан Сенић (сви СПОЈИ), Милош Јовановић и Душан Ђаковић (ХО „Срби за Србе“)

Превод: Владимир Влајић

Лектор и коректор: Игор Стевановић (српски) и Филип Влајић (немачки)

Технички уредник: Жељко Деветак

Штампа: Штампарииа „Стојадиновић“, Петровац на Млави

Тираж: 500 примерака

Уводна реч:

Поштовани читаоци, драги пријатељи, донатори и чланови наших организација!

Радује нас што смо у могућности да Вам представимо најновије издање Информативног и интеграционог часописа **Споју!**, првог српског часописа на немачком говорном подручју, који је покренут од омладине за омладину, али и за оне мало старије и искусније међу нама.

Ово, историјски гледано, веома важно издање, под насловом „1914 – 2014. 100 година од избијања Првог светског рата – ретроспективни поглед на 2014. годину“, планирали смо да издамо 28. јула 2014. године, тачно на стогодишњицу од избијања Првог светског рата. Но, пошто је наш народ широм Балкана, а пре свега у Србији и у Републици Српској, задесила велика природна катастрофа у облику поплава, наше снаге смо усмерили на помоћ угроженим породицама у поплавленим подручјима. Како су хуманитарне акције започете средином маја, одмах по сазнању о поплавама, оне су трајале скоро до краја 2014. године, а неке од тих акција још увек су у току. Ми у тим тренуцима нисмо хтели своје снаге да усмеравамо на друге пројекте, а како се у овом случају ради такође о издању часописа које захтева максималну пажњу, ни то не би било исправно, јер желимо да Вам понудимо квалитетан и несвакидашњи часопис – нешто што ћете ретко где наћи да прочитате.

Зато смо одлучили ово издање да објавимо почетком 2015. године као ретроспективно издање, које сагледава и разматра дешавања и мишљења у вези главне тематике овог броја часописа **Споју!** током 2014. године током које је широм света обележавана стогодишњица од избијања Првог светског рата.

Ово издање посебним чине још две ствари: с једне стране смо се овај пут потрудили да часопис **Споју!** буде отприлике у односу 50:50 на немачком и српском језику, док смо с друге стране увели једну новину, а то је у овом издању, мини-анкета која се бави питањима у вези узрока избијања Првог светског рата.

Залагања Српске православне омладине Инзбрук–СПОЈИ, као оснивача овог часописа, као и њених братских организација које учествују у овом пројекту, која између осталог имају за циљ да спајају народе, а поготово Србе и Аустријанце, састоје се и у томе да не прећуткујемо „тамне мрље“ наше заједничке историје, већ да их представимо нашим читаоцима, како би свако за себе могао да донесе закључке на којима би учио из историјских грешака. То је, када је реч од стогодишњици од избијања Првог светског рата, посебно важно нагласити. Добри односи између народа састоје се и у „савладавању историје“. Пошто историја није једноставно прошлост, потребно је писати о историјским темама и разматрати учињене грешке у прошлости, у супротном прети нам опасност да нам се историјске грешке по ко зна који пут понове у будућности.

У том смислу Вам желимо интересантно и узбудљиво читање!

**С поштовањем,
Редакција часописа „Споју!“**

Vorwort:

Liebe Leserinnen und Leser, liebe Freunde, Spender und Mitglieder unserer Organisationen!

Es freut uns die Möglichkeit zu haben Ihnen die neueste Ausgabe der Informations- und Integrationszeitschrift **Spoji!**, der ersten serbischen Zeitschrift im deutschsprachigen Raum, die von Jugendlichen für Jugendliche und die etwas älteren und erfahreneren unter uns, vorstellen zu können.

Diese, historisch gesehen, sehr wichtige Ausgabe, mit dem Titel „1914 – 2014. 100 Jahre seit dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs – ein Rückblick auf das Jahr 2014“, wollten wir ursprünglich am 28. Juli 2014 herausgeben – genau 100 Jahre nach Ausbruch des Ersten Weltkriegs. Da aber, unser Volk auf dem ganzen Balkan, aber vor allem in Serbien und der Republik Srpska (BiH), von einer der schwersten Naturkatastrophen in Form von Hochwasser betroffen war, haben wir unsere Kräfte auf die Hilfsaktionen für die Familien in den überfluteten Gebieten konzentriert. Diese humanitären Aktionen begannen Mitte Mai, sofort als wir vom Hochwasser erfahren haben, und dauerten fast bis Ende des Jahres 2014 an – einige sind immer noch im Gange. Wir wollten unsere Kräfte zu diesem Zeitpunkt nicht auf andere Projekte konzentrieren, da es sich in diesem Fall, um eine Ausgabe unserer Zeitschrift handelt die maximale Aufmerksamkeit verlangt, wäre das unserer Meinung nach nicht richtig, da wir Ihnen eine Zeitschrift, von hoher Qualität und Inhalten, die nicht alltäglich sind, bieten wollen – etwas das Sie selten irgendwo anders finden werden.

Deshalb haben wir entschieden diese Ausgabe Anfang 2015 als eine retrospektive Ausgabe zu veröffentlichen, die sich mit den Geschehnissen und Meinungen, zu dem Hauptthema dieser Ausgabe der Zeitschrift **Spoji!**, aus dem Jahr 2014 beschäftigt in dem es weltweit Veranstaltungen anlässlich des 100. Gedenktages des Ausbruchs des Ersten Weltkriegs gab.

Diese Ausgabe machen noch zwei Dinge besonders: Auf der einen Seite haben wir uns bemüht, dass die Zeitschrift **Spoji!** ungefähr im Verhältnis 50:50 auf Deutsch und auf Serbisch erscheint, während wir auf der anderen Seite eine kleine Neuigkeit eingeführt haben und das ist in dieser Ausgabe eine Mini-umfrage, die sich mit Fragen zur Ursache des Ausbruchs des Ersten Weltkriegs beschäftigt.

Die Bemühungen des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – „SPOJI“, dem Gründer dieser Zeitschrift, sowie seiner Partnerorganisationen, die an diesem Projekt beteiligt sind, die u.a. zum Ziel haben völkerverbindend zu wirken, vor allem zwischen Serben und Österreichern, bestehen auch darin „dunkle Flecken“ der gemeinsamen Vergangenheit nicht zu verschweigen, sondern sie unseren Lesern so zu präsentieren, dass jeder für sich Schlüsse ziehen und aus den Fehlern der Vergangenheit lernen kann. Dies ist im Zusammenhang mit dem Gedenken an den vor 100 Jahren begonnenen Ersten Weltkrieg besonders wichtig.

Gute bilaterale Beziehungen bestehen nämlich zu einem erheblichen Teil aus „bewältigter Vergangenheit“. Da Geschichte nie allein Vergangenheit ist, ist es notwendig über historische Themen zu schreiben und sich mit den begangenen Fehlern der Vergangenheit zu beschäftigen. Andernfalls besteht die Gefahr, dass sich ähnliche historische Fehler auch in Zukunft wiederholen werden. In diesem Sinne wünschen wir Ihnen eine interessante und anregende Lektüre!

**Hochachtungsvoll,
Redaktion der Zeitschrift „Spoji!“**

О ЧАСОПИСУ „СПОЈИ!”

Часопис *Споји!* покренут је на основу одлуке Управног одбора Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ, 17. октобра 2010. лета Господњег, као пројекат на просветном пољу, на којем је, као и на друштвеном и хуманитарном, активна Омладинска организација СПОЈИ.

Информативни и интеграциони часопис *Споји!* настоји да информише српску омладину у расејању и у Отаџбини о горућим питањима из области српског језика и писма, српске историје и традиције, српске културе и духовности и да им приближи Србинову светосавску и православну веру, али не само омладини већ и оним мало старијима и искуснијима међу нама.

Из тога произлази да је *Споји!* још једно додатно оруђе којим је Омладинска организација СПОЈИ од тренутка стварања часописа појачала и проширила борбу за очување српског националног, културног и духовног идентитета у расејању, баш као и његова братска удружења и пријатељске организације које су помогле овај пројекат, али и оне које ће тек помоћи и укључити се.

Сваки број часописа *Споји!* посвећен је специјалној тематици, а читаоцима доноси и вести о редовним појединачним активностима српских удружења, као и о активностима које заједно организују и спроводе у саборном духу и братској сарадњи.

У часопису *Споји!* текстови су написани и на немачком језику, што је веома значајно за интеграцију, али и за то да и остале добронамерне народе с којима делимо туђинску земљу упознамо с нашим деловањем и тако наставимо да исправљамо искривљену слику Србије у свету.

Важно је напоменути да се куповином једног примерка часописа *Споји!* пружа и директна финансијска подршка хуманитарним акцијама српских организација које раде на часопису.

Штампајући овај часопис у српској штампарији „Стојадиновић“ у Петровцу на Млави, подржавамо и српску привреду, што нам је веома драго, јер нам је важније да директне користи од часописа има наш Србин у Отаџбини него неки туђин било где у свету.

Часопис *Споји!* излази два пута годишње, и то увек о неком православном празнику!

Први број часописа *Споји!*, под насловом **МЛАДА ИСТОРИЈА МЛАДОГ УДРУЖЕЊА – ДВЕ ГОДИНЕ СПО(Ј)И**, с темом **СПО(Ј)И и српски патриотски сектор НВО**, изашао је 17. априла 2011. лета Господњег, на празник Цвети, што је обележено и свечаном промоцијом у Инзбруку. Тиме је на сцену ступио први српски омладински часопис у Аустрији, који ће се касније проширити и на друге земље Европе.

Од првог броја, подршку у раду на часопису *Споји!* Омладинска организација СПОЈИ има од братске Хуманитарне организације „Срби за Србе“, која је помогла у писању текстова, финансијски у штампи првих 370 примерака и дистрибуцији у источној Аустрији.

Други број часописа *Споји!*, под насловом **Понос српског бића, наша је ЋИРИЛИЦА!**, с темом **Очувајмо ћирилицу!**, изашао је на велики православни празник Крстовдан, 27. септембра 2011. лета Господњег. И тада су у пројекту учествовали Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ, као покретач часописа, и Хуманитарна организација „Срби за Србе“, која је помагала у истој мери као и у првом броју.

У сарадњи Омладинске организације СПОЈИ, Хуманитарне организације „Срби за Србе“ и Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“ из Беча, организоване су трибине и промоције другог броја часописа у Берлину, Бечу и Инзбруку.

Учешћем у промоцији другог броја у Бечу СПКД „Просвјета“ такође се укључила у овај пројекат, а крајем 2011. лета Господњег родила се идеја да часопис од самосталног пројекта Омладинске организације СПОЈИ, који помажу братске организације, прерасте у потпуно заједнички пројекат Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ, као идејног творца и покретача часописа, Хуманитарне организације „Срби за Србе“ и СПКД „Просвјета“.

Постигнут је договор о мерама за усавшавање часописа *Споји!*, као и посебном грбу за часопис, који је активан од 4. броја. Редакција је такође реформи-

сана: именована су три уредника, по један из сваке организације.

Тако су подељене улоге и обавезе у оквиру просветног пројекта, часописа *Споји!*, а потпуна заједничка сарадња у овом пројекту траје од тренутка када је почела припрема 3. броја, на коме се заједничким снагама ради од садржаја, преко штампе, до дистрибуције. То је пробни период, који је продужен и на припреме за 4. број.

Трећи број часописа *Споји!*, под насловом **ПОВРАТАК – зашто је важно да се вратимо својим коренима и Отаџбини?**, с темом **Одлив становништва и младих стручњака из Србије и српских земаља у иностранство и одговор на питање како их и зашто вратити у Отаџбину и зашто Србија и српске земље немају будућности без својих младих паметних и вредних глава**, изашао је на Ђурђевдан, 6. маја 2012. лета Господњег. Тада су већ у оквиру овог културно-просветног пројекта радиле Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ, ХО „Срби за Србе“ и СПКД „Просвјета“.

Трећи број био је последњи број часописа *Споји!* који је изашао без свог грба. Уз труд и идеје три организације које су тада биле укључене у овај пројекат, дизајниран је грб часописа.

Четврти број часописа *Споји!*, под насловом **ГДЕ СУ СРПСКЕ БЕБЕ?!**, с темом **Бела куга и како се изборити с једним од највећих проблема српског народа данас**, изашао је на Аранђеловдан, 21. новембра 2012. лета Господњег. Тај број важи за један од најбољих у колекцији часописа *Споји!* не само по квалитету израде већ и по садржају и значају теме. Био је то и први број који је изашао под новим грбом.

У периоду у којем је припреман пети број, место СПКД „Просвјете“ преузело је Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“ из Ниша, које се прикључило раду редакције часописа *Споји!*. После повлачења СПКД „Просвјете“ из пројекта, остало је упражњено њено место уредника. Редакција је одлучила да то место не попуњава, те је број уредника смањен са три на два.

Дакле, у наставку припреме петог броја часописа *Споји!* учествовали су Омла-

динска организација СПОЈИ, ХО „Срби за Србе“ и Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“. Захваљујући њиховој братској сарадњи, на дан Св. цара Константина и царице Јелене, 3. јуна 2013. лета Господњег, у години обележавања 1.700 година од Миланског едикта, изашао је пети број часописа *Споји!*, под насловом **Шта ћемо оставити у наслеђе будућим генерацијама?!**, с темом **Очување српске културне баштине и традиције.**

Новина у 2013. години јесте интернет презентација часописа *Споји!*, која је

уведена на Никољдан, 19. децембра 2013. лета Господњег и на којој свакодневно можете читати нове и несвакидашње текстове. Редакција часописа *Споји!*, као и све три организације које заједно раде на овом пројекту, интернет страницом покушавају да појачају борбу за очување српског културног, духовног и националног идентитета, у нади да ће тако, уз подршку читалаца, расти национална свест српског живља у расејању и Отаџбини.

Шести број часописа *Споји!*, под насловом **ВЕКОВНА ПОВЕЗАНОСТ ЦРКВЕ И**

НАРОДА, с темом **Светосавски пут као основа за формирање здраве и национално свесне породице**, изашао је на Цвети, 13. априла 2014. лета Господњег. Оно што је значајно за овај број, поред квалитета израде, великом броју аутора, као и значају теме, је то што је уз часопис поводом стогодишњице Првог светског рата, штампана књига на немачком и српском језику, младог историчара Немање Девића, **„1300 Каплара – Ни корака назад“.**

Наставља се...

ÜBER DIE ZEITSCHRIFT „SPOJI!“

Das Projekt, Zeitschrift *Spojil!*, wurde auf Beschluss der Vorstandssitzung des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck - SPOJI, am 17. Oktober 2010, als Projekt im Bildungsbereich in dessen Rahmen der Jugendverein SPOJI auch aktiv ist, ins Leben gerufen.

Die Informations- und Integrationszeitschrift *Spojil!* hat zum Ziel die serbische Jugend im Ausland und in der Heimat über die brennenden Fragen aus den Bereichen der serbischen Sprache und kyrillischen Schrift, der serbischen Geschichte und Tradition, der serbischen Kultur, Integration und Zusammenarbeit mit anderen Völkern zu informieren und Antworten darauf zu liefern. Ebenfalls als sehr wichtig empfunden wird die Orthodoxie, die der Jugend näher gebracht werden sollte, aber nicht nur den Jugendlichen, sondern auch den etwas älteren unter uns.

Daraus folgt, dass die Zeitschrift *Spojil!* ein zusätzliches Werkzeug ist mit dem der Jugendverein SPOJI seit der Gründung der Zeitschrift seine Tätigkeit für die Erhaltung der serbischen nationalen, kulturellen und geistigen Identität verstärkt hat sowie seine Partnerorganisationen, die seit der ersten Ausgabe bei diesem Projekt mithelfen.

Jede Ausgabe von *Spojil!* widmet sich einer speziellen Thematik. Daneben haben die Leserinnen und Leser in jeder Ausgabe die Möglichkeit über die Aktivitäten der serbischen Vereinigungen in Europa und auf der ganzen Welt zu lesen.

In jeder Ausgabe von *Spojil!* haben die Leserinnen und Leser die Möglichkeit Texte auf Deutsch zu lesen, da die Zeitschrift großen Wert auf Integration legt, weil man sich besonders in diesem Bereich mit anderen Völkern verbinden, austauschen und besser verstehen und kennenlernen kann. Darüber hinaus sollen auch die positiven Seiten des serbischen Volkes den anderen Völkern nähergebracht werden, um den schiefen Rahmen mit dem Bild Serbiens in der Welt Schritt für Schritt geradezubiegen.

Es ist wichtig zu erwähnen, dass man mit dem Kauf einer Zeitschrift *Spojil!* direkt finanzielle Hilfe für humanitäre Aktionen leistet, die serbische Organisationen, die an diesem Projekt beteiligt sind, regelmäßig auf dem Gebiet Ex-Jugoslawiens organisieren und damit zahlreichen Kindern helfen der Armut zu entkommen. Indem diese Zeitschrift in einer serbischen Traditionsdruckerei namens „Stojadinović“ in Petrovac an der Mlava in Ostserbien gedruckt wird, wird sogar der serbische Sektor der Klein- und Mittelunternehmen unterstützt.

Die Zeitschrift *Spojil!* kommt zwei Mal im Jahr heraus und das immer an einem großen serbisch-orthodoxen Feiertag.

Die erste Ausgabe von *Spojil!* unter dem Motto **„Junge Geschichte einer jungen Vereinigung“** mit dem Hauptthema **„SPO(J)I und der serbisch-patriotische NGO Sektor“**, wurde am 17. April 2011, am Palmsonntag veröffentlicht und die erste Promotion und Vorstellung der Zeitschrift feierlich in Innsbruck abgehalten. Damit

kam die erste serbische Jugendzeitschrift in Österreich ans Tageslicht und eine Ausdehnung auf das europäische Gebiet ganz begann.

Seit der ersten Ausgabe von *Spojil!* konnte der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck - SPOJI auf die Hilfe und Unterstützung der serbischen „Organisation für humanitäre Hilfe“ zählen, die bei der Verfassung von Texten, beim Druck der ersten 370 Auflagen finanziell half und auch in der Distribution in Ostösterreich sehr fleißig war.

Die zweite Ausgabe von *Spojil!* unter dem Motto **„Der Stolz des serbischen Daseins - unser ist die kyrillische Schrift!“** mit dem Hauptthema **„Erhaltung der serbischen kyrillischen Schrift!“**, kam am orthodoxen Feiertag der Kreuzerhöhung (Krstovdan), am 27. September 2011 heraus und auch in dieser Ausgabe nahmen der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck - SPOJI, als Initiator der Zeitschrift, sowie die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, die im gleichen Ausmaß mitgeholfen hatte wie in der ersten Ausgabe, teil.

In diesem Zeitraum sind auch die Promotionen der Zeitschrift intensiviert worden, sodass man sagen kann, dass in gemeinschaftlicher Arbeit des Jugendvereins SPOJI, der serbischen „Organisation für humanitäre Hilfe“ und des Serbischen Bildungs- und Kulturvereins „Prosvjeta“ aus Wien, die Zeitschriftenpräsentationen der zweiten Ausgabe in Berlin, Wien und Innsbruck erfolgreich organisiert werden konnten.

Mit der Teilnahme des SBK „Prosvjeta“ an der Promotion der zweiten Ausgabe von **Spojil!** in Wien schließt sich eine weitere serbische Organisation diesem Projekt an. Darauf aufbauend wurde Ende des Jahres 2011 die Idee entwickelt, dass das eigene Projekt des Jugendvereins SPOJI, in dem Partnerorganisationen bis zu diesem Zeitpunkt nur mitgeholfen haben zu einem Projekt ausgebaut wird, in dem drei Organisationen vollwertig mitarbeiten und offiziell Teil der Zeitschrift sind: Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck - SPOJI, als Gründer der Zeitschrift, die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, sowie der SBK „Prosvjeta“ aus Wien. Es wurden Maßnahmen zur Verbesserung der Zeitschrift getroffen sowie die Entscheidung ein eigenes Logo für **Spojil!** zu designen, das ab der vierten Ausgabe aktiv ist. Am wichtigsten zu erwähnen wäre, dass die Redaktion reformiert wurde und dass es nun drei Hauptredakteure gibt - jeweils einer aus jeder Organisation. So wurden die Rollen und Aufgaben im Rahmen des Projektes der Zeitschrift **Spojil!** neu verteilt, wobei die vollkommene Zusammenarbeit in diesem Projekt ab den Vorbereitungen für die dritte Ausgabe begann, in der mit gemeinsamen Kräften vom Inhalt, über den Druck bis hin zur Distribution gearbeitet wurde, was zunächst einmal eine Probephase für unsere drei Organisationen darstellte, die auch während den Vorbereitungen zur vierten Ausgabe verlängert wurde. Jede dieser Organisationen wird versuchen ihr Bestes zu geben, um sich bis zur nächsten Ausgabe in allen Sphären so gut es geht zu organisieren und gemeinsam noch besser einzuarbeiten. Dann sollte die Zusammenarbeit in dem Projekt, Zeitschrift **Spojil!**, offiziell unterzeichnet werden!

Die dritte Ausgabe von **Spojil!** unter dem Motto „**DIE RÜCKKEHR – Warum es wichtig ist, dass wir zu unseren Wurzeln und unserem Vaterland zurückkehren?**“ mit dem Hauptthema „**Der Abfluss der Bevölkerung und junger Experten aus Serbien ins Ausland und die Antwort auf die Frage – Wie könnte man diese Kräfte in ihr Ursprungsland zurückholen und warum Serbien keine vielversprechende Zukunft ohne seine jungen, klugen und fleißigen Köpfe hat?**“, kam am orthodoxen St. Georgstag, am 6. Mai 2012 heraus. Zu diesem Zeitpunkt arbeiteten im Rahmen dieses Kultur- und Bildungsprojek-

tes der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI, die serbische „Organisation für humanitäre Hilfe“, sowie der SBK „Prosvjeta“ aus Wien zusammen. Die dritte Ausgabe war auch die letzte Ausgabe von **Spojil!**, die ohne ihr eigenes Logo, erschienen ist, da anschließend mit Fleiß und neuen Ideen der drei Organisationen, die Teil dieses Projektes geworden sind, ein neues Logo für die Zeitschrift **Spojil!** designiert wurde – dieses Logo können Sie auf der Ausgabe sehen, die Sie gerade in Ihren Händen halten. Dann kam auch die vierte Ausgabe der Zeitschrift **Spojil!** unter dem Motto „**WO SIND DIE SERBISCHEN BABYS?!**“ mit dem Hauptthema „**Die negative demographische Entwicklung des serbischen Volkes**“, am orthodoxen Feiertag der Erzengels Michael (Arandjelovdan), am 21. November 2012 heraus. Diese Ausgabe zählt zu einer der Besten in der Kollektion der Zeitschrift **Spojil!**, die bis zu diesem Zeitpunkt erschienen sind - nicht nur wegen seiner Verarbeitungsqualität, sondern auch wegen des Inhalts und der großen Bedeutung, die das Hauptthema dieser Ausgabe mit sich trägt. Es war auch die erste Ausgabe von **Spojil!**, die mit dem neuen Logo dieses Projektes erschienen ist.

Im Zeitraum in dem die Redaktion der Zeitschrift **Spojil!** die fünfte Ausgabe vorbereitet hat, übernahm der Studenten- und Schülerverein „ORNAS“ aus Niš in Serbien den Platz des SBK „Prosvjeta“ aus Wien in der Redaktion. Es wurde auch die Zahl der Hauptredakteure im Rahmen dieses Kultur- und Bildungsprojektes reduziert, da nach dem Rücktritt des SBK „Prosvjeta“ aus diesem Projekt der Platz ihres Hauptredakteurs nicht besetzt wurde. Die Redaktion hat damals entschieden diesen Platz nicht aufzufüllen, worauf die Zahl der Hauptredakteure von drei auf zwei Plätze reduziert wurde.

Daraus folgt, dass in der Vorbereitung der fünften Ausgabe von **Spojil!** der Jugendverein SPOJI, die „Organisation für humanitäre Hilfe“ und der Studenten- und Schülerverein „ORNAS“, weiter arbeiteten. Ihre freundschaftliche Zusammenarbeit führte dazu, dass am orthodoxen Feiertag des Hl. Kaiser Konstantin und der Kaiserin Helena, am 3. Juni 2013, im Jahr in dem sich das Milaner Edikt zum 1700. Mal jährte, die fünfte Ausgabe von **Spojil!** unter dem Motto „**Welches Erbe werden**

wir den kommenden Generationen hinterlassen?!“ mit dem Hauptthema „**Erhaltung des serbischen Kulturerbes und der serbischen Tradition**“, erschienen ist.

Das ist jedoch nicht die neueste Angabe in der noch jungen Geschichte des Kultur- und Bildungsprojektes, der Informations- und Integrationszeitschrift **Spojil!**, da am orthodoxen St. Nikolaus-Tag, am 19. Dezember 2013, die Homepage von **Spojil!** gestartet wurde, auf der man fast täglich neue und besondere Texte in unseren Rubriken lesen kann. Die Redaktion der Zeitschrift **Spojil!** sowie alle drei Organisationen, die zusammen an diesem Projekt arbeiten, versuchen mit der Homepage der Zeitschrift ihre Arbeit an der Erhaltung und Pflege der serbischen kulturellen, geistlichen und nationalen Identität zu verstärken und erhoffen sich mit der Unterstützung der Leserinnen und Leser an noch mehr Leute zu kommen.

Die sechste Ausgabe von **Spojil!** unter dem Motto „**DIE JAHRHUNDERTE LANGE VERBUNDENHEIT DER KIRCHE UND DES VOLKES**“ mit dem Hauptthema „**Der Weg der Orthodoxie als Grundlage zur Bildung einer gesunden und national bewussten Familie**“ ist am Palmsonntag, dem 13. April 2014, erschienen. Was besonders im Zusammenhang mit dieser Ausgabe zu erwähnen ist, ist die verbesserte Ausarbeitung, eine große Zahl an Autoren sowie die Bedeutung des Hauptthemas, zur Zeitschrift, anlässlich des 100-jährigen Gedenkjahres an den Ersten Weltkrieg, ein Buch des jungen Historikers Nemanja Dević „**1.300 Korporäle – nicht einen Schritt zurück**“, auf Deutsch und Serbisch, als Sonderbeilage gedruckt wurde.

Fortsetzung folgt...

УМРЕЖАВАЊЕ

ПРВИ ОКРУГЛИ СТО О ДИАНИ БУДИСАВЉЕВИЋ-ОБЕКСЕР ОДРЖАН У ИНЗБРУКУ

Пише: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

Упетак, 28. марта 2014. године, у Градском архиву Инзбрука одржан је први округли сто о Диани Будисављевић (девојачки Обексер). Овај скуп, на којем су учествовали и међународни гости покренут је од Вере Меркел из заједнице „Sant' Egidio“, Марка Милорадовића, члана-заменика Скупштине града Инзбрука, и Владимира Влајића, једног од оснивача Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ.

Диана Будисављевић, која је рођена 1891. године у Инзбруку спасила је током Другог светског рата неколико хиљада деце из усташких логора у НДХ, али је њено дело већини још непознато.

Пошто се од 2010. године у аустријској покрајини Тирол неколико појединаца и удружења већином независни једни од других посвећују причи о Диани Будисављевић, па су покретачи сазвали округли сто, како би спојили појединачне иницијативе и снаге заинтересованих да би у будућности боље и лакше размењивали информације.

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ и Социјалдемократски покрет ослободилаца Тирола покренули су 2010. године иницијативу за постхумну доделу Ордена II степена града Инзбрука Диани Будисављевић, што је у септембру 2011. године једногласно и усвојено од стране Скупштине града Инзбрука. Као последица тога Културни одбор града Инзбрука на челу са градоначелницом Кристином Опиц-Плерер је одлучио крајем јануара 2014. године да ће дечије обданиште, које ће бити саграђено у градском насељу Рајхенау (Reichenau), носити име Диане Будисављевић. За овај успех се захвалност пре свега дугује Софији Рајсекер и Ангели Еберл, из Социјалдемократске фракције у Скупштини града Инзбрука, које су се упорно залагале да ово питање прође у Културном одбору.

Покретачи округлог стола су мишљења да је до изградње дечијег обданишта у насељу Рајхенау у Инзбруку потребно још радити на теми о Диани Будисављевић, што је и један од разлога сазивања оваквог скупа на којем су присуствовали:

- **Тихомир Станић**, глумац и редитељ, који се већ 7 година бави овом тематиком и тренутно ради на снимању играног филма о Диани Будисављевић. Његов рад је допринео томе да хуманитарно дело Диане Будисављевић постане познатије у Србији и на Балкану.
- **Гавро Буразор**, млади српски историчар, који је писао дипломски рад на тему „Хуманитарна акција Диане Будисављевић 1941-1945“, а који је пре неколико месеци и објављен.
- **Саша Петровић**, млада драматургиња из Београда.

- **Владимир Кордановић**, продуцент и члан Балкан Филм тима.
- **мр Мира Јовановић-Ратковић**, историчарка (Универзитет Цирих), која тренутно ради на Докторском раду о НДХ.

Владимир Кордановић и Тихомир Станић

- **мр Герхард Фриц**, Водећи одборник градског савета Инзбрука.
- **Софија Рајсекер**, Одборница градске скупштине Инзбрука.
- **др Паул Ладурнер**, који је 2011. године организовао културно вече о Диани Будисављевић (Обексер) у Канисијануму у Инзбруку.
- **др Матијас Лауер**, Заједница за хришћанство и социјалдемократију.
- **проф. др Андреас Мајслингер**, оснивач и председавајући Аустријске службе сећања у иностранству.
- **др Јусуф Виндишер**, генерални секретар „Pax Christi Österreich“.

- **Оливер Ранисављевић**, члан Управног одбора Омладинске организације СПОЈИ и Заједнице Срба Тирол.

*Тихомир Станић
на гробу Диане Будисављевић*

Одсутни су били господин Леонардо Рашица, праунук Диане Будисављевић из Бразила, као и отац Видослав Вујасин, парох Српске православне црквене општине Инзбрук – обојица су скупу упутили писма у којима су изразили жаљење због свог одсуства и пожелели су свако добро и пуно успеха за први округли сто.

Након што је на самом почетку окупљања Марко Милорадовић у име покретача округлог

стола поздравио све присутне, представили су се сви учесници појединачно, који су изнели шта су до сада урадили поводом теме о Диани Будисављевић односно како би желели у будућности да раде на овоме.

Затим су формиране мање радне групе у којима су представљени и размотрени предлози за будуће пројекте, како би у следећем кораку округлог стола најбољи од њих ушли у ужи избор. Уједно су подељене и обавезе одређеним особама, које су изразиле жељу да раде на појединачним пројектима наредним месецима када ће исти бити представљени широј јавности.

Тихомир Станић је позвао све учеснике првог округлог стола о Диани Будисављевић на следеће окупљање у Козарску Дубицу.

Следећег дана су Тихомир Станић и екипа Балкан филма, као и мр Мира Јовановић-Ратковић заједно са покретачима округлог стола и члановима Омладинске организације СПОЈИ посетили места у Инзбруку која су историјски повезана са Дианом Будисављевић.

Гости из Србије и Швајцарске са члановима Омладинске организације СПОЈИ испред зграде у којој је одрасла Диана Будисављевић. ОБЕКЕР-ХАУС у пешачкој зони улице Марије Терезије

ГОСТОВАЊЕ МАТИЈЕ БЕЋКОВИЋА И РАДОВАНА КАЛАБИЋА У ЗНАКУ ПОДРШКЕ И СОЛИДАРНОСТИ СА ЖРТВАМА ПОПЛАВА

Пише: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

У суботу, 24. маја 2014. године, на дан Светог Ђирила и Методија, у Инзбруку је у организацији Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ одржано предавање академика Матије Бећковића и мр Радована Калабића.

Предавање је одржано у свечаној сали на првом спрату локала Кацунг (Katzung) у Старом граду у Инзбруку, а главне теме биле су „Први светски рат и његове последице“ и „Значај српског језика и ћирилице за очување идентитета у расејању“.

Предавачко вече је почело заједничком молитвом уз присуство свештеника оца Видослава Вујасина, инзбрушког пароха, као и минутом ћутања за све страдале од поплава на Балкану.

Владимир Влајић и мр Радован Калабић

Пре него што је дошло до главног предавачког дела, вече је отворио Владимир Влајић, један од оснивача Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ, који је представио Омладинску организацију СПОЈИ. Објаснио је да је Омладинска организација СПОЈИ основана на Цвети, 12. априла 2009. године, у Инзбруку и да је активна на културно-просветном, друштвено-спортском и хуманитарном пољу. Такође је објашњено шта значи СПОЈИ и да је назив

организације уједно и симбол спајања између српског народа у расејању и у Отаџбини, али и симбол спајања са другим добронамерним народима и културама у оквиру интеграционог рада и позитивног представљања српског народа у свету. Пошто је Омладинска организација СПОЈИ у току прошле године обележавала 5. годину од оснивања организације, представљени су и најуспешнији пројекти до тада и наглашено је да је свако дешавање у току 2014. године јубиларно, али да гостовање академика Матије Бећковића и мр Радована Калабића представља најсветлију тачку у 2014. години.

Након што је и детаљно објашњено како СПОЈИ сакупља хуманитарне новчане и материјалне донације за страдала српска домаћинства у Србији и Републици Српској, додељене су почасне плакете оцу Видославу Вујасину, Миодрагу Пантићу Мићи, дугогодишњем председнику удружења „Св. Владика Николај“ из Инзбрука и мр Радовану Калабићу, као признање за њихове заслуге око Омладинске организације СПОЈИ и поводом 5. године од оснивања организације, а плакетама су истовремено именовани за почасне чланове СПОЈИ-а. Академику Матији Бећковићу је уручена захвалница СПОЈИ-а за свеукупни допринос и залагање у остварењу циљева Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ, на шта је господин Бећковић одговорио поклоном уметничког дела на којем је насликан Св. Сава и исписана његова песма „Прича о Светом Сави“, а које је у име СПОЈИ-а у свечаној атмосфери примио Владимир Влајић.

Затим се као први свим гостима вечери обратио мр Радован Калабић, говорећи на тему „Први светски рат и његове последице“. Он је између осталог рекао: „Истрајавање на доказивању српске кривице за отпочињање Првог светског рата указује на тенденциозне и пропагандно-политичке пориве ревизиониста. За њих је наука пожељна само

Владимир Влајић и отац Видослав Вујасин

ако је у служби дневне политике и ако потврђује њихове предрасуде и догматске ставове. Ако подупире њихове стереотипне представе и учвршћује опасне догме о колективној кривици. У таквим случајевима научна објективност се повлачи пред вулгарном пропагандом, која се не обазире ни на генерацијску поуку, ни на миротворну поруку.

Српска влада не само да није стајала иза атентата у Сарајеву, већ је на време упозоравала надлежне у Бечу каквим опасностима излажу Франца Фердинанда на Видовдан 1914. године. Милитантни кругови у Бечу и Берлину, којима је ишло у прилог да се ратосиљају једног непопуларног престолонаследника и да истовремено добију изговор за напад на Србију, једноставно су игнорисали ова упозорења. Рачунали су с тим да ће Србију прегазити за само неколико дана, а да су Русији потребни месеци да мобилише своју војску. Међутим, војнички подвизи на Церу и Колубари задивили су правдољубиви свет, савезницима су донели прве победе у Првом светском рату, а Србији вратили самопоуздање. И оживели веру у ону народну по којој „бој не бије свијетло оружје, већ бој бије срце у јунака“.

Обраћање господина Калабића је од свих присутних испраћено са великом

пажњом и гласним аплаузом, а онда је уследило дуго очекивано обраћање академика Матије Бећковића који је својим стиховима делом и примером објаснио значај српског језика и ћирилице за очување идентитета у расејању и у Отаџбини. О томе како је било предавање најбоље сведоче сузе гостију које су текле због радости и туге, а које су кренуле захваљујући несвакидашњим излагањем академика Бећковића.

Затим су уследила веома интересантна питања гостију на која су мр Радован Калабић и академик Матија Бећковић врло радо и конкретно одговарали, не остављајући простор за било какве нејасноће.

За сам крај, пре него што су сви присутни гости могли да купе књиге уважених

предавача из Србије и да приложе добровољне прилоге за угрожене српске породице од поплава, имали су прилике да чују стихове песме академика Матије Бећковића „Кад дођеш у било који град“, која је још једном оставила веома дубок емотивни траг на све присутне госте, а било их је са свих страна – из читавог Тирола, Салцбурга, као и из Штутгарта и Минхена.

Те вечери је прикупљено **224,68 евра добровољних прилога**, као и **305,00 евра од продаје књига**, а то су 30% од укупне продаје, које су мр Радован Калабић и академик Матија Бећковић донирали за помоћ угрожених српских породица од поплава.

Следећег дана, у недељу, 25. маја, академик Матија Бећковић и мр Радован Калабић присуствовали су Светој Литургији у Цркви у Инзбруку, након које су одржали кратко предавање, осврнувши се укратко на теме од претходне предавачке вечери и томе додали значајан део посвећен поплавама и страдању српског народа, којим су уједно позвали парохијане у Инзбруку да помогну

Миодрагу Пантићу Мићи је такође уручена почасна плакета

српском народу када му је најтеже и када му је помоћ најпотребнија.

Српска православна омладина Инзрбук – СПОЈИ још једном захваљује свим пријатељима, подржаваоцима, донаторима и свим људима добре воље, који су својим пруством увеличали ово, може се слободно без претеривања рећи, историјско гостовање за Србе у Тиролу и шире, јер се оваква гостовања и догађаји овог типа уз овако високе госте веома ретко дешавају на овим просторима. Такође желимо још једном да захвалимо свим донаторима, без којих се не би сакупила помоћ у висини од укупно 529,68 евра за страдала српска домаћинства од поплава у Србији и Републици Српској.

„Ђераћемо се још!“ – академик Матија Бећковић

ВОЈИН КИКИЋ ПОБЕДНИК „ТРОЈКЕ ИЗ БЛОКА“ У НИШУ

Пише: Студентско-ученичко
удружење „ОПНАС“ из Ниша

Други овогодишњи спортско – хуманитарни турнир у брзом шутирању тројки успешно је одржан у недељу 25. маја, у Нишу, на кошаркашким теренима ОШ „Свети Сава“. Сунчан дан окупио је преко пет стотина Нишлија, а присутни су били и пријатељи турнира из других градова: Лесковца, Врања, Књажевца, Прокупља, Београда, Новог Сада. У конкуренцији од око стотридесет учесника у квалификационом делу турнира издвојило се њих десет, а победнички пехар припао је, Војину Кикићу који је у финалној серији убацио једанаест тројки.

Друго место на турниру припало је Данилу Јамаковићу, док је трећи био Милош Катић. Заједничка победа свих

КУПАТИЛО ЗАСИЈАЛО ПУНИМ СЈАЈЕМ У НИШУ

Пише: Студентско-ученичко удружење „ОРНАС“ из Ниша

Хуманитарна организација „Срби за Србе“ и Студентско – ученичко удружење „ОРНАС“ организовали су 25. маја 2014. године хуманитарно-спортски турнир у брзом шутирању тројки под називом „Тројка из блока“ на коме је сакупљено 120.030 динара како би се реновирало купатило породици Миливојевић. На турниру је премашена цифра од 103.328 динара, колико је укупно коштало реновирање купатила, тако да остатак новца је утрошен у акцији „Борба против поплава“ која за циљ има прикупљање и уручивање помоћи поплавленим породицама у Србији и Републици Српској.

Породицу Миливојевић чине: отац Драгиша, мајка Мариола и деца Миодраг (11), Миљана (9), Милидар (7), Милунка (6), Момчило (4).

Породица Миливојевић је живела у катастрофалним условима. Без струје, без основних услова за живот, а често и без довољно хране.

На њихову срећу, Блиц фондација пружила им је помоћ у виду нових двоседа, ормана, столова, столицама и кухињом, а ОШ „Бубањски хероји“ им је уз помоћ акције које су организовали њихови другари из одељења, купила два кревета на којима спавају мајка и петоро деце. Ипак и даље су остали велики проблеми, а један од њих је и то што Миливојевићи осим старе вц-шоље ништа нису имали у купатилу, па су се деца купала посипајући се водом коју греју на шпорету.

У мају у склопу хуманитарно-спортског пројекта „Тројка из блока“ успешно је завршена акција реновирања купатила седмочланој породици Миливојевић из Ниша.

Овом приликом захваљујемо се свим спонзорима и донаторима хуманитарно-спортског пројекта „Тројка из блока“ у Нишу и позивамо их да нас прикључе и наредне године.

СПОЈИ ИСПОРУЧИО 13. ПОМОЋ СРПСКИМ ПОРОДИЦАМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Чланови СПОЈИ испред споменика Милошу Обилићу у Грачаници

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ је на Аранђеловдан, 26. јула и 27. јула 2014. године, испоручила 13. хуманитарну помоћ српским породицама на Косову и Метохији у вредности од 1.400 евра.

Овом приликом је хуманитарна акција спроведена уз помоћ наших пријатеља из покрета Косовски божури, који су помогли у превозу наших представника из Србије и Аустрије и у општој организацији акције, као и уз помоћ српских општина Штрпце и Клокот-Врбовац на Косову и Метохији.

Иако су нас на овом путовању пратила неколико мањих искушења, уз Божију помоћ смо допутовали до прве станице, која је овом приликом био манастир Грачаница. На овом светом месту смо имали прилике да присуствујемо правој српској свадби на светој српској земљи, што нажалост постаје реткост не само у јужној српској покрајини,

Душан из СПОЈИ-а са малим Станојковићима

Пише: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

већ и уопште на територији целе наше Отаџбине. У Грачаници смо такође обишли споменик Милошу Обилићу који је 2014. године поново подигнут. Након окрепљења у манастиру Грачаница наставили смо дуго путовање ка Штрпцу – српској енклави у подножју Шар планине.

Тамо су нас чекале две вишечлане породице, којима смо доставили помоћ.

Породица Станојковић из села Сушиће која броји 12 чланова: Отац Радован (56 год), мајка Љиљана (39 год), Јовица (18 год), Ненад (15 год), Андреја (14 год), Андријана (12 год), Наталија (11 год), Дарко (9 год), Југ Богдан (8 год), Анђелија (6 год), Катарина (2 год) и мали Јован (1 год). Живе од социјалне помоћи (18.000 динара / 150 евра) и дечијег додатка (4.000 динара / 35 евра) за двоје деце, нико није запослен. Баве се помало пољопривредом и имају 11 коза које дају млеко. До пре пар месеци су живели у старој кући

од 30 квадрата на брду и то заједно са још једном породицом, док им држава Србија није саградила нову кућу од 52 квадрата. Станојковићима, којима смо помагали већ 2013. године, а који су најбројнија породица на Космету коју смо до сада упознали, помогли смо куповином фотеље и лежајем на расклапање у вредности од 360 евра. Помоћ смо купили у српској радњи помагајући тако и српским малим приватницима да опстану у веома тешкој ситуацији.

Друга породица којој смо помогли у Штрпцу је породица Јовановић која је протерана из Урошевца – броји 5 чланова: Отац Милош (41 год), Љубинка (39 год), Стефан (15 год), Никола (13 год) и Кристина (4 год). Живе од дечијег додатка од укупно 7.000 динара (60 евра) месечно, као и од рада на дневницу, који се јако ретко налази. Породици Јовановић смо помогли куповином електричног шпорета и малог „LED“ телевизора у вредности од 340 евра, који смо такође набавили у српској радњи у Штрпцу.

После достављања помоћи породицама Станојковић и Јовановић, кренули смо из Штрпца ка манастиру Свети Архангели код Призрена, како би на Аранђеловдан, 26. јула 2014. године, посетили ову светињу на дан мана-

Са породицама из Штрпца испред продавнице у којој је купљена роба

стирске славе. Манастир Свети Архангели смо последњи пут посетили 2012. године приликом хуманитарне акције – у међувремену је изграђен Душанов народни конак. Пре него што смо се вратили у Штрпце где смо преноћили, подсетили смо се бурне историје манастира, који је више пута рушен и спаљен до самог темеља, а последњи пут у погрому на Србе 17. марта 2004. године. Такође смо провели мало времена у разговору са игуманом Михаилом, који

је пријатељ нашег оца Видослава, пароха инзбрушког.

Као и што смо напоменули, ноћили смо у српском мотелу у Штрпцу, где смо се срели са старим пријатељима, које смо упознали приликом ранијих посета, а после преспаване ноћи на Шар планини и напуњених батерија наставили смо следећег дана, 27. јула 2014, ка српској општини Клокот-Врбовца коју сваке године посећујемо приликом хуманитарних акција. Тамо смо помогли 2 породице, породицу Којић и породицу Спасић.

Прва породица коју смо обишли јесте четворочлана породица Којић из Врбовца коју смо обишли и прошле године приликом хуманитарне акције: Отац Драган (51 год), мајка Љубица (53 год) и синови Зоран (29 год) и Срђан (27 год). Немају никаква примања, укинут им је социјални додаток. Раније су радили на дневницу док се сада некако издржавају пољопривредом. У међувремену им се ситуација погоршала јер је Љубица оболела од тумора на глави, те се приликом наше посете налазила

Манастир Свети Архангели код Призрена

наше посете и која се у том тренутку налазила у болници у Нишу јер је рођена пре времена. Нико не ради, живе од минималца од 11.000 динара (95 евра) и од дечијек додатка од 2.500 динара (20 евра). Једино када се укаже прилика могу да раде на дневницу. Спасићима смо помогли куповином лежаја на расклапање, шпорета марке Смедеревац, тостером и свакодневних потрештина (храна, хигијена, итд.) у вредности од 350 евра.

У српској општини Клокот-Врбовца смо такође обишли и породицу Здравковић којој смо уручили стипендију за школовање Кристине Здравковић у висини од 150 евра, као и породицу Мирковић којој смо уручили стипендију за школовање Адријане Мирковић у висини од 200 евра. Кристину и Адријану стипендирају чланови Српске православне омладине Инзбрук - СПОЈИ.

За сам крај овогодишње хуманитарне акције на Косову и Метохији упутили

смо се из Клокота ка манастиру Драганац, задужбини кнеза Лазара, који је добио име по Лазаревој кћери Драгани. Манастир Драганац је посвећен Светом Архангелу Гаврилу, чији смо празник дан раније празновали. Нажалост овом приликом у манастиру нисмо затекли јеромонаха Кирила и игумана Илариона, који је раније био познат као глумац Растко Лупуловић и који је између осталог играо у серији „Отворена

врата“. Дочекао нас је монах Јустин са манастирским помоћницима, који су нас мало боље упознали са манастиром Драганац, пре него што смо поново кренули кући уз обећање да ћемо се ускоро поново видети.

У овогодишњој хуманитарној акцији за српски народ на Косову и Метохији потрошено је укупно 1.556,39 евра, тј. 1.400,76 евра на куповину помоћи породицама у Штрпцу и Клокоту, 155,63 евра на путне трошкове, а поред тога су уручене и стипендије у укупној висини од 350,00 евра.

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ још једном захваљује свим донаторима и људима добре воље који су помогли у сакупљању средстава за наш хуманитарни Фонд за Косово и Метохију и без којих не би било могуће помоћи српским вишечланим породицама на српском Космету. Захваљујемо и нашој браћи из покрета „Косовски божури“ и свима који су нам помогли да организујемо ову хуманитарну акцију и да обиђемо српске породице. Уз то додајемо да има наде и да није све изгубљено, јер све док наши хероји које смо посетили не напусте своја вековна огњишта и боре се за своје људско право да живе на својој земљи, Косово и Метохија биће српско и опстаће вера да ће се Срби сложити и вратити Богу и својим коренима, иако ситуација у којој се наш народ на Космету налази није нимало лака.

НЕМА ПРЕДАЈЕ – КОСМЕТ ЈЕ ДУША СРБИНОВА!

Донације за угрожене вишечлане српске породице на Косову и Метохији можете у сваком тренутку уплатити путем званичног жиро рачуна организације, као и путем следећих начина:

Достављање шпорета марке Алфа Врање породици Којић из Врбовца

у болници у Београду. Којићима смо помогли куповином лежаја на расклапање, шпорета марке Алфа Врање, тостером и свакодневних потрештина (храна, хигијена, итд.) у вредности од 350 евра.

Друга породица коју смо обишли је четворочлана породица Спасић из Клокота: Отац Јадран (40 год), мајка Василија (20 год), мали Сергеј (16 месеци) и мала беба која је рођена 5 дана пре

TIROLER SPARKASSE BANK AG INNSBRUCK

BLZ (број банке): 20503

IBAN: AT482050303300678129

BIC: SPINAT22XXX

VERWENDUNGSZWECK (сврха): KOSMET

EMPFÄNGER (прималац): Jugendverein SPOJI

- Путем **SOFORTÜBERWEISUNG** (без регистрације директно путем интернета): на нашем сајту са леве стране
- Путем **WESTERN UNION** – контактирајте нас: uprava@spoji.org
- Директно код наших представника у Аустрији, Немачкој и у Србији
- Контакт: uprava@spoji.org

Код породице Спасић из Клокота

„СПОЈИ“ ПОМОГАО ПОПЛАВЉЕНИМА У МОДРИЧИ, ДОБОЈУ И ШАМЦУ

Пише: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ је у мају 2014. године, чим је сазнала за историјске поплаве на подручју Србије и Републике Српске, покренула хуманитарну акцију прикупљања добровољних новчаних донација, као и прикупљање материјалне прве помоћи за поплављена подручја.

Тако је у мају и јуну у оквиру седам (7) хуманитарних пошиљки лично испоручена материјална прва помоћ у вредности од више од 75.445,36 евра Смедеревској Паланци, селу Грабовац код Трстеника, манастиру Љубостиња, Параћину, Свилајнцу, Шамцу и Модричи. Поред тога су у хуманитарној акцији

прикупљане добровољне новчане донације од средине маја до почетка августа. Укупно је сакупљено тачно 18.791,46 евра од којих је у вредности од тачно 17.258,94 евра купљена и лично испоручена помоћ за 11 породица у Србији и Републици Српској, док је за путне трошкове допремљене помоћи потрошено 2.005,94 евра.

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ је 23. августа 2014. године посетила породице Видаковић и Лозић из Модриче, породице Перић и Нешковић из Добоја, као и породице Божановић и Зорановић из Шамца како би им купила и лично испоручила помоћ у укупној вредности од 8.703,00 евра.

Путни трошкови за доставу те помоћи износили су 248,19 евра.

Прва станица ове хуманитарне акције била је Модрича где смо помоћ купили и лично испоручили породицама Видаковић и Лозић.

Породица Видаковић из насеља Добор у Модричи броји пет (5) члана породице: отац Горан (32 год), мајка Спаса (28) и деца Биљана (7), Мирко (6) и Димитрије (3). Горан

ради разне послове по дневници, док Спаса не ради и брине о деци. Примају дечији додаток који износи 105 марака (око 54 евра) месечно, а мајске поплаве су им све однеле осим приземне куће са плочом у којој су живели до поплава. Видаковићи, који су 1991. избегли из Вуковара, тренутно станују у граду код жене код које су повремено радили. Тамо ће становати док не санирају штету на кући.

Породици Видаковић смо купили плочице, санитарније и остало за купатило, 3м³ песка, грађевински материјал, намештај и основне намирнице у укупној вредности од 2.445,00 евра.

Затим смо у Модричи, такође у насељу Добор, помоћ однели четворчланој (4) породици Лозић: отац Ратко (38 год), Александра (36) и деца Вања (13) и Сања (3). Ситуација код Лозића је слична као и код Видаковића, Ратко ради по дневници, док Александра брине о деци. Примају дечији додаток од 35 марака (око 18 евра) месечно, а у Модричи живе од 2007. године.

Породици Лозић смо помогли куповином материјала за купатило, 2м³ песка, грађевинског материјала, леп-топа за Вању, као и основним намирницама у укупној вредности од 975,00 евра.

Помоћ је достављена и породици Видаковић из Модриче

Помоћ је достављена и породици Лозић из Модриче

После Модриче упутили смо се ка Добоју где нас је затекло јако невреме са снажним пљуском и градом, а ситуација је помало подсећала на немиле сцене од поплава, јер су улице биле веома брзо под водом због лоше канализације, али нас ни то није спречило да обиђемо породице у овом граду како би им уручили хуманитарну помоћ.

Прва породица коју смо обишли у Добоју била је трочлана (3) породица Перић: отац Радован (63 год), мајка Славка (63) и син Момчило (41). Од Перића

Неколико дана након наше посете купљена помоћ је стигла до породице Перић у Добој

ника не ради, Радован је у пензији од које прима 220 марака (око 113 евра) месечно, а син Момчило од 12. године болује од епилепсије. Живе у приземној кући са поткровљем, на којем живе на сунђеру док потпуно не санирају штету. Породица Перић је један део успешно и брзо успела да санира уз помоћ Републике Српске, док им је „СПОЈИ“ купио фрижидер, електрични шпорет и лежај

на расклапање у укупној вредности од 645,00 евра.

Друга породица коју смо обишли у Добоју је петочлана (5) породица Нешкових: мајка Зорица (44 год) и синови Славен (16), Синиша (15), Давор (13) и Дарко (9). Зорица ради као чистачица у школи где зарађује око 300 марака (око 154 евра) месечно. Развела се од свог мужа 2012. године јер је био алкохоличар и од

тада сама брине за своја четири сина – била нам је права част упознати те младе јунаке. Подстанари су у стану из којег морају до краја године да се селе, те им то додатно отежава ситуацију.

Зорици и њеним синовима смо помогли куповином веш машине, шпорета на дрва и намештаја у укупној вредности од 1.276,00 евра у нади да ће им помоћ олакшати и те како тежак живот. Након престанка невремена смо се упутили ка Шамцу, где смо стигли у вечерњим сатима када се већ смркло, али се хуманитарна акција ипак наставила.

Прва породица коју смо обишли, како би јој доставили купљену помоћ била је породица Божановић која броји четири (4) члана: отац Митар (68 год), мајка Верица (63), син Миро (39) и ћерка Берислава (30). Митар прима пензију од 370 марака (око 190 евра) месечно, док Берислава и Миро раде по прилици уколико се нађе посао. Током мајских поплава им је приземна кућа била потпуно поплављена, те је штета била веома велика, а док не санирају штету живеће код теткине пријатељице. Током прошлог грађанског рата избегли су из Зенице.

Породици Божановић смо помогли куповином веш машине, комбинованог шпорета и лежаја на расклапање у укупној вредности од 570,00 евра.

Последња породица коју смо обишли у оквиру хуманитарне акције за помоћ поплављенима у Републици Српској, била је шесточлана (6) породица Зорановић: отац Милорад (43 год), мајка

Код породице Божановић у Шамцу

Александра (37) и деца Радмила (20), Јово (19), Стево (16) и мала Анастасија (6). Милорад ради на надницу док остали проналазе посао по прилици. Примају дечији додаток од 35 марака (око 18 евра) месечно. Веома срдечно смо дочекани код свих породица, али посебно код породице Зорановић која нам је изразила велику захвалност за учињену помоћ, те су пожелели да један од чланова Омладинске организације СПОЈИ буде кум малој Анастасији на црквеном крштењу што смо наравно са великом захвалношћу и прихватили. Зорановићима смо помогли куповином столарије за доњи спрат (350 квадрата зида), грађевинског материјала, као и покривањем трошкова за извођење

У разговору са породицом Нешкових у Добоју

радова у укупној вредности од тачно 2.792,00 евра у нади да ће зиму дочекати у топлим домовима, као и остале породице које је обишао „СПОЈИ“ али и сви који су претрпели штету од поплава.

Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ још једном захваљује свим пријатељима, подржаваоцима,

донаторима, члановима и свим људима добре воље, који су се од првог часа укључили у велику хуманитарну акцију СПОЈИ-а и тако показали велику љубав према свом народу у Отаџбини који је погођен од катастрофалних поплава, као и свим аустријским пријатељима, другим народима и бројним предузећима који су се с љубављу одазвали позиву да помогну жртвама поплава у Србији и Републици Српској. Посебно захваљујемо оцу Горану

Пањкову и оцу Стаменку Станковићу, младим свештеницима из Модриче, као и свештенству СПЦ у Добоју и Шамцу, који су нам помагали у припреми и реализацији ове хуманитарне акције. Уједно желимо да подсетимо да не требамо помагати само у катастрофалним ситуацијама за које сматрамо да су ванредне, већ да добра дела чинимо увек и на сваком кораку, јер се српски народ најалост налази константно у „ванредној“ ситуацији у по-

ређењу са западним светом где више од 4 милиона нашег народа живи – сетимо се само српског народа на Косову и Метохији и у Хрватској у Крајини где се сваког дана бори за опстанак, сетимо се скоро милион Срба на Балкану који живе у Србији и региону на ивици сиромаштва!

**НЕ ОКРЕЋИМО ГЛАВУ!
ПОМОЗИМО!**

ТРОЈЕ СИРОЧАДИ ДОБИЛО СВОЈУ КУЋУ

Представници Хуманитарне организације „Срби за Србе“ посетили су у петак, 24. октобра 2014. године, општину Челинац у Републици Српској где је успешно спроведена акција куповине куће за троје сирочади породице Живковић. Данијела (19), Бојан (16) и Николина (13) у недавним августовским поплавама остали су без трагично настрадале мајке Петре која је сама бринула и издржавала своју породицу. Како би се малим Живковићима макар делимично обезбедила могућност да брину о себи самостално у будућности, организација „Срби за Србе“ прикључила се акцији прикупљања средстава за куповину куће, покренуту од стране свештеника Данијела Ружичића из

**Пише: Хуманитарна
организација „Срби за Србе“**

Бања Луке, и донирала 20.000 конвертабилних марака што је била половина неопходних средстава за плац у Челинцу. Уз помоћ људи из општине Челинац пронађен је плац са кућом од 1.600 квадрата недалеко од центра општине у власништву Неџада Хота, који је пристао на смањење продајне цене куће за 10.000 марака и тиме дао и свој мали допринос да мали Живковићи након година лутања по изнајмљеним

и хладним викендицама коначно добију свој топли дом. Такође, општина Челинац запослила је Данијелу на шалтерским пословима у згради општине, што ће обезбедити Живковићима скромну материјалну сигурност у наредном периоду. Укупна цена купљене куће и плаца била је 40.000 марака, од чега је организација „Срби за Србе“ донирала 20.000 марака за потребе куповине куће.

Хуманитарна организација „Срби за Србе“ позива све пријатеље и донаторе организације да и надаље наставе са подршком у раду и деловању наше организације како би прекопотребна братска помоћ стигла до што већег броја српске деце широм Балкана.

РАДОСТИ МОЈА И СПОЈИ ЗАЈЕДНО ПОМОГЛИ У КРАЈИНИ

Пише: Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ

У суботу, 25. октобра 2014. године, Српска православна омладина Инзбрук – СПОЈИ и Хуманитарна Хришћанска заједница „Радости моја“ из Штутгарта заједничким снагама су спровели у дело хуманитарну акцију за српске породице у Крајини.

У припреми ове хуманитарне акције помогла је братска Хуманитарна организација „Срби за Србе“ из Београда, чији су чланови пре месец дана обишли неко-

и Маљковић из Двора на Уни после чега смо наставили ка Новом Граду у Републици Српској где смо наставили куповину помоћи за породицу Ресановић из Двора и за породицу Кнежевић из Костајнице.

Након куповине помоћи у Матијевићима и Новом Граду наставили смо ка Костајници где нас је дочекао отац Далибор са којим смо најпре обишли храм Светих Архангела, а затим смо на-

ставили ка породици Шестић из села Комоговина код Костајнице. **Породица Шестић броји 7 чланова:** отац Ђуро, мајка Мира, деда Милош, бака Љубица и деца Љубица (9 год), Милош (8) и Раде (6). Примају око 160 евра дечијег додатка месечно и баве се пољопривредом – нико није запослен. Шестићи су 1995. го-

дине избегли за време Олује у Србију, а 2000. године су се у потпуности вратили. Помоћ за обнову домаћинства добили су од једне норвешке организације.

Њима су браћа из ХХЗ „Радости моја“ из Штутгарта обезбедили 4 PVC балконских врата, 5 PVC прозора и 5 алуминијумских ролетни за прозоре у укупној вредности од 620 евра. Столарија је на-

ручена још раније, те смо могли на лицу места да се уверимо како је уграђена након чега је и отплаћена.

Затим смо се са оцем Далибором упутили ка манастиру Прображења Господњег у Горњем Будачком близу Комоговине. Манастир је у обнови, као и манастирски конак преко пута. На овом месту нас је посебно обрадовала чињеница да се српски народ није предао, те да обнавља и своје православне храмове и манастире што буди наду за даљи опстанак нашег народа на овим просторима. За обнову манастира чланови СПОЈИ-а су приложили 50 евра а чланови из „Радости моја“ 100 евра, знајући да помоћ није велика, али је симболична и оно што је најважније – од срца и с љубављу.

Следећа станица на подручју Костајнице била је трочлана (3) породица Пушкар из села Доње Велешење: отац Рајко, мајка Елвира и син Михајло (3). И у овој српској породици на подручју Крајине нико није запослен. Пушкари примају дечији додаток у висини од око 40 евра, а Рајко ради на надницу када има посла. Елвира ће ускоро добровољно прећи у Православље, а планирају и проширење породице.

Породици Пушкар ХХЗ „Радости моја“ је обезбедила 5 оваца и 1 овна у вредности од 550 евра, док им је братска организација „Срби за Србе“ у септембру такође обезбедила 5 оваца, што ће у многоме поправити животно стање

Пушкара и бити добар основ за даље проширење породице, а свакако и економски напредак.

Последња породица на подручју Костајнице коју смо обишли били су Кнежевићи који броје четири (4) члана: отац Милан, мајка Драгана и деца Лука (8) и Уна (5). Такође и међу Кнежевићима нико није запослен. Милан ради на надницу, а примају само око 80 евра дечијег додатка месечно. Током Олује 1995. године избегли су у Ре-

Код породице Шестић у Комоговини код Костајнице

лико породица у Крајини и тако припремили терен за саборце из Аустрије и Немачке.

У оквиру ове хуманитарне акције помогли смо шесторо породица на Банији у местима Двор на Уни и Костајница куповином најпотребније дугорочне помоћи у укупној вредности од 4.697,61 евра (СПОЈИ: 1.199,74 евра + Радости моја: 3.497,87 евра), док је за путне трошкове потрошено укупно 305,44 евра.

Хуманитарна акција у Крајини започета је код оца Радослава у Двору на Уни где нас је након дугог путовања домаћински дочекао, те смо се код њега уз доручак окрепили и још једном прегледали све детаље ове акције, пре него што смо наставили ка оближњем месту Матијевићи.

У Матијевићима смо купили помоћ за породицу Ресановић, Вукичевић

Дејан из "Радости моја" са малим Шестићима

Манастирски конак се такође обнавља

публику Српску, а потпуно су се вратили 2002. године и то у опљачкану и растурену кућу. У обнови је као и код породице Шестић помогла једна норвешка организација.

Пошто Кнежевићи могу зарађивати новац од косидбе овом приликом им је ХХЗ „Радости моја“ купила тример за траву у вредности од 615 евра.

Након веома лепог и домаћинског дочека код породице Кнежевић, вратили смо се у Двор на Уни где смо најпре обишли породицу Ресановић у селу Грмушан која броји 5 чланова: отац Драган, мајка Гордана и деца Љубомир (8), Мирко (6) и Драгана (4). Такође нико није запослен. Баве се пољопривредом и примају око 120 евра дечијег додатка месечно. Ресановићи су такође избегли за време Олује и вратили су се 2000. године у потпуно уништenu кућу, чију је обнову такође помогла норвешка организација.

Породици Ресановић је СПОЈИ овом приликом купио један комбиновани бојлер који је директно испоручен, као и три дечија кревета у укупној вредности од 677,91 евра. Кревети ће ускоро бити испоручени од стране оца Радослава, јер овом приликом нису имали кревете на стању у продавници.

Последња породица коју смо заједно обишли приликом ове хуманитарне акције била је петочлана (5) породица Вукчевић из села Рујевац код Двора на Уни: отац Љубомир, мајка Драгана и деца Немања (12), Сања (10) и Саша (8). Код Вукчевића је идентична ситуација као и код свих породица које смо обишли и помогли на подручју Баније – нико није запослен. Једина скромна

огњиште.

Породици Вукчевић су пријатељи из „Радости моја“ купили краву у вредности од 1.100 евра коју смо заједно испоручили, као и грађевински материјал у вредности од 512,87 евра који је плаћен

могућност прихода је пољопривреда којом се баве. Примају дечији додаток у висини од око 145 евра, дакле за ћерку Сању скоро duplo више јер је инвалид. Вукчевићи су за време Олује такође били међу избеглицама. Привремени дом су пронашли у Србији одакле су се 2001. вратили на своје

(20), Радомир (14), Мила (3) и Марина (4 месеца). Њима смо купили кухињу и комбиновани бојлер у укупној вредности од 471,83 евра, а који ће следећом приликом бити достављени од оца Радослава.

Уз главну купљену дугорочну помоћ свакој породици, а пре свега деци, смо испоручили пакете са слаткишима, играчкама и одећом. Дечица су се по обичају веома радовала слаткишима и играчкама што је и нас, поред њих, учинило срећним.

Преспавали смо код оца Радослава и његове породице у Двору на Уни где смо могли да напунимо батерије после дугог путовања и сталног покрета током читавог дана проведеног у хуманитарној акцији и нисмо могли да одемо а да не присуствујемо Светој Литургији у Храму Светог Великомученика Георгија.

После Свете Литургије на којој смо могли и духовно да се окрепимо били смо на ручку код оца Радослава и његове дивне породице, а затим смо се тог 26. октобра 2014. године за сам крај ове хуманитарне акције у Крајини упутили ка спомен подручју Јасеновац, где смо одали почаст свим жрвама злогласног логора смрти.

Нажалост у сличној ситуацији се налази скоро свака од посећених породица. Немогућност сталног запослења, преживљавање бављењем сточарством и пољопривредом или надничарењем. План је да се активније у наредном периоду помажу наше повратничке породице на овом подручју, како би им били омогућени нормални услови живота

Оливер из СПОЈИ-а у разговору са Драганом Ресановићем

и који ће ускоро бити испоручен од оца Радослава.

Иначе код породице Вукчевић смо врло пријатно дочекани у пуној кући где смо током вечере, коју су припремили домаћини, могли да сазнамо нешто више о животу српског народа на Банији.

Једина породица којој је купљена помоћ од СПОЈИ-а а која овом приликом није могла бити посећена због непроходног пута јесте породица Маљковић из Двора на Уни која броји 6 чланова: родитељи и деца Радмила

Обилазак спомен подручја Јасеновац

или обезбеђена помоћ која би унапредила већ постојеће бављење сточарством и пољопривредом. Као и широм Крајине и на подручју Баније српски народ поред социо-економских тешкоћа са којима се суочава, трпи већ познате притиске друге врсте.

Стога, позивамо све оне који су заборавили да још увек постоји српски народ у Крајини да помогну наше активности на том подручју, а и оне који су до сада били уз нас, како би сходно нашим могућностима улили српској дечици мало више наде у боље сутра. Немојмо допустити да небригом матице, српски народ у Крајини олако заборави своје

корене. Користимо и ову прилику да се захвалимо на свесрдној помоћи свештеника оца Радослава Анђелића из Двора и оца Далибора Танасића из Костајнице, као и саборцима из ХО „Срби за Србе“ и свим донаторима, пријатељима и подржаваоцима Хуманитарне Хришћанске заједнице „Радости моја“ и Српске православне омладине Инзбрук – СПОЈИ, јер без њихове несебичне помоћи и великодушног прилога хуманитарне акције попут ове не би биле могуће.

С Вером у Бога!

СПИСАК ПОТРОШЕНОГ НОВЦА:

- столарија: 620,00 евра
- прилог за обнову манастира: 150,00 евра
- 5 оваца и 1 ован: 550,00 евра
- тример: 615,00 евра
- 2 комбинована бојлера: 601,82 евра
- 3 кревета: 377,00 евра
- крава: 1.100 евра
- грађевински материјал: 512,87 евра
- кухиња: 170,92 евра
- путни трошкови: 305,44 евра

УКУПНО: 5.003,05 евра

„СРБИ ЗА СРБЕ“ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Пише: Хуманитарна организација „Срби за Србе“

Чланови Хуманитарне организације „Срби за Србе“ посетили су 25 породица у косовско-метохијским енклавама у склопу нове велике акције помоћи преосталом српском народу. Процењена вредност целокупне помоћи која треба да буде испоручена Србима на Косову и Метохији, укључујући и помоћ Народним кухињама, износи око 27.000 евра.

Уз несебичну помоћ пријатеља из Епархијске хуманитарне организације „Мајка девет Југовића“, без чије помоћи не би било могуће спровести акцију ових размера, посећујемо прво породице у Грачаници. Посету започињемо у кући самохраног оца Станковић Свете.

Без супруге која се недавно упокојила, Свето одгаја своје четворо деце: Славишу (18), Дејана (17), Јасмину (11) и Миљану (3). Након краћег разговора назначено нам је да су им најпотребније два двокрилна ормана и душеци за дечије кревете.

Након тога посећујемо породицу Стојановић Драгана и Марине, који одгајају петоро малолетне дечице: Анђелу (13), Страхињу (11), Николу (7), Јану (6) и Огњена (2).

У заиста тешким условима живи ова породица. Стојановићима су потребни шпорет на дрва, орман, два кревета на спрат са душецима, када, вц-шоља и неколико коза за узгој.

Последња породица коју посећујемо на подручју Грачанице је породица Стошић Зорана и Ружице који у домаћинству живе са двоје одрасле деце: Драги-

ша (26) и Слободан (21). За њих је предвиђена помоћ у виду стола и столица. После Грачанице долазимо и до породице Јовановић у селу Ливађе. Можда и најтеже стање затекли смо баш у овој породици. Породицу Јовановић чине родитељи Родољуб и Ивана и син Лазар (9). Мајка Ивана је ментално оболела, док се узрок Лазареве болести још увек не зна, а болест карактеришу отежан

ход и неразвијен говор. За ову породицу наменићемо кревет, орман, фрижидер и неколико кокошака за узгој. Тешке животне приче Срба са Космета настављају да нас прате и у Добротину у породици Трајковић. Ову породицу чине баба Гордана и деда Грујица, родитељи Драган и Сања и њихових четворо малолетне деце: Миљан (12), Милица (13), Анђела (8) и Илија (5). Отац Драган је везан за кревет због шлога који је недавно

доживео, као и због тешке саобраћајне несреће која је оставила велике последице на њега, приликом које је на њега колима налетео један Шиптар, прошав-

ши некажњено за ово учињено дело. Нажалост и најмлађи Илија има одређених проблема, јер још увек није развио моћ говора. Сходно тешким животним околностима у којима живи ова породица, за њих ћемо наменити: четири кревета, шпорет на дрва, фрижидер и два ормана.

Настављамо да се уверавамо у нељудске околности под којима живе Срби са Космета, а које као резултат свега доносе глад, немаштину и болест. Нажалост све то се одражава у великој мери и на најмлађе, који свакако да нису заслужили такво детињство. У селу Доња Гуштерица долазимо у домаћинство Миливојевића које чине родитељи Дејан и Јелена и њихово двоје дечице Лазар (6) и Марија (3). Вреди напоменути да у овом већем домаћинству поред њих живе и Дејанових четворо браће као и његови родитељи. Посетом Миливојевићима сазнајемо да и Лазар и Марија болују од дистрофије мишића која им онемогућава нормално кретање. Тешке околности под којима Миливојевићи живе, пробаћемо да олакшамо набавком два кревета, бојлером, два ормана, шпоретом на дрва, плочицама за купатило.

У селу Бостане (новобрдска општина) посећујемо две породице. Породицу Станковић Љубише и Иване и њихово троје дечице - Александар (12), Анастасија (8) и Павле (4), одлучујемо да помогнемо набавком собних врата, кухињских елемената и кревета на спрат са душецима за најмлађе, с обзиром да им је део куће настрадао у пожару пре неколико месеци. Недалеко од њих посећујемо и вредну

породицу Павић Бојана и Радице. Домаћинство још чине и троје малолетне дечице: Милан (13), Марина (11) и Маријана (8). Ова породица се успешно бави узгојем коза. Како би унапредили своју производњу и омогућили бољи живот себи и својој

деци, замолили су да им помогнемо у грађевинском материјалу за шталу, у којој би држали одређен број нових коза.

Пут нас води даље до села Кметовце. Ову младу породицу Насковић чине родитељи Бојан и Олгица и дечица Миливоје (8) и Емилија (6). Као најпотребније Насковићи су нам назначили: кревет на спрат са душецима, веш машина и шпорет на дрва.

У селу Коретине дочекује нас породица Савић Милована и Марине. Они имају двоје деце Анђелину (7) и Софију (1,5). Сазнајемо да Савићи очекују и принову ускоро, тако да ћемо ову младу повратничку породицу помоћи са шпоретом на дрва, веш машином и два кауча.

Долазимо и до села Зебинце где нас дочекује још једна четворочлана породица. Филиповић Живорад и Весна живе са своје двоје деце Анђелом (12) и Алексом (9). Филиповићи су нам навели да су им фрижидер, замрзивач, два кауча на развлачење и електрични шпорет тренутно најпотребнији у домаћинству. У плану за помоћ је и породица Милановић Дејана и Јане из Косовског поморавља, тачније из села Шипашница

који у домаћинству живе са двоје деце. Милановиће нисмо успели и лично да обиђемо, али на препоруку пријатеља из „Мајка девет Југовића“ ћемо обезбедити за њих електрични шпорет.

Од стране наших домаћина из „Мајка девет Југовића“ бивамо уغوшћени у народној кухињи у Прековцу. Осим разговора о тренутном стању потреба народних кухиња и уопштено о животу нашег преосталог народа у јужној српској покрајини, договорена је помоћ у куповини два раскладна уређаја како би се хладњаче ставиле у употребу и на тај начин унапредио рад народних кухиња у вредности од 4.700 евра.

У хладњачама ће бити чувани пољопривредни производи који се узгајају на 15 хектара црквене земље на Косову и Метохији а од чије продаје ће кухиње моћи да приходују неопходна средства за потребе набавке брашна, уља и шећера.

Недалеко одатле, у истом селу, посећујемо породицу Милић Витомира и Лепосаве. У породицу се из централне Србије вратио да живи са њима и њихов син Александар (28), а у домаћинству живи још и млађи син Стефан (16). Иако нису наша циљна група, ову породицу стављамо на списак за помоћ јер су својевремено примили у свој скромни

дом једну самохрану мајку са новорођенцем да живи са њима неколико година. С обзиром да кухињу готово и да немају план је да им се помогне набавком кухињских елемената, плочицама, судопером и једним шпоретом на дрва.

У Новом брду у плану за испоруку помоћи је и породица Костић Ивана и Данијеле који у домаћинству живе са четворо деце: Александром (12), Анђелом (10), Андријом (5) и Иреном (2). За

породицу Костић обезбедићемо плуг за трактор.

Још једна породица коју нисмо физички посетили, а у плану је за помоћ у виду пољопривредних машина јесте породица Симоновић из села Јасеновик. У домаћинству Симоновића живе деда Миодраг, баба Животка, отац Љубинко, супруга Данијела и деца: Сања (12) и Стефан (10). Њима ће бити обезбеђена фреза за ИМТ трактор.

На крају првог дана стижемо и до пријатеља у Ораховац где користимо прилику да обиђемо млади брачни пар Кујунџића Јанка и Ану, којима смо помогли куповином једне веш машине.

Други дан активности започињемо литургијом у манастиру Високи Дечани, где је уз помоћ братства манастира испоручена помоћ за неколико повратничких породица из Метохије.

Прва породица коју смо обишли јесте породица Тодоровић из Гораждевца, где је 2003. учињен масакр над српском децом од стране шиптарских терориста. Породица Тодоровић има четири ћеркице: Ивону (10), Емилију (9), Ксенију (8) и Софију (5). Овој повратничкој породици испоручили смо помоћ у виду фрижидера и шпорета на дрва.

Наредно метохијско село у које стижемо јесте Видање, где посећујемо породицу Милошевић Горана и Тање који су се пре неколико месеци вратили за стално на своје огњиште. Са њима у домаћинству живе и четири сина: Иван (16), Петар (14), Бранко (11) и Михајло (8). Како би им донекле олакшали нови почетак на свом старом огњишту испоручујемо им једну веш машину и постољину.

У селу Берково обилазимо и породицу Бањац Саве и Љубинке, који у домаћинству живе са сином Веском (21). Због неколико крађа од стране шиптара из суседних села, које је ова повратничка породица претрпела, договор је да се породица Бањац помогне куповином 100м ограда и стубова.

После Беркова пут нас води и у село Жач до породице Коматовић. Још једну младу повратничку породицу коју чине родитељи Оливера и Славиша и троје малолетне дечице: Денис (8), Анђела (5) и Николина (4). Помажемо им једним нестандартним видом помоћи - испоруком металних стубова и жицом за ограду. Наиме скоро сва Метохијска села муку муче са шиптарским крадљивцима којима је на мети скоро све од крупније стоке до пољопривредне механизације. Слична, ако не и најгора ситуација је баш у селу Жач, па смо замољени да из тих разлога помогнемо Коматовићима на овај начин.

Свраћамо и у Осојане где се поред дружења са пријатељима организације упознајемо и са повратничком породицом Ђурић Александра. Александар је самохрани отац који одгаја четворо малолетне деце: Анђелу (16), Николу (15), Анастасију (11) и Исидору (9). Александар је изразио жељу да се бави узгојем коза, па сходно томе ћемо набавити материјал за покривање започете штале за козе, као и 3 козе за узгој.

Осим породице Ђурић коју смо обишли на препоруку породице Тот, користимо прилику да и њих посетимо и помогнемо Габријела и Силвану који живе у стану са своје троје деце Анђела (15), Невена (12) и Оливер (11). Њима смо наменили 7м² дрва за грејање.

Последња станица на нашем путу јесте село Тучеп, у које се недавно вратила породица Романовић Радоја и Сање.

Још једна тешка српска прича са којом смо се сусрели. Ова породица живи у једном контејнеру, са својим болесним сином Николом (28) који је боловао од церебралне парализе. Мајка Сања је психички болесник, док је отац Радоје недавно имао тежак лом ноге. Заиста бројне недаће задесиле су Романовиће. Наша организација је испоруком веш машине и електричног шпорета успела бар делимично да поправи суморну стварност са којом се сусреће ова намучена породица.

Додајемо још да је испоручена помоћ и за породицу Милана Павловића из метохијског села Бело Поље, коју нисмо стигли да обиђемо. Његову породицу помогли смо испоруком шпорета на дрва, веш машине и фрижидера.

У склопу целокупне акције, биће обезбеђена и значајна помоћ и за породицу Ивковић из села Стража коју смо у протеклом периоду неколико пута обилазили. У најскоријем року за Ивковиће ће бити обезбеђен материјал за изградњу кровне конструкције у вредности од 3.000 евра.

У најјужнијој енклави, у Штрпцу, послата је вредна помоћ за породично домаћинство браће Вуксановић Милана и Воје. Милан са супругом Драганом има дечицу Богољуба (11) и Николу (13), док Воја са супругом Соњом има ћерку Александру (12). За потребе доградње породичног дома помогли смо Вуксановиће набавком грађевинског материјала, неколико прозора и улазних врата у вредности од 1.500 евра.

Током обиласка породица најмлађима смо поделили и неколико кеса слаткиша, 15 килограма меда поклон пријатеља организације гдина Борише из Гуче, неколико пакета свесака за школу и неколико икона - дар цркве Св. Ђорђа са Бановог Брда.

Успешно завршавамо још једну хуманитарну посету косовско-метохијским енклавама. Нажалост суморна стварност је из дана у дан све суморнија по наш народ на Космету. У таквим околностима увек највише страда сиротиња, а уз њих и најмлађи који ни криви ни дужни живе животе без безбрижног детињства. Преживљавање од нередовне социјалне помоћи, бројне знане и незнане болести, исхрана у народним кухињама које су сваки даном све ближе катанцу и упитно безбедносно стање су одлике живота Срба у срцу Србије. Једноставно речено, народ остављен од мајке да тражи милостињу од зле маћехе. Неће нам бити тешко да док год нас има, радимо даноноћно да макар и једном једином српском детету обезбедимо и најпростије ћебе под којим ће му бити топло, ако не будемо могли више од тога, али се помоћи нашем народу и пре свега најмлађима нећемо одрећи.

ИНТЕРЕСАНТНО!

БИ-БИ-СИ: КО ЈЕ КРИВ ЗА ПРВИ СВЕТСКИ РАТ?

Пише: Радио-телевизија Србије РТС,
12. фебруара 2014.

Читав век након избијања Првог светског рата, „академска копља“ ломе се око тога ко је главни кривац. Ниједна нација не заслужује да сноси сву одговорност, али Немачка, чини ми се, заслужује највише, каже историчар сер Макс Хејстингс.

„Ко је главни кривац за Први светски рат?“ - питање је око којег се „ломе академска копља“ и 100 година после, а британски Би-Би-Си преноси мишљења 10 европских историчара, у којима већина криви Немачку и Аустро-Угарску, али понеко и Русију, Француску, Британију и Србију.

Сер Макс Хејстингс верује да највећу одговорност сноси Немачка.

„Ниједна нација не заслужује да сноси сву одговорност за избијање рата, али Немачка, чини ми се, заслужује највише“, каже Хејстингс.

Према његовим речима, само је Немачка имала моћ да заустави „улазак у катастрофу“ у било којем тренутку јула 1914. повлачењем подршке Аустрији за напад на Србију.

Истичући да га „нису уверили аргументи“ против Србије, Хејстингс каже да не верује ни да је Русија желела европски рат те 1914. године, јер су руски лидери знали да би били у много јачој позицији за борбу две године касније, кад окончају програм наоружавања.

Професор историје на Кембриџу сер Ричард Џеј Еванс, међутим, уверен је да је Србија главни кривац.

„Србија је сносила највећу одговорност за избијање Првог светског рата. Српски национализам и експанзионизам били су најдубље реметилачке силе, а ср-

пска подршка терористима „Црне руке“ била је крајње неодговорна. Аустро-Угарска сноси мало мању одговорност због паничне и претеране реакције на убиство наследника хабзбуршког трона“, сматра овај историчар.

Према Евансовом мишљењу, Француска је истовремено охрабривала „агресију Русије према Аустроугарској и Немачкој“, док је Британија пропустила да посредује, као што је чинила током ранијих балканских криза, због страха од европских и светских амбиција Немачке.

Др Хедер Џонс главним кривцима сматра Аустро-Угарску, Немачку и Русију, чији су ратоборни политички и војни лидери изазвали Први светски рат.

„Убивства личности „плаве крви“ била су прилично уобичајена пре 1914. и рат обично није био последица таквих до-

гађаја. Али, аустроугарски војни соколови - главни кривци за конфликт - видели су сарајевско убиство надвојводе Франца Фердинанда и његове супруге, које је извршио босански Србин, као изговор да освоје и униште Србију, нестабилну суседну државу која је тежила да се прошири ван својих граница, на аустроугарске територије“, рекла је Џонсова.

Како је истакла, Србија, исцрпљена после два балканска рата 1912-13, у којима је играла главну улогу, није желела рат 1914. године.

Према њеним речима, „шири европски рат уследио је пошто су немачке политичке и војне личности подстицале свог савезника Аустро-Угарску да нападне Србију“, што је „узнемирило Русију, која је подржавала Србију, и која је ставила

своју војску у борбени положај пре него што су исцрпљене све могућности за постизање мира“.

Професор Џон Рол као кривце означава Немачку и Аустро-Угарску, наглашавајући да „Први светски није избио случајно нити зато што је заказала дипломатија“, већ

„као резултат завере влада империјалистичких земаља Немачке и Аустроугарске, које су се надале да ће Британија остати изван сукоба“.

Рол, професор Универзитета у Сасексу, подсећа да је у том тренутку већ 25 година на трону у Немачкој био цар Вилхелм Други, аутократа који је био уверен да је „немачки бог“ и који је са двадесетак сарадника проценио да је добар тренутак за рат, јер су постојећи статус кво у Европи за њега, као и за аустроугарске савезнике, били „понижавајући и неодрживи“.

„У пролеће 1914. та мала група људи у Берлину одлучила је да „скочи у мрак“, јер су знали да ће подршка аустроугарског напада на Србију скоро сигурно то значити“, истиче Рол.

Професор Универзитета у Штутгарту Герхард Хиршфелд сматра да одговорност дели шест земаља – Аустро-Угарска, Немачка, Русија, Француска, Британија и Србија.

„Много пре избијања непријатељства, пруско-немачке конзервативне елите биле су убеђене да ће европски рат помоћи испуњавању немачких колонијалних и амбиција за војним и политичким престижом у свету“, каже немачки професор.

„Одлука да се ступи у рат због релативно мале међународне кризе каква је био Сарајевски атентат, у сваком случају била је резултат кобне мешавине погрешних политичких процена, страха од губитка престижа и тврдоглаве посвећености на свим странама веома сложене систему војних и политичких савезништава европских држава“, рекао је професор.

Др Аника Момбауер сматра да су кривци Аустро-Угарска и Немачка.

„Рат није био случајна незгода и могао се избећи јула 1914. у Бечу, владини и војни лидери желели су рат против Србије. Моментална реакција на убиство Франца Фердинанда 28. јуна 1914. била је да траже обештећење од Србије, за коју се сматрало да стоји иза завере за убиство и која је претила положају Аустро-Угарске на Балкану већ неко време. Кључно је то што је дипломатска победа сматрана безвредном... Почетком јула, људи који су одлучивали

у Аустрији изабрали су рат“, рекла је Момбауерова.

За то им је, подсећа, био потребан главни савезник - Немачка, која је одмах понудила безусловну подршку и извршила притисак на Беч да искористи своју „златну шансу“.

„Обе владе су знале да је скоро извесно да ће Русија доћи да помогне Србији и да ће то претворити локални сукоб у ев-

фото: aref de

ропски, али били су спремни да преузму тај ризик“, истакла је Момбауерова. Како је приметила, аустроугарски ултиматум Србији од 23. јула намерно је направљен тако да буде неприхватљив, пошто се Немачкој и Аустро-Угарској чинило да је „тренутак савршен“ - иако се касније показало да је то био почетак њиховог пада.

Шон Мекмикин са Универзитета у Истанбулу, као и његов колега из Штутгарта, сматра да је одговорна „шесторка“ у саставу Аустро-Угарска, Немачка, Русија, Француска, Британија и Србија.

„У људској природи је да тражи једноставне, задовољавајуће одговоре, па је зато теза о немачкој кривици за рат опстала до данас“, сматра Мекмикин.

Како каже, Први светски рат не би избио да Немачка није подржала Аустро-Угарску, али је „једнако тачно да у одсуству терористичке завере смишљене у Београду ни Немачка нити Аустро-Угарска не би морале да се суоче са ужасним избором“.

Мекмикин верује да су и Немачка и Аустро-Угарска покушале да „локализују“ балкански сукоб, али да су Русија и Француска учиниле тај конфликт европским ратом, а уласком Британије и светским.

Како каже, мобилизацију је прва почела Русија, а не Немачка.

„Рат у којем су Француска и Британија

подржавале Србију и Русију против Централних сила, био је исход који је прижељкивала Русија, а не Немачка. Пет зараћених великих сила, заједно са Србијом, ослободиле су Армагедон“, закључио је Мекмикин.

Професор Гари Шефилд криви Аустро-Угарску и Немачку.

„Рат су започели лидери Немачке и Аустро-Угарске. Беч је искористио прили-

ку која се указала убиством надвојводе да покуша да уништи свог супарника на Балкану, Србију. То је учињено иако су сви знали да ће заштитница Србије, Русија, тешко остати по страни и да би све могло да води општем европском рату“, каже Шефилд.

„Немачка је тежила да прекине француско-руско савезништво и била је потпуно спремна да ризикује улазак у Велики рат. Неки пред-

ставници немачке елите поздрављали су могући почетак експанзионистичког, освајачког рата“, додаје и закључује да су Русија, Француска и касније Британија само реаговале на то.

„Најбоље што може да се каже за немачке и аустроугарске лидере у јулској кризи јесте то да су злочиначки ризиковали светски мир“, навео је Шефилд.

Др Катриона Пенел такође криви Немачку и Аустро-Угарску, чије политичко руководство и дипломатија „морају да снесу терет одговорности за ширење балканског сукоба у европски и, касније, светски рат“.

„Немачка, која је патила од комплекса „млађег детета“ у породици европских империја, видела је могућност да реконфигурише однос моћи у своју корист агресивним освајачким ратом“, истакла је Пенелова.

Како наглашава, не сме се потценити ни улога Аустро-Угарске, јер је „ултиматум Србији од 23. јула био формулисан тако да је било практично немогуће прихватити га“.

Аустроугарска је објавила рат Србији 28. јула, тачно месец дана после атентата, а Русија је дан касније наложила мобилизацију...

Професор Дејвис Стивенсон као главног кривца означава Немачку, за коју каже да сноси највећи део одговорности“, подршком Аустро-Угарској да нападне

Србију, иако је знала да ће сукоб ескалirati.

„Без немачке подршке, Аустро-Угарска не би деловала тако драстично“, уверен је Стивенсон.

„Они су такође започели шира европска непријатељства ултиматумом Русији и Француској, као и тиме што су прогласили рат чим је ултиматум одбијен - заправо фабрикујући изговор да је француски авион бомбардовао Нирнберг. И, на крају, прекршили су међународне споразуме инвазијом на Луксембург и Белгију, знајући да ће то касније сигурно „увести“ у рат и Британију“, навео је Стивенсон.

Према његовом мишљењу, немачка одговорност није једина, јер је „Србија приредила Аустро-Угарској изузетну провокацију“, па је „двема странама био потребан оружани сукоб“.

„Иако су Централне силе преузеле иницијативу, руска влада је, уз охрабрење из Француске, била спремна да одгово-

ри“, рекао је професор и истакао да је одговорност Британије била „више пасивна него активна“.

У Првом светском рату више од 70 ми-

лиона људи је било под оружјем, убијено је више од 15 милиона, 20 милиона рањено, а директне учеснице рата претрпеле су огромна разарања.

SERBIEN MUSS STERBIEN (СРБИЈА МОРА УМРЕТИ)

Пише: Роберт Гокл (Robert Gokl),
аустројске новине „Die Presse“, 29. марта 2014.

Аустроугарски ратни злочини, који су учињени 1914. године на српском фронту, до данас нису много познати. Аустрија ће морати да надокнади суочавање са прошлошћу, јер на историју Републике (Аустрије) пре свега утичу две ратне генерације.

Шабац, српски погранични град на Сави, у августу 1914. Данима тече напад аустроугарских снага, али без успеха против српског снажног отпора. У хаосу повлачења, иза шабачке цркве, стрељано је 121 српских цивила, жена, деце, који су закопани у масовној гробници. Ово је само једна од многих масовних гробница у Шапцу и његовој околини.

Неколико седмица касније по позиву српске владе један швајцарски универзитетски професор иде у Србију. Његово име: Рудолф Арчибалд Рајс (Rudolf Archibald Reiss). Његова функција: председавајући једног од првих европских института за судску медицину на Универзитету у Лозани. Његов задатак: да истражи ратне злочине који су почињени над цивилним становништвом.

Рајс испитује сведоке, сакупља документа, саслушава аустроугарске ратне

заточенике, ексхумира масовне гробнице – међу њима и гробницу у Шапцу. Он саставља и детаљну документацију стотина масовних гробница, која је годину дана касније објављена широм света. Заједно са оним о чему из Србије извештавају, амерички ратни дописник Џон Рид (John Reed) и међународне организације као што је Црвени крст, ствара се слика о војној суперсили која нехуманим методама води рат против мале земље и у којој многи командири и војници своје разочарење и бес због војног пораза испољавају над цивилним становништвом и то масовним убиствима, малтретирањима, силовањима, пљачкама,....

Ратни злочини се не уклапају у створену слику. До данас Рајсова документација није преведена на немачки и о овим ратним злочинима у Србији се скоро ништа не зна у Аустрији. Други злочи-

ни су ушли у уџбенике, као на пример покољ немачких трупа у Белгији 1914. или геноцид над Јерменима 1915. и 1916. Дешавања у Србији се не уклапају у слику Хабзбуршке монархије, каква је представљена после 1945. године – као антипод немачком нацизму, као мултинародна империја, као „изгубљени рај“ који је страдао под светским ратовима и расизмом. Франц Јозеф је поново постао „наш“ цар, Беч на преласку у ново столеће са Климентом и Шилеом, остали су „наш“ допринос светској култури – али један офанзивни рат против Србије, са ратним поклицима и ратним злочинима, и преузимање одговорности за светски рат који је избио – то је потиснуто.

А управо је балкански фронт 1914. симптоматски за став монархије и њене војске. На овом фронту била је одговорна искључиво Аустро-Угарска, све се

одвијало по једном дуго припремљеном ратном плану који је од почетка предвиђао бескомпромисни поступак против српског цивилног становништва, не само против Србије, већ и против српских насељених подручја у Аустроугарској монархији.

У једном пропагандистичком расположењу у којем се чуло „Serbien muss sterbien!“ (Србија мора умрети!), све је већ у првим ратним данима

водило ка једном редоследу наређених и спонтаних ратних злочина, која су почињена од војника који су се тек неколико дана налазили у рату. Наређена су давали пре свега аустријски и мађарски официри, многи из племићког домаћинства. Обични војници долазили су из народних група монархије, многи од њих били су сами Словени.

Толико колико се планирање овог агресивног рата, са нехуманим цртама у великом плану представља, толико је и комплексна ситуација на појединачним деловима фронта, са многим националним, идеолошким и верским конфликтима. Брисањем граничних линија између униформисаним учесницима рата и невиним цивилима, са најтежим злочинима мушкараца свих ратних партија над женама – и са пропагандистичком инструментализацијом тих злочина.

Фото: (с) ORF

Аустроугарска није много допринела у разоткривању. Једино је за покољ у Шапцу од официра јављено да се ради о могућем ратном злочину. Истраживања потврђују масакр, али потрага за починиоцима није водила никуда. После 1918. Аустрија је покушала да кроз „Комисију за евидентирање војничких прекршаја“ пронађе кривце за злочине овог рата. Такође и рад ове комисије није водио никуда – ниједан једини није осуђен за ове злочине.

Свему овоме фали суочавање и разоткривање. Током прошлих деценија историчари, политичари и новинари разоткривали су учешће Аустријанаца у национал-социјализму. Аустријска радио-телевизија ОРФ је многим емисијама допринела једном новом и одговорном схватању овог болног поглавља, не само временском историјом, већ и породичном историјом. Слично ће мо-

рати да се деси са Првим светским ратом. Не једна, већ две ратне генерације утичу на аустријску историју 20. века – и многи тих младих војника, који су се борили на српском фронту, вратили су се током Другог светског рата као официри на Балкан, или су послали своје синове у рат.

У Шапцу је 1941. године под генералом Францом Бемеом (Franz Böhme), једним од главних официра аустроугарске војске

у Првом светском рату, саграђен концентрациони логор. Не само да је један велики део српског становништва Шапца овде убијен, већ су поред Јевреја из Шапца страдали и многи Јевреји који су побегли из транспорта из Чехословачке, Немачке и Аустрије према Кладову.

О аутору:

Роберт Гокл (Robert Gokl) је историчар, уредник Аустријске радио-телевизије и уредник документарне серије „Људи и силе: Пут у пропаст – Сарајево и почетак Првог светског рата“ (Menschen&Mächte: Der Weg in den Untergang – Sarajewo und der Beginn des Ersten Weltkriegs)

ХУМАНИТАРНА ОРГАНИЗАЦИЈА

СРБИ ЗА СРБЕ

Пошаљи СМС на:

7763

Помоћ вишедетним социјално угроженим породицама широм Балкана

Деца су наша будућност!

цена поруке 100 динара

КАРЛО ХАБЗБУРШКИ: ЕВРОПА ИШЛА КА СУКОБУ

Пише: Радио-телевизија Србије РТС, 7. априла 2014.

Када се озбиљно сагледа ситуација у Европи и савези међу државама, који су се мењали годинама пре Првог светског рата, онда се мора уочити да је цела Европа ишла ка сукобу, каже за РТС аустријски политичар и унук последњег аустријског цара Карла Првог.

Карло Хабзбуршки је у интервјуу у емисији „У свету“ на РТС-у рекао да ниједан државник тог времена, ниједна земља и ниједна одговорна политика није имала визију Великог рата.

„Сви су мислили да би могло доћи до мањег сукоба, који би трајао неколико месеци, а после њега би дошло до неких промена граница. Нико није видео ширу слику великог сукоба, који је био у зачетку. То је била кардинална грешка“, истиче Карло Хабзбуршки.

„Зато када говорим о почетку Првог светског рата, када се упире прстом на тај судбоносни дан у Сарајеву и последице тога што се десило у наредних 30 дана, док прави рат није почео, онда реално, са историјског гледишта, морамо да кажемо следеће: да то није био случај, да пуцња у Сарајеву није било, онда би рат вероватно избио два-три месеца касније, можда за годину дана,

у неком другом делу Европе“, истиче надвојвода Хабзбуршки.

Наводи да би опет дошло до великог сукоба, јер је ситуација у Европи била таква. Објашњава да упирање прстом у неку земљу или појединца не води никуда.

Карло Хабзбуршки је прокоментарисао и покушаје у свету да се Србија, због атентата у Сарајеву, означи као главни кривац за Велики рат.

„Не слажем се с тим. Ако озбиљно сагледате дела о Првом светском рату, она су последњих година одређивала расправе и питања о томе како је избио рат. Она не оптужују. Такве тврдње сам чуо у мањим расправама, али у озбиљним дебатама њих нема“, каже Карло Хабзбуршки.

КАД СЕ СРПСКА ЗАСТАВА ВИЈОРИЛА НА БЕЛОЈ КУЋИ

Пише: Амбасада САД у Србији, 7. јула 2014.

На четврту годишњицу почетка Првог светског рата, 28. јула 1918. године, по налогу тадашњег америчког председника Вудроа Вилсона српска застава се завијорила на Белој кући и свим јавним и државним зградама у САД.

Овај јединствени догађај, када се српска застава вила изнад Беле куће у Вашингтону, одиграо се пре нешто више од девет деценија, али остао је забележен као незабораван чин америчког председника Вилсона према Србији која је у „Великом рату“ поднела највећу жртву – изгубила је 26 % становништва и доживела преседан у историји ратовања када се готово читав народ повукао из своје домовине.

Захваљујући великом научнику Михајлу Пупину, пријатељу америчког председника, раду мисије Србије у Сједињеним Државама и српском посланику у Вашингтону, Љубомиру М. Михаиловићу, током јуна и јула месеца одржан је низ манифестација, а централни догађај био је тог 28. јула, када је председник Вилсон издао проглас „Народу Сједињених Држава“.

Народу Сједињених Држава:

У недељу 28. јула навршава се четврта годишњица од дана када је одважни српски народ, пре него да се изложи лукавом и недостојном прогону припремљеног непријатеља, објавом рата Аустро-Угарске био позван да брани своју земљу и своја огњишта од непријатеља решеног да га уништи. Племенито је тај народ одговорио.

Тако чврсто и храбро одупрли су се војним снагама земље десет пута веће по броју становништва и војној моћи, и тек када су три пута протерали Аустријанце и након што су Немачка и Бугарска притекле у помоћ Аустрији, били су приморани да се повуку преко Албаније. Иако је њихова земља била опустошена и њихови домови разорени, дух српског народа није био сломљен. Мада надјачани надмоћнијим силама, њихова љубав према слободи остала је неумажена. Брутална сила није утицала на њихову снажну одлуку да жртвују све за слободу и независност. Примерено је да народ Сједињених

Америчких Држава, привржен очигледној истини да је право народа свих држава, малих и великих, да живе сопственим животом и да бирају своје владе, присећајући се да су начела за које се Србија витешки борила и пропатила иста она начела за која се залажу Сједињене Државе, поводом ове годишњице изрази на адекватан начин саосећење са овим потлаченим народом који се тако херојски одупирао тежњама германске нације да доминира светом.

У исто време, не бисмо смели заборавити ни истородне народе велике словенске расе – Пољаке, Чехе и Југослове-

не, који сада под владавином туђинаца, чезну за независношћу и националним јединством.

Ово се не може обележити на више прикладан начин до у нашим црквама.

Иако је председник Вилсон желео да Сједињене Државе остану неутралне у Првом светском рату, након немилых догађаја и пресудног „Цимермановог телеграма“ којим је Немачко царство позвало Мексико да уђе у рат као његов савезник, амерички Конгрес је објавио рат Немачкој 4. априла 1917. године. Мада Америка није била директно повезана са ратним дејствима на Балкану, била је добро упозната са ратним дешавањима на овом фронту. Стога када је председник владе Никола Пашић предложио упућивање државне мисије у САД с циљем упознавања Америчке владе и целокупне јавности са ратним задацима Србије, Вашингтон је убрзо одговорио „да ће америчка влада бити срећна да прими мисију Србије као свог госта“.

Извор: serbian.serbia.usembassy.gov
 Фото (Бела кућа): [HiraV/Wikimedia Commons \(to the Creative Commons Attribution 3.0 Unported license\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HiraV/WikimediaCommons_(to_the_Creative_Commons_Attribution_3.0_Unported_license))

НАТАЛИЈИНА РАМОНДА, СИМБОЛ ДАНА ПРИМИРЈА У ВЕЛИКОМ РАТУ

Пише: Магазин „Serbia“, 13. јула 2014.

Особине као што су издржљивост, храброст и способност да у тешким временима и условима када већ изгледа да је мртва, српска држава устане, препознате су у чудесном цвету – Наталијином рамонди. Ова биљка са веома ретким моћима, необичним стаништима на којима расте и именом које је добила по краљици Наталији Обреновић, постала је главни мотив за амблем Дана примирја у Првом светском рату.

У једном железничком вагону у Компиијену, 11. новембра 1918. године, силе Антанте и Немачка потписале су примирје и тиме окончале Први светски рат. Скоро 95 година након историјски

важног датума за готово читав свет, Република Србија од 11. новембра 2012. године обележава „Дан примирја у Првом светском рату“ као државни празник. Обележавањем овог датума одата је почаст свим војницима Краљевине Србије који су се храбро борили, као и свим невиним пострадалима у периоду од 1914-1918. године.

Током ове четири године Краљевина Србија је морала да донесе тешке одлуке, да поднесе велике губитке и страдања, и да одоли многим искушењима. Од величанствених победа на Колубари и Церу, до Солунског фронта и Албанске голготе, српска држава се на крају нашла на страни држава победница и

успела да се као феникс издигне из пепела који је Велики рат оставио за собом.

- Raimonda Nathalie -

Управо та **магична способност повратка у живот, представља главну спону између српске државе и Наталијине рамонде**. Наиме, лепотом својих љубичастих листова као и могућношћу да се уз помоћ пар капљица воде врати у живот, Наталијина рамонда никога не оставља равнодушним. Поред тога **овај чудесни цвет расте на Кајмакчалану**, попришту славне битке у Великом рату, па је све указивало на то да овај цвет са пуним правом заслужује да се нађе на амблему за Дан примирја, као и да представља симбол препорода српске државе.

Значка која се од 2012. године носи недељу дана пре, као и на дан самог празника, представља комбинацију цвета Наталијине рамонде и чувене албанске споменице. Са једне стране, цвет представља васкрс српске државе која се после Првог светског рата уздигла и наставила свој пут, а са друге стране албанска споменица представља највеће страдање српског народа у овом рату, а то је повлачење преко Албаније.

Пре него што је постао државни праз-

ник, Дан примирја се обележавао од 2005. године на првим часовима у основним и средњим школама. Од 2012. године када званично постаје државни празник, значке са амблемом Наталијине рамонде и албанске споменице носе државни функционери, медијске личности, као и грађани Србије. Овај дан се празнује нерадно.

Поред Наталијине Рамонде, позната је и Рамонда сербика. Иако припадају истој породици, ове две цветнице се пре свега разликују по облику и боји листова, али и по издржљивости. Рамонда сербика има претежно ромбичне светло љубичасте листове, а Наталијина рамонда има претежно округле тамно љубичасте листове. Једино место на свету где ове две Рамонде расту једна поред друге је околина Ниша.

Наталијину рамонду (Raimonda Nathalie) је у околини Ниша 1884. године открио доктор Сава Петровић, а описао Јосиф Панчић. Овај цвет је ендемска врста

западнoг Балкана, и расте у Србији, Македонији и Грчкој. Налази се на списку ретких, угрожених и ендемичних биљака Европе, а у Србији је строго заштићена врста. „Raimonda Nathalie“ има претежно округле тамно љубичасте листове, и расте до висине од 2.150 метара.

11. НОВЕМБАР
ДАН ПРИМИРЈА
У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

Својом државном заштитом ове две цветнице заштићене су у Србији. Свако оштећење или уништење ове две цветнице је кривично дело поводом којег се може издати оптужница за кривично дело из области заштите природе. Свако оштећење или уништење ове две цветнице је кривично дело поводом којег се може издати оптужница за кривично дело из области заштите природе.

ПОЧЕЛО СНИМАЊЕ ФИЛМА „ЈАСЕНОВАЦ“

Пише: Радио-телевизија Србије РТС

У Инзбруку је 30. септембра 2014. почело снимање филма „Јасеновац“ у режији Тихомира Станића. Филм је инспирисан судбинама преживеле деце, логорашаца Бригите Кнежевић и Јелене Радојчић, које је 1942. године спасила хероина Диана Будисављевић (рођена Обексер). У аустријском граду Инзбруку 30. септембра снимљени су први кадрови играног филма Јасеновац у режији Тихомира Станића. У основи те приче је Диана Будисављевић, жена која је спасила више од 12.000 деце из пакла Јасеновца.

Прича о храброј Аустријанки, која је рођена у Инзбруку, супрузи загребачког лекара Јулија Будисављевића укршта се са судбином спасене деце.

Градonaчелница Инзбрука Кристине Опиц-Плерер, Тихомир Станић и Владимир Влајић, један од оснивача „СПОЈИ“ током снимања

Први кадрови су снимљени на гробу Диане Будисављевић (рођене Обексер). Снимању су присуствовали градоначелница Инзбрука Christine Oppitz-Plörer и представници Српске православне омладине Инзбрук – „СПОЈИ“. TS Production саопштава да су чланови „СПОЈИ“ обезбедили средства за снимање и да су се упознали са преживелом децом, логорашицама Бригитом Кнежевић и Јеленом Радојчић чије су судбине инспирисале овај филм.

Преживеле логорашице Бригита Кнежевић и Јелена Радојчић први пут су посетиле гроб своје хероине

Режисер филма Тихомир Станић и сниматељ Владан Обрадовић

ЛЕДИ ПЕЏЕТ: „САМО ДА МЕ МОЈИ СРБИ НЕ ЗАБОРАВЕ“

Пише: Министарство спољних послова Р. Србије,
20. април 2014.

Леди Пеџет је енглеска племкиња и хумана српска добротворка која је у Балканским ратовима и Првом светском рату лечила српску војску. По завршетку Другог светског рата, њен лондонски дом постао је стециште српских политичких избеглица. Новчано је помогла уређењу Српске цркве и Српског клуба у Лондону.

Леди Лејла Пеџет је заволела Србе за време боравка у Београду током службе њеног супруга који је био британски представник у Србији. Своју хуману страну ова енглеска дама открила је током Балканских ратова, када је са енглеским лекарима основала војну болницу у Београду и посветила се лечењу српске војске као добровољна болничарка. Почетак Великог рата затекао је леди Пеџет у Лондону. Па иако је ту била безбедна, **племенита Леди није могла да седи „скрштених руку“ док „њени Срби“ ратују.** Због тога је, не обазирећи се на савете супруга и оца, већ у новембру са великом британском санитетском мисијом, преко Солуна, пошла ка Скопљу.

Присутвовала сахрани краља Александра Карађорђевића

Краљ Александар Карађорђевић убијен је 9. октобра 1934. године, у атентату у Марсеју. Игром случаја, истог дана леди Пеџет је славила свој 53. рођендан. Леди је желела да ода последњу почаст првом југословенском краљу, па је допутовала на његову сахрану. То је уједно био и последњи пут да је ова храбра и хумана жена посетила Србију. Тифус је завладао скопском војном болницом, а леди Пеџет је толико пожртвовано помагала војницима да је убрзо и сама оболела од ове опаке болести.

Након тешких дана борбе, Леди је ипак оздравила и у мају отпутовала на опоравак у Швајцарску.

Већ у јулу се вратила у Скопље где је опет управљала болницом и **направила гест који ће Србија заувек памтити.** Српска војска кренула је у повлачење преко Албаније, а леди Пеџет је без обзира на савете и молбе својих најближих да одступи са војском, ипак **остала уз рањенике који нису могли да се евакуишу.** Скопље је у том тренутку било окупирано од стране Бугара.

Неустрашива Леди је у таквим околностима остала у Скопљу све док последњи рањеник није напустио скопску војну болницу. Након тога, леди Пеџет се вратила у Енглеску и посветила својој другој љубави, природи. Али пре одласка, осетила је потребу да се опрости са својим Србима писмом које је било објављено на првој страни „Политике“, у коме, између осталог, каже:

„Од увек сам за Србију и српски народ имала топле симпатије и између мене и њега је постојала нека нарочита веза, која је чинила да и кад сам од њих далеко с љубављу мислим на њих, веза која је чинила да сам у Србију долазила увек с оном истом радошћу с којом и у своју Отаџбину. Још једном искрено и од срца хвала свима и до скорог виђења.“

На свом имању недалеко од Лондона живела је мирно узгајајући птице

и цвеће све док тај мир није помутио Други светски рат. Леди је у својој кући отворила болницу, а кад се рат завршио, **њен дом је постао стециште српских политичких избеглица.**

Постоје подаци према којима је помогла Милошу Црњанском да добије енглеско држављанство. Он је уједно био један од многих Срба које је леди Пеџет угостила у својој кући.

Пред крај живота Леди је имала страх само од једног – да је њени Срби не забораве. **„Нека ме сви забораве! То ми је свеједно! Али ће ми тешко пасти ако ме моји Срби забораве!“** Одликована је највишим Орденом реда Британске империје и највишим одликовањем Србије, Орденом Св. Саве. Београд ће заувек памтити леди Пеџет кроз улицу на Дедњу која носи њено име.

ЕВРОПСКИ ДУХ СРПСКЕ КУЛТУРЕ - АРХИТЕКТУРА

Српска култура и традиција, формирана на месту сусрета источне и западне цивилизације, у себи носи константу наше припадности европској цивилизацији – територијално, духовно и културно.

Пише: Стеван Мартиновић,
Српски академски круг

У време када се оспоравају и преиспитују достигнућа српске историје и културе, треба се подсетити прегнућа наших предака, који су градили српску државу и својим делима формирали идентитет српског народа. Важно их је данас имати на уму, не само као историјску чињеницу, већ и као одређујућу константу наше припадности европској цивилизацији – територијално, духовно и културно. Не зато што је данас пожељно бити Европљанин, већ зато што је то интегрални део наше културе и идентитета.

Главне карактеристике српске средњовековне културе су еклектичност и особеност на свим нивоима. Оне су препознателе као европске, космополитске. Печат овим чињеницама је уврштење бројних споменика културе у светску културну баштину, где су заштићени под окриљем UNESCO-а.

Српска држава средњег века се, баш као и данас, налазила на раскршћу двеју цивилизација – Западне и Источне. Положај је донео многе недаће. Међутим, на пољу културе је долазило до преплитања утицаја, њихове синтезе и развоја у један аутохтони стил. Настао је низ дела која имају свој пандан на западу или на истоку, било да се ради о архитектури, сликарству или градитељској вештини.

Најупечатљивији примери достигнућа у архитектури тога времена, која је претрајала до данас, јесу манастири. Они су били модерни храмови ондашњице, пред којим је требало задрхтати или заплакати, од лепоте и грандиозности.

Српска држава је прешла дуг пут од своје наизглед католичке до потпуне православне верске оријентације. На том путу стоје и манастири, помало романички, помало готски и, наравно, византијски. Српски владари, почев од Стефана Немање, често су доводили градитеље из Приморја, јужне Италије или Француске. Знања која су доносили и записали у камену покрај, рецимо реке Студенице, временом су створила високе студеничке куполе или њене припрате. Најфинији мермер којим је обложена Немањина задужбина, као и сви украси на њој, Студеницу стављају у ред ремек-дела јужних или централних области Апенинског полуострва. Поједини истраживачи архитектуре сматрају чак да је Студеница направила искорак у односу на поменуте европске примере, управо због сложености подручја на којем настаје, због сусретања Истока и Запада.

Портал катедрале Светог Трофима у Арлу, Француска (крај 12. Века, 1190)
и портал цркве у Студеници (крај 12. века, 1183-1196)

Фасада катедрале Santa Maria del Fiore у Фиренци (Тоскана, 1296) и Фасада цркве и Бањској (1313-1317)

Оно што су у Француској и Енглеској Сен Шапел или Вестминестарска опатија, за Србију је Жича, средиште архиепископије саображено западноевропској филозофији градње и украса на темељима византијске основе. Шта тек рећи за романичку базилику у Сопоћанима, или Градац Јелене Анжујске, који је ван сваке сумње настао по узору на Студеницу, примерен знањима и вештинама градитеља из родне Јеленине Француске.

Период владавине краља Милутина у нашој историји препознат је као време када се Србија истински окреће Византији. То се односи и на архитектуру. И поред тога Бањска, краљева задужбина, својом фасадом разних боја неодољиво подсећа на бројне катедрале Тоскане.

Француски бард средњовековне архитектуре, Габриел Мије, о Дечанима говори са посебном сетом, као да се налази испред каквог храма у Нормандији или Верони.

Скупина споменика позната под именом Моравска школа, настајала од краја 14. па све до краја 15. века, у историографији се описује као школа која је у многоме надгадила Византијску, остављајући за собом питања на која многи за сада немају одговоре. Лазарица, Раваница, Љубостиња или Каленић су здања која стоје потпуно усамљена унутар томова средњовековне сакралне архитектуре.

Архитектонска и уметничка вредности наших манастира је на разини европских ремек-дела. То не значи да су ови споменици исти, копирани и пресликавани. Аналогије треба тражити у техникама зидања, формама, детаљима и плановима. Филозофија источне, православне цркве, условила је ограничене димензије њених храмова, за разлику од западних катедрала, високих и китњастих. Али, и онда, као и данас, лепота и вредности не мере се дужином или висином. Архитектура средњовековне Србије, баш као и сликарство, у себи носи мисао свога времена, рекли бисмо изнутра византијску, а споља латинску.

Манастири који се налазе под заштитом UNESCO-а су заслужили то право управо и због своје европске константе. Они су веома битне тачке на развојном путу европске црквене архитектуре. Особености, или спој различитих утицаја, учиниле су ова здања можда не најбитнијим, али свакако важним носиоцима европског идентитета када је градитељство у питању. Оно што је логично и занимљиво је да се српска култура европских вредности и начела не зауставља само на архитектури. Она је изражена и у другим видовима уметности, у различитим периодима европске и српске историје.

Манастир Високи Дечани (1335) и базилика San Zeno Maggiore у Верони (1398)

РАУЛ СТОИСАВЉЕВИЋ - ПИОНИР ВАЗДУХОПЛОВСТВА ИЗ ИНЗБРУКА

Пише: проф. др Тања Крауст,
Академска гимназија Инзбрук

Раул Стоисављевић је за време Првог светског рата важио за једног од најистакнутијих војних пилота аустроугарске монархије и значајно је допринео у формирању ваздухопловства Инзбрука.

Пут до војног пилота

Раул Стоисављевић је рођен 29. јула 1887. године главном граду покрајине Тирол, као син Младена Стоисављевића, аустроугарског капетана пореклом из Загреба, који је премештен у Инзбрук, и Аделхајд Хохенауер, ћерке једног инзбрушког градитеља. Његов отац је пореклом из старе официрске породице са подручја бивше војне границе, која је постављена у отпору против Турака. Основну школу млади Раул је похађао у његовом родном граду и у Бечу. После тога је, по узору на свог оца, врло рано започео пут ка војној каријери. Прво је похађао Војну нижу средњу школу у Санкт Пелтену, после тога Војну високу средњу школу у Мериш-Вајскирхену и затим Терезијску војну академију у Винер Нојштату. Тамо је након завршеног војног образовања, 18. августа 1908. године, одмах послат у 21. Војни батаљон у Брук на Муру. 1. септембра 1908. добија чин поручника, а 1. маја

1913. године чин првог наредника. Поред његове војне каријере, привукао је пажњу и његовим спортским активностима. Важио је за једног од првих скијаша, учитеља за скијање и ски скакача. Године 1914. поводом Зимске спортске

седмице у Маријацелу победио је у ски скакању скоком од 23 метара. Иако је имао запажене успехе на пољу зимских спортова, његово главно интересовање је било усмерено ка формирању ваздухопловства. Већ 1. марта 1913. премешта се у Ваздушну дивизију где се уписао у школу за војне пилоте. 16. јуна 1913. године бива проглашен за војног пилота, а 2. јула 1913. добио је од Аустријског аеро клуба диплому под бројем 114 за авио-пилота. Уз то му је 27. априла 1914. године уручен Орден војног пилота.

Учешће у Првом светском рату

Укратко после тога га сустижу дешавања Првог светског рата, када 28. јула 1914. године постаје члан 13. ваздушне компаније (Винер Нојштат). Због техничког дефекта био је приморан да, 26. фебруара 1915, у току извиђачког лета, ванредно слети у Галицији. Тада прелази преко руских линија и пада у руско заробљеништво. Неколико дана касније успео је да побегне, али је током следећа четири месеца морао да се крије у граду Лемберг, који је био под контролом Руса. Тек када су аустроугарске трупе ослободиле град могао је 22. јуна 1915. да напусти своје тајно

Војнички пилот Раул Стоисављевић однео је дванаест ваздушних победа током Првог светског рата
Фото: Stadtarchiv/Stadtmuseum Innsbruck o.S.

место, како би се поново прикључио 13. ваздушној компанији. Даљи ток рата донео му је прекоманду у 17. ваздушну компанију (13. августа 1915) и нешто касније у 16. ваздушну компанију (29. септембра 1915). После свега, 1. децембра 1915. унапређен је у чин командира 16. ваздушне компаније. У пилотским круговима Раул Стоисављевић уживао је велико поштовање и често су га звали „храбри Стои“. Учествовао је у бомбардовању Милана 12. марта 1916. године, а 12. маја 1917. године прекомандован је за четири седмице на Западни фронт да би се школовао у једном немачком ловачком пуку. „Стои“ је прве године рата добро прошао, али је у последњој години Великог рата тешко рањен. Током једног лета дошло је, 12. јануара 1918, до ваздушне борбе у којој је његов авион више пута погођен. Кроз један погодак задобио је тешку повреду на нози. Ипак је овај храбри војнички пилот успео да се са својим тешко оштећеним авионом спасе преко својих линија. Захваљујући више операција могла је бити спасена његова тешко рањена нога. На крају крајева ова повреда га је спречила да се даље бори на фронту. После опоравка проглашен је, 15. октобра 1918, за командира у школи за ваздушне официре у Винер Нојштату. Одмах по завршетку рата премештен је у немачко-аустријску групу пилота (2. новембра 1918). Са укупно 12 ваздушних победа Раул Стоисављевић важи за једног од најзначајнијих пилота аустро-угарске војске, а за шта је више пута одликован: 1914 бронзаном медаљом за посебне заслуге у војсци, 1915 са орденом 3. класе за заслуге у војсци и са мачевима и гвозденим крстом 2. класе, као и 1916. године орденом гвоздене круне 3. класе и 1917. витешким крстом леополдског ордена. Такође је добио сребрну и златну медаљу храбрости за официре.

Први послератни период

У бурном првом послератном периоду Раул Стоисављевић именован је 12. децембра 1918. године за командира саобраћајне ваздушне станице у Асперну. После тога залагао се за формирање аустријског цивилног ваздухопловства и поводом тога купио је сопствени авион. Једно време могао је да спроводи приватни аеро-транспорт између Беча и

*У овом авиону погинуо је пионир инзбрушког ваздухопловства Раул Стоисављевић 2. септембра 1930. године
Фото: Tanja Chraust, Innsbruck*

Будимпеште, али су одредбе мировног споразума из Сен Жермена (10. септембра 1919) обухватале забрану ваздушног кретања за Аустријанце, што је довело до конфискације његовог авиона. Овај корак уназад вратио га је у војну службу и у његов родни град Инзбрук. Тамо је, у међувремену, унапређени у чин мајора, Раул Стоисављевић, служио у 12. алпском ловачком пуку. Упркос своје одлуке да се врати у војску био је убеђен у будућност цивилног ваздухопловства као модерног транспортног средства и надао се скором укидању ваздушног кретања, како би своја пилотска искуства могао да угради у темеље аустријске цивилног аеро-transporta.

Формирање инзбрушког ваздухопловства

У фебруару 1920. године влада покрајине Тирол донела је одлуку да у Инзбруку сагради „станицу за аеро-transport“ (аеродром). Та одлука је ојачана укидањем ограничења за цивилни аеро-transport у Аустрији (крајем 1922) и плановима Аустријског акцијског друштва за аеро-transport, које је основано 1923. године, да главни град Тирола укључи у своју мрежу. Тај подухват ишао је у прилог ваздухопловном интересу Раула Стоисављевића. На пролеће 1924. године га је Аустријско акцијско друштво за аеро-transport позвало да размотри могућности за аеродром у околини Инзбрука. Када је 1. јуна 1925. године отворен први аеродром у инзбрушком насељу Рајхенау, Раул Сто-

исављевић је већ био бивши војник и могао је од тог тренутка да се посвети ваздухопловству до краја свог живота. На новоотвореном аеродрому био је заменик директора и координатор летова јужнонемачке компаније Аеро Лојд (Аеро Lloyd) за летове на релацији Минхен – Инзбрук, а која је такође успостављена 1. јуна 1925. Ново поље му се отворило када је немачка „Луфтханса“ (Lufthansa AG) (која је формирана на основу фузије јужнонемачке компаније Аеро Лојд и Јункерс аеро-transporta „Junkers Luftverkehrs AG“ 6. јануара 1926) именовала аеродром у Инзбруку као базу за високолетеће авио-transporte. У особи као што је искусни и храбри „Стои“ нашли су право пилота, како би уопште било могуће спровођење таквих посебних transporta за снабдевање колиба у алпском региону. Добијањем бившег војног авиона (једномоторна Албатрос машина Б II А), који је уз одговарајуће адаптације оспособљена за планиране високолетеће авио-transporte, Раул Стоисављевић могао је 6. априла 1926. године да спроведе прве пробне летове. Ништа више није могло да спречи официјелни почетак високолетећих авио-transporta са аеродрома у Инзбруку. Првим летом Раул Стоисављевић је transportовао пошиљку смрзнутог меса за алпску гостионицу у Китају (Kühtai) која се налази на висини од 2.000 метара. Том приликом је пошиљку бацио са мање висине. Код неосетљивих производа било је могуће бацити их без падобрана са висине од пет до осам метара, док је у случају

осетљивих пошилики употребљен па- добран. На тај начин било је могуће снабдевати многе алпске гостионице (нпр. Peter-Anich-Hütte, Brandenburger Haus) пошиликама (пиво, вино, на- мирнице, материјал за кровове, дрво, угаљ, цемент, итд) из ваздуха. Чак и током градње жичара на Пачеркофелу (Patscherkofel) и Север- ном ланцу (Nordkette) 1927. снабдевање грађевинским материјалом текло је ваздушним путем. Такви посебни летећи маневри прет- стављали су велики из- азов летећим сподобно- стима, и да не иде увек како треба, морао је да осети и изванредни пилот „Стои“ 14. марта 1927. на свом лету ка Китају.

Због изненађујућих снажних снежних пада- вина Раул Стоисавље- вић, који се налазио на ниској летећој висини, изгубио је на кратко оријантецију и окрзнуо је дрво што је довело до пада његовог авиона. На сву срећу Стоисављевић је могао са мањим повредама да се спасе из тотал- но разбијеног авиона. Не обезхрабрен наставио је током следећих месеци по- себне транспорте са резервном летилицом. Међутим, његово неуморно зала-

гање није могло да промени чињеницу да су у тадашњим економски тешким временима, 1928. године, морали бити укинута високолетећи авио-транспорти из финансијских разлога. За Стоисавље-

ног пилота. У тој области деловања је до 2. септембра 1930. сигурно прешао више од 200.000 километара лета у редовној служби авиопревозника. Тог дана око поднева слетео је свој путнич-

Данас се могу још увек наћи спомен плоче које подсећају на овог храброг и легендарног војног и путничког пилота из Инзбрука: спомен плоча на месту где је погинуо код Гармиш-Партенкирхена (на слици), спомен плоча на северној страни данашњег аеродрома у Инзбруку, као и спомен плоча у Терезијанској војној академији у Винер Нојштату.

Фото: Claudia Lantschner, Innsbruck

вића то је био још један снажан ударац, јер је предајом функције координатора летова Аустријском акцијском друштву за аеро-транспорт још 15. априла 1927. изгубио место заменика директора аеродрома у Инзбруку. Само му је, у априлу 1927, остављена траса летова на релацији Беч – Салцбург – Инзбрук. 1928 успео је да добије место редов-

ки авион, Јункерс Ф 13 (ознака А-3), у Инзбруку - долазећи из Беча пре- ко Салцбурга. Око 12:30 часова наставио је лет ка Цириху без пасажира. Након што је око 12:45 часова преко Сефелда без проблема прелетео место Митенвалд, на немачко-аустријској гра- ници, изненадни лоши временски услови код Гармиш-Партенкирхена довели су до његове фа- талне смрти. Прекрасно је кроз маглу видео стр- ми зид брда који се из- нананада створио испред њега. Заиста, покушао је наглим скретањем у леву страну да избег- не претећу катастрофу, али је ипак окрзнуо два

дрвета због чега се његов авион као последица тога – срушио. Тек два дана касније пронађен је настрадали пилот поред изгорелог авиона. Овом трагич- ном несрећом није само Инзбрук, већ и аустријско ваздухопловство, изгубио великог пионира те области, који је у пилотским круговима тог времена ужи- вао велико поштовање.

INNS' BRUCK

СРПСКА ПРОПАГАНДНА МИСИЈА НА ЗАПАДУ 1915-1919.

Пише: Милош Павловић,
мастер историје, Лесковац

Почетком 1915. године, у време када почиње ратна Голгота Србије, српска Влада послала је на Запад, у САД и Енглеску, једну пропагандну мисију. Ову мисију сачињавала је група од око двадесет људи, стручњака из разних области, међу њима су били др Душан Гргин, Ратко Мајсторовић, управник хемијске лабораторије, потпуковник Јеврем Поповић, али централна фигура те мисије био је тридесетчетворогодишњи јеромонах, Николај Велимировић, будући Епископ Жички и Охридски. Задатак те мисије био је да се супротстави снажној аустроугарској пропаганди која је у европској и светској јавности сатанизовала Србе, као дивљаке, варваре, зликовце и убице. Такође мисија је требало да допринесе и зближавању Срба, Хрвата и Словенаца у иностранству и пропагирању југословенске идеје, која је била дефинисана као ратни циљ Србије чувеном Нишком декларацијом 1914. године.

Мисија у Америци

Мисија је пропутовала целу Америку од Источне до Западне обале. Алфа и омега у овој одабраној групи, јеромонах Николај је неуморно објављивао чланке по свим српским новинама и држао ватрене говоре који су одушевљавали Србе, Хрвате и Словенце. Упознао је Американце са страдањима Срба у ослободилачком рату. Стигао је чак, да на молбу неких њујоршких Јермена

напише на енглеском језику Житије Св. Григорија просветитеља Јерменије, које је потом из рукописа преведено на јерменски. Тако је придобио утицајне америчке Јермене за српску ствар. Мисија је доживела велики успех. Пријавило се око 20.000 добровољаца словенског порекла који су отишли на Солунски фронт и тамо се храбро борили. Међу њима је било Срба, Хрвата, Словенаца, Чеха, Пољака, Руса... Ти добровољци били су доцније познати под именом *Николајева трећа армија*. Осим тога стотине хиљада долара и друге разне помоћи, послато је браћи на фронт и у Отаџбину.

Беседа у Питсбургу

Најчувенији говор Николаја Велимировића из овог времена одржан је у Питсбургу пред великим збором Срба и Хрвата. Он је толико одушевио присутне, да је председник хрватске заједнице Јосип Марохнић у свом говору на свечаној вечери рекао: „Кад би Ватикан имао оваквог фратра, дао би за њега цело земљиште на коме је сазидан Ватикан“. А један од најугледнијих питсбуршких новинара, запитао се у свом чланку: „Какав је ово човек? Он са неколико реченица уништава читаве томовете аустријских записа о Србији“. Сва питсбуршка штампа писала је крупним словима о праведној борби Србије за слободу. Тако је било и широм Америке у Кливленду, Чикагу, Детроиту, Гери, Денверу, Сент Луису, Лос Анђелесу, Сан Франциску...

У Стубенвилу, одушевљени Николајевим говором слушаоци су пали у занос, скидали су са себе накит и залагали, јер неочекивано нису код себе имали новца. За један час сакупљено је неколико десетина хиљада долара помоћи за Србију.

Мисија у Енглеској

Крајем 1915. из Америке Николај стиже у Енглеску. Енглеска је била главни циљ његове мисије. Знао је да се тамо вуку главни конци светске политике. Свој рад у овој земљи започео је врло оригинално беседом у чувеном Хајд парку. После тога уследиле су беседе у многим црквама широм Енглеске. Захваљујући доброту једне скромне Американке из Калифорније, мис Пек, која је Србима и Николају доста помагала у Енглеској отворен је у једној од најлепших лондонских улица *Српски информациони биро*. Ту су долазили многи посетиоци који су желели добити информације о непознатој земљи која се зове Србија. Навиност и необавештеност Енглеца била је невероватна. Неке енглеске даме су мислиле да у Црној Гори живе црнци и да се зато зове Црна Гора. Друга пак Енглескиња питала је да ли у Србији има птица. *Биро* је увек пружао најпотпуније податке о Србији, о њеној култури, вери, обичајима, врлинама али и манама народа, вековној борби са Турцима, њеним задужбинама. Ради потпунијег упознавања Енглеца са духовним и културним благом Српске

Православне Цркве, *Биро* је приредио луксузну монографију: *Југословенски споменици и Српска Православна Црква*. Предговор је написао чувени енглески архитекта Џексон. Књигу је штампало и издало угледно лондонско предузеће које издаје искључиво ексклузивна и светски позната издања. Ова књига говорила је Енглезима више од свих политичких аргумената. *Српски информациони биро* издао је истовремено на енглеском четири књиге др Николаја Велимировића: *The soul of Serbia*, *Serbia in light and darkness*, *The spiritual rebirth of Europe* и *The Agony of the Church*. У последње две су углавном биле сабране студије и предавања која је држао до тада на универзитетима широм Енглеске: Оксфорд, Кембриџ, Бирмигем, Лондон, Глазгов и др. Др Николај Велимировић је саставио и једну брошуру на шпанском језику под насловом *Србија*, за народ Јужне Америке и шпанско говорно подручје.

Прослава Видовдана у Енглеској

Најзначајнији догађај у раду наше мисије у Енглеској била је свечана прослава Видовдана 1916. године. То је био преломни тренутак када је цело енглеско јавно мњење стало на страну Србије. По свим већим градовима продаван је *Видовдански цветак*, а у свим енглеским црквама прикупљан је прилог за Србију. Прикупљена је огромна сума новца. Најсвечаније је било у Лондону. У чувеној катедрали Светог Павла, Николај је одржао беседу на тему *Душа Србије*. Било је то први пут да један странац друге конфесије говори у овом храму.

„Када је завршио говор, сви су устали и из свег гласа са заносом певали српску химну Боже правде. Краљ Џорџ V је стао пред народ и одлучно узвикнуо: „Енглеска неће вратити мач у корице, док Србија не буде слободна“. Месецима после ове прославе стизали су обилати прилози.

Подвиг српске мисије

Заиста је тешко описати и разумети сав значај мисије јеромонаха Николаја и величину подвига који је постигао у борби за придобијање јавног мњења на Западу. Можда је најтачнију оцену његовог рада дао енглески државник Лојд Џорџ, министар рата и доцније председник Владе, који је у својим мемоарима записао: „Својим преданим и пожртвованим радом, на придобијању добровољаца за Солунски фронт, објашњавању праведне борбе Србије за слободу и уједињење, др Николај је допринео колико једна армија на фронту“.

Од априла 1915. до априла 1919. године, пуне четири године Николај је по Америци и Енглеској држао бројна предавања у црквама, на колеџима, универзитетима, хотелима, биоскопским салама, објашњавајући српску праведну и ослободилачку борбу против аустроугарске царевине.

Тешко је, скоро немогуће, са ове дистанце, схватити и разумети сву сложеност историјских прилика и комплексност ситуације у Енглеској и Европи тих година у којима је наша мисија радила за српску ствар.

За енглеску јавност Србија је представљала једну егзотичну земљу, негде у Европи. Објаснити Енглезу да је Србија стара Европска земља, да води борбу за своју слободу и уједињење, да је савезник Велике Британије и да се бори раме уз раме са савезницима, било је ствар херојског подвига. Албанска голгота српске војске била је потпуно непозната енглеској јавности. Ни сами енглески

политичари и генерали нису имали јасну представу о последицама српског повлачења кроз Албанију.

Тим пре је успех Николајеве мисије без преседана ако се зна да су Енглеска јавност и државни врх били апсолутно непријатељски расположени према Србији. Академик Драгољуб Живојиновић је у својој књизи *„Невољни ратници, велике силе и Солунски фронт“* открио да је расположење према Србији у Енглеској било крајње непријатељско. У новинама се писало само најгоре и у најтрагичнијим моментима 1915. године, није било ни дневног листа, ни готово политичара ни генерала иоле наклоњеног Србима, као да Србија није била британски савезник у том тренутку, већ ратни непријатељ. Зато успех мисије Николаја Велимировића добија још више на тежини и историјском значају.

ERSTER RUNDER TISCH ÜBER DIANA BUDISAVLJEVIĆ-OBEXER IN INNSBRUCK

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck – SPOJI

Am Freitag, dem 28. März 2014, wurde im Stadtarchiv Innsbruck der erste runde Tisch über Diana Budisavljević (geborene Obexer) organisiert. Das Treffen, bei dem auch internationale Gäste anwesend waren, wurde von Vera Merkel von der Gemeinschaft Sant' Egidio, Marko Miloradović, Ersatzgemeinderat Innsbrucks, und Vladimir Vlajić, Präsident des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – SPOJI, initiiert. Diana Budisavljević war eine geborene Innsbruckerin, die im Zweiten Weltkrieg Tausende Kinder vor dem Tod in den Todeslagern des Ustascha-Regimes in Kroatien gerettet hat, wobei ihre Tat den meisten noch unbekannt ist. Da sich seit 2010 in Tirol einige Einzelpersonen und Vereine größtenteils unabhängig voneinander und ohne voneinander zu wissen, der Geschichte von Diana Budisavljević widmen, wurde von den Initiatoren zu dieser Begegnung geladen, um die einzelnen Initiativen und Kräfte der Interessierten zu bündeln und Informationen in Zukunft besser austauschen zu können. Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI und der Sozialde-

mokratische FreiheitskämpferInnenbund Tirol starteten 2010 eine Initiative, damit Diana Budisavljević posthum der Orden II. Grades der Stadt Innsbruck verliehen wird, was auch im September 2011 einstimmig im Gemeinderat Innsbrucks beschlossen wurde. Als Folge dessen entschied der Kulturausschuss der Stadt Innsbruck Ende Jänner 2014, dass ein neu erbauter Kindergarten in der Reichenau nach Diana Budisavljević benannt werden soll, wofür vor allem Sophia Reisecker und Angela Eberl Dank ausgesprochen werden muss, da sie sich sehr dafür eingesetzt haben dieses Anliegen im Kulturausschuss durchzubringen. Die Initiatoren des runden Tisches sind der Meinung, dass bis zur Erbauung des Kindergartens in der Reichenau noch einiges zum Thema Diana Budisavljević getan

werden sollte, weswegen sie diesen auch einberufen haben und folgende Personen anwesend waren:
- **Tihomir Stanić**, serbischer Schauspieler und Regisseur, der sich seit 7 Jahren mit

Vladimir Kordanović und Tihomir Stanić

diesem Thema beschäftigt und einen Spielfilm dazu drehen wird. Seine Arbeit trug dazu bei, dass die humanitäre Tat von Diana Budisavljević in Serbien und am Balkan bedeutend bekannter wurde.
- **Gavro Burazor**, serbischer Historiker, der seine Diplomarbeit zum Thema „Humanitäre Aktion. Diana Budisavljević. 1941-1945.“ verfasste, die vor wenigen Monaten publiziert wurde.
- **Staša Petrović**, junge Dramaturgin aus Belgrad.
- **Vladimir Kordanović**, Produzent und Mitglied des Balkan-Film Teams.
- **Mag. Mira Jovanović-Ratković**, Historikerin (Universität Zürich), die an ihrer Doktorarbeit über den Unabhängigen Staat Kroatien arbeitet.
- **Mag. Gerhard Fritz**, Amtsführender Stadtrat der Landeshauptstadt Innsbruck.
- **Sophia Reisecker**, Gemeinderätin der Stadt Innsbruck.
- **Dr. Paul Ladurner**, der 2011 eine Veranstaltung zu Diana Budisavljević (Obexer) im Canisianum in Innsbruck organisierte.
- **Dr. Matthias Lauer**, Arbeitsgemeinschaft Christentum und Sozialdemokratie.

- **Prof. Dr. Andreas Maislinger**, Gründer und Vorsitzender des Österreichischen Auslandsdienstes.

- **Dr. Jussuf Windischer**, Generalsekretär Pax Christi Österreich.

- **Oliver Ranisavljević**, Vorstandsmitglied des Jugendvereins SPOJI und des Dachverbandes der Serben in Tirol.

Nicht anwesend waren Herr Leonardo Rašica, Urenkel von Diana Budisavljević aus Brasilien, sowie Vidoslav Vujasin, der Pfarrer der Serbisch-Orthodoxen Kirchengemeinschaft in Innsbruck – beide entschuldigten sich in Form eines Briefes für ihre Abwesenheit und wünschten der Versammlung gutes Gelingen.

Nachdem zu Beginn des runden Tisches Marko Miloradović im Namen der Initiatoren alle Anwesenden begrüßte und ihnen den Anlass der Begegnung erklärte, stellten sich zunächst alle einzelnen TeilnehmerInnen vor und stellten dar, was sie bis zu diesem Zeitpunkt bezüglich des Themas Diana Budisavljević unternom-

Tihomir Stanić am Grab von Diana Budisavljević

men haben bzw. wie sie in Zukunft weiter daran arbeiten werden.

Danach wurden kleinere Arbeitsgrup-

pen gebildet in denen Projektvorschläge vorgestellt und diskutiert wurden, damit im letzten Schritt der Versammlung die besten Projektvorschläge in eine engere Auswahl kamen und den einzelnen Projekten Personen zugeordnet wurden, die diese in den nächsten Monaten zusammen umsetzen und der Öffentlichkeit vorstellen werden.

Tihomir Stanić lud alle Teilnehmer des ersten runden Tisches über Diana Budisavljević zum nächsten Treffen im September 2014 in Kozarska Dubica in Bosnien und Herzegowina ein – bis dorthin sollten auch die ersten Dreharbeiten seines Spielfilms über die Taten von Frau Budisavljević begonnen werden.

Am Tag darauf besuchten Tihomir Stanić und sein Team sowie Mag. Mira Jovanović-Ratković zusammen mit den Initiatoren des runden Tisches und Mitgliedern des Jugendvereins SPOJI die Orte in Innsbruck, die in Verbindung mit Diana Budisavljević stehen.

Die Gäste aus Serbien und der Schweiz zusammen mit Mitgliedern des Jugendvereins SPOJI vor dem Geburts- bzw. Jugendhaus von Diana Budisavljević. Das OBEXER-HAUS in der Maria-Theresien-Straße

HUMANITÄRE HILFE FÜR DIE OPFER DES HOCHWASSERS IN KÖSSEN ERFOLGREICH ÜBERGEBEN

**Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck – SPOJI**

Am Samstag, dem 5. April 2014, überreichte der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI im Gemeindeamt Kössen eine humanitäre Hilfe für die Opfer des Hochwassers in dieser Tiroler Gemeinde in einer Höhe von 1.450,00 Euro.

Bürgermeister Stefan Mühlberger erklärt den Mitgliedern des Jugendvereins SPOJI die Situation während des Hochwassers 2013

Diese humanitäre Hilfe wurde beim ersten humanitären Integrations-Hallenturnier ROYAL CUP am 25. Jänner 2014 in Innsbruck gesammelt. Beim Hallenturnier ROYAL CUP, das im Jänner vom Jugendverein SPOJI zum ersten Mal überhaupt organisiert wurde, nahmen 20 Mannschaften mit Spielern und Gästen aus über 20 verschiedenen Herkunftsländern teil.

Der Jugendverein SPOJI hat die Absicht den ROYAL CUP jedes Jahr im Winter zu organisieren und dabei Spenden für verschiedene humanitäre Zwecke zu sammeln, wobei bei der ersten Austragung dieses humanitären Integrationsturniers entschieden wurde Spenden für die Opfer des Hochwassers in der Gemeinde Kössen in Tirol zu sammeln.

Kössen wurde Anfang Juni 2013 von einem starken und überraschenden Hoch-

wasser getroffen. Dabei standen über 500 Häuser bis zum Erdgeschoß und viele sogar bis zum ersten Obergeschoß unter Wasser. Die Schäden waren enorm, doch die Bewohner haben nicht aufgegeben und schafften es mit starkem Zusammenhalt die meisten Schäden zu sanieren. Jedoch wird immer noch Hilfe benötigt und sie kommt auch von vielen Leuten guten Willens.

Der Jugendverein SPOJI überreichte jeweils 725,00 Euro an die Familien Weingartner und Fritzer. Die Übergabe der humanitären Hilfe fand im Gemeindeamt Kössen, in Gegenwart des Kössener Bürgermeisters Stefan Mühlberger, statt. Herr Mühlberger erklärte den Mitgliedern von SPOJI die Lage während des Hochwassers und wie man in Zukunft versucht solche Situationen

vorzubeugen.

Familie Weingartner war massiv vom Hochwasser betroffen. Das Wohnhaus und das Geschäftsgebäude standen fast komplett unter Wasser. Erschwerend in dieser Situation ist auch noch, dass diese Familie eine Langlaufschule betreibt und in diesem Jahr aufgrund der misslichen Schneelage keine Erlöse zu erzielen waren. Patrik Fritzer (1987) aus Schwendt machte eine Ausbildung zum Lokführer aller Klassen und ist seitdem im Dienst bei den Österreichischen Bundesbahnen, was auch sein Traumberuf von klein auf war. Jedoch wurde sein großes Hobby, das Motorradfahren, zum Verhängnis. Er verunglückte am 6. Juli 2013 mit seinem Motorrad in Tschechien und erlitt dabei einen Trümmerbruch des vierten Halswirbels. Er war sechs Wochen im Tiefschlaf und begann danach seine Rehabilitation in Bad Häring. Patrik hat einen sehr hohen Querschnitt und kann seine Hände nicht benutzen. Den Kopf und die Schultern kann er bewegen, den Arm beugen, aber nicht strecken. In Bad Häring sind alle großartig bemüht, mit dem vorhandenen Potential Patrik möglichst viel an selbst bestimmtem Leben zu ermöglichen.

Der große Wunsch von Patrik ist es, zukünftig ein möglichst selbstbestimmtes

Markus Weingartner zeigt den Mitgliedern von SPOJI Bilder vom Hochwasser und von den Aufräumarbeiten

Leben führen zu können. Patrik überrascht die Therapeuten und Ärzte stets aufs Neue mit seiner Willenskraft und seinem Ehrgeiz. Er weiß aber auch, dass er stets auf fremde Hilfe angewiesen sein wird. Trotzdem hofft er, dass er seinen Beruf bei der ÖBB weiterhin ausführen kann.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI bedankt sich nochmals bei allen Teilnehmern, Unterstützern und Spendern des humanitären Integrationsturniers ROYAL CUP, die mit ihrem guten Willen und Einsatz ermöglicht haben einen Gesamtbetrag von 1.450 Euro an Spenden für Familie Weingartner und Fritzer zu sammeln.

ZUSAMMEN SIND WIR STÄRKER!

Zu Besuch bei Patrik Fritzer

ERFOLGREICHE ÖSTERREICHPREMIERE DES FILMS „BELGRAD – MIT BORIS MALAGURSKI“ IN INNSBRUCK

Autor: Serbisch Orthodoxer Jugendverein Innsbruck – SPOJI

Am Donnerstag, dem 10. April 2014, fand im Metropol Kino in Innsbruck die Österreichpremiere des Films „Belgrad – mit Boris Malagurski“ statt. Die Organisatoren dieser einzigartigen Filmvorstellung waren der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI und der Dachverband der Serben in Tirol. Anwesend war auch der serbisch-kanadische Regisseur Boris Malagurski, der nach dem Film bereit war Fragen des Publikums zu beantworten.

Die Österreichpremiere des ersten Dokumentarfilms über Belgrad in Spielfilmlänge mit dem Namen „Belgrad – mit Boris Malagurski“ in Innsbruck eröffnete Vladimir Vlajić im Namen des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – SPOJI und des Dachverbandes der Serben in Tirol indem er die Ehrengäste des

Abends vorstellte und erklärte, dass dieser Film vorher in Belgrad, Stockholm, Toronto, Südafrika und Berlin ausgestrahlt wurde.

Die Ehrengäste des Abends waren: Mag. Gerhard Fritz, Amtsführender Stadtrat der Landeshauptstadt Innsbruck, Olivera Starčević, Konsulin der Republik Serbien in Österreich mit dem Sitz in Salzburg,

Gerda Springer, Gemeinderätin der Stadt Innsbruck, die Herrn Vizebürgermeister Christoph Kaufmann vertreten hatte, Djuja Tešanović, Gemeinderätin der Stadt Salzburg, Konstantin Dobrilović aus Wien, Vorsitzender der Christlich Freiheitlichen Plattform, Mag. Mira Jovanović-Ratković von der Universität Zürich und die Humanitäre christliche Vereinigung „Radosti

moja“ aus Stuttgart. Unter dem Publikum waren Gäste österreichischer, deutscher, türkischer, kroatischer und serbischer Herkunft, die aus ganz Tirol, Salzburg, Wien, Zürich, Stuttgart und dem Allgäu angereist sind – also ein wirklich multikulturelles Ereignis im Herzen der Alpen.

Boris Malagurski begrüßte danach das Publikum indem er eine vorbereitete Rede auf Deutsch vorgelesen hatte, obwohl er eigentlich kein Deutsch spricht. Das Publikum, das den Kinosaal im Metropolkino bis zum letzten Platz besetzt hatte, begrüßte die sympathische Ansprache des serbisch-kanadischen Regisseurs mit tosendem Applaus, worauf sein Film über Belgrad zum ersten Mal in Österreich gezeigt wurde.

Im ersten Dokumentarfilm über Belgrad in Spielfilmlänge stellt der serbisch-kanadische Regisseur und Produzent, Boris Malagurski, dem Publikum eine neue Weltdestination vor - auf eine originelle, kreative und dynamische Weise. Belgrad als anziehende europäische Metropole der Gastfreundschaft, reichen Kultur, freiheitsliebenden Geschichte, turbulenten Gegenwart und vielversprechenden Zukunft, die jeden Besucher oder neuen Bewohner aufnimmt und dabei einerseits eifersüchtig ihre Tradition hütet, andererseits die Neuheiten, die moderne Technologien mit sich bringen sowie die Verflechtung verschiedener Kulturen und Multiethnien akzeptiert.

Dieser Film stellt Belgrad auf eine spannende Weise vor, aus der Perspektive der BelgraderInnen, die ihre Stadt lieben und sie kennen – ihre Geschichte, ihre Schönheiten und ihren Charme. Er versucht, Belgrad zur neuen Lieblingsdestination aller Touristen zu machen. Er soll auch denjenigen, die bereit sind, Belgrad zu besuchen, aber auch denjenigen, die nicht kommen werden, zumindest ein positives und schönes Bild der Stadt, ihrer BewohnerInnen und Serbiens selbst, sowie die Gastfreundschaft und Wärme des serbischen Volkes vermitteln.

Nachdem der Film „Belgrad – mit Boris Malagurski“, den der gesamte Saal mit großer Aufmerksamkeit verfolgte, zu Ende war, kam es zu einer kurzen, aber sehr interessanten und amüsanten Fragen- und Antwortenrunde bei der Boris Malagurski erklärte wie er auf die Idee gekommen ist diesen Film zu drehen, aber auch, dass er

seine kommenden Filmprojekte mit Filmvorführungen wie dieser und mit Hilfe von Spenden des Publikums finanziert.

Zu guter Letzt wurde noch der Trailer des kommenden Films von Boris Malagurski „The Weight of Chains 2“ gezeigt, der im Herbst 2014 veröffentlicht werden sollte. Bei der Österreichpremiere in Innsbruck wurden insgesamt 826,00 Euro an freiwilligen Spenden für den kommenden Film von Boris Malagurski gesammelt sowie 495,00 Euro bei der Deutschlandpremiere in Berlin, die am 6. April vom Serbisch Orthodoxen Jugendverein Innsbruck – SPOJI in Gegenwart des Regisseurs organisiert wurde. Es bleibt noch die Abrechnung des Metropol Kinos abzuwarten, damit genau gesagt werden kann wie viel vom Kartenverkauf für „The Weight of Chains 2“ eingenommen wurde.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI und der Dachverband der Serben in Tirol bedankt sich nochmals bei allen Freunden, Unterstützern und Interessierten, die die Österreichpremiere des Films über Belgrad besucht und somit den Kinosaal im Metropol Kino bis zum letzten Platz ausgefüllt haben, sowie für die großzügigen Spenden die mit Sicherheit von großer Bedeutung in der Umsetzung des nächsten Filmprojekts von Boris Malagurski sein werden.

WILLKOMMEN IN BELGRAD UND SERBIEN!

„SPOJI“ HILFT DEN HOCHWASSEROPFERN IN SVILAJNAC, PARAĆIN UND TRSTENIK

Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck – SPOJI

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – „SPOJI“ startete im Mai 2014, sobald er von der historischen Hochwasserkatastrophe in Serbien und der Republika Srpska (BiH) erfuhr, eine humanitäre Hilfsaktion mit dem Ziel freiwillige finanzielle Spenden, sowie materielle erste Hilfe für die überfluteten Gebiete zu sammeln.

So wurde im Mai und im Juni im Rahmen von sieben (7) humanitären Hilfstransporten eine materielle erste Hilfe im Wert über 75.445,36 Euro nach Smederevska Palanka, Grabovac bei Trstenik, in das Kloster Ljubostinja, Paraćin, Svilajnac (alle Serbien), sowie Šamac und Modriča (Republika Srpska, BiH), persönlich übergeben.

Daneben wurden in dieser großen humanitären Aktion zwischen Mai und August auch finanzielle Spenden gesammelt. Insgesamt wurden 18.791,46 Euro gesammelt, mit denen eine humanitäre Hilfe im Wert von genau 17.258,94 Euro für elf (11) Familien in Serbien und der Republika Srpska (BiH) gekauft und persönlich überbracht wurde, während für Transportkosten dieser Hilfe 2.005,94 Euro benötigt wurden.

Die Besorgung der Hilfe für Familie Miljković in Svilajnac

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI besuchte Anfang August 2014 die Familien Miljković und Šukunda aus Svilajnac, die Familie Đorić aus Paraćin und die Familien Jovanović und Jovičić aus dem Ort Grabovac bei Trstenik, damit er ihnen eine Hilfe im Wert von 8.555,94 Euro kaufen und persönlich liefern konnte. Die Transportkosten für die Lieferung dieser Hilfe kosteten 43,48 Euro.

Die erste Station dieser humanitären Aktion war Svilajnac, wo wir Hilfe für die Familien Miljković und Šukunda kauften.

Familie Miljković hat vier (4) Familienmitglieder: Vater Miroslav (50 Jahre), Mutter Gorica (45), ihr Sohn Aleksandar (17) und ihre Tochter Marta (7). Miroslav ist Bauarbeiter und arbeitslos, sodass er zurzeit nur ab und zu arbeitet wenn er eine vorübergehende Arbeit findet, während Gorica in der Firma „Beko“ arbeitet, wobei zum Zeitpunkt unseres Besuchs alle Angestellten auf einen kollektiven unbezahlten Urlaub geschickt wurden wegen

des Schadens durch das Hochwasser. Alle leben in einem kleinen Haus, das vom Hochwasser beschädigt wurde und bis der Schaden nicht saniert ist werden sie bei Goricas Mutter wohnen. Familie Miljković kauften wir in Svilajnac einen Kühlschrank, einen Herd, einen Staubsauger, neue Möbel und Baumaterial im Gesamtwert von 1.784,79 Euro.

Danach besuchten wir, ebenfalls in Svilajnac, die fünfköpfige (5) Familie Šukunda: Vater Milan (36), Mutter Ljiljana (36) und die Kinder Luka (12), Marija (10) und Milica (4). Milan arbeitet in der Firma „Eloks“ in Svilajnac. 1995 flüchtete vor der Operation „Sturm“ der kroatischen Armee aus Kroatien, sodass es sein neues Zuhause in Serbien fand. Ljiljana ist Hausfrau, sie musste 1992 Srebrenica (BiH) verlassen und übersiedelte nach Svilajnac. Bis sie das Hochwasser im Mai traf, lebten sie 14 Jahre lang bei ihrer Tante in Svilajnac, da diese in Frankreich lebt und ihr Haus leer stand. Ihre Tante schaffte es schnell den Schaden am Haus und der Garage zu sanieren, aber Familie Šukunda verlor ihre Möbel, ihre Elektroeinrichtungen und andere wichtige Dinge. Da ihre Tante in Pension geht und somit nach Serbien zurückkehrt, mussten sie eine neue vorübergehende Unterkunft finden bis sie eine eigene Wohnung finden. Also gingen sie für eine Zeit lang in den Ort Grabovac bei Svilajnac zu ihren Taufpaten, die ebenfalls im Ausland leben.

Familie Šukunda besorgten wir einen Kühlschrank, einen Herd und Möbel im Gesamtwert von 2.206,91 Euro, damit sie den Schaden den sie erfahren haben etwas mildern können und es besteht sogar die Möglichkeit, dass sie bald ein kleines Grundstück in der Nähe des überfluteten Hauses ihrer Tante bekom-

Die Hilfe ist auch bei Familie Šukunda in Svilajnac angekommen

men, auf dem sie ihr eigenes Haus erbauen können und somit ihr Wohnungsproblem lösen würden.

Die nächste Station war Paraćin, wo wir die sechsköpfige (6) Familie Đorić besuchten: Großvater Mirosljub (75), Großmutter Divna (62), Vater Saša (43), Mutter Selena (38) und die Kinder Tijana (18) und Tomislav (17). Ursprünglich kommen sie aus Uroševac

Die Hilfe ist ebenfalls bei Familie Đorić in Paraćin angekommen

(Kosovo und Metochien) und bis zum Krieg wohnten sie in Gnjilane in der südlichen serbischen Provinz. Ab 1999 lebten sie vorübergehend in Boljevac (Zentralserbien) bis sie im Jahre 2000 nach Paraćin zu einem Verwandten zogen. Saša Đorić ist Bauarbeiter, während der Rest der Familie arbeitslos ist und die Kinder zur Schule bzw. auf die Universität gehen.

Da sie für die Bauarbeiten, von denen sie leben, einen Minikran benötigten und ihrer Überflutet wurde, bezahlten wir ihnen die Reparatur in Höhe von 150,00 Euro und für die Abbezahlung des Krans 400,00 Euro. Daneben besorgten wir ihnen Baumaterial und Fliesen im Gesamtwert von 1.050,00 Euro, damit sie sogut es geht den Schaden des Hochwassers beseitigen konnten.

Das Entladen der Hilfe die für Familie Jovanović in Trstenik angekommen ist

Die letzte Station war der Ort Grabovac bei Trstenik wo wir den Familien Jovanović und Jovičić halfen.

Familie Jovanović besteht aus sechs (6) Mitgliedern: Großmutter Zora (67), Vater Dejan (40), Mutter Ljiljana (40) und die Kinder Filip (18), Andrija (13) und Teodor (8). Dejan arbeitet teilzeitmäßig im Kulturverein „Zapis“, während Ljiljana in einem Supermarkt arbeitet wo sie 20.000 serbische Dinar (ca. 170,00 Euro) monatlich verdient. Den Jovanovićs kauften wir neue Möbel im Gesamtwert von 1.478,26 Euro.

In Grabovac bei Trstenik besuchten wir ebenfalls Familie Jovičić, die fünf (5) Mitglieder zählt: Vater Saša (36), Mutter Marija (29) und die Kinder Aleksa (10), Strahinja (5) und Vanja (1). Saša arbeitet bei den Kommunalbetrieben in Trstenik und Marija ist Hausfrau. Ihr Haus wurde als erstes von den Fluten erfasst und es fehlte nicht viel damit sie ganz unter Wasser standen. Wir kauften ihnen Möbel, eine Küche, einen Gefrierschrank, einen Abluftventilator, einen Heizkörper, einen Herd, Jalousien und Teile für das Bad im Gesamtwert von 1.485,98 Euro.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI bedankt sich nochmals bei allen Freunden, Unterstützern, Spendern, Mitgliedern und allen Leuten die guten Willen zeigten, die vom ersten Zeitpunkt an bei dieser großen humanitären Aktion

Zu Besuch bei Familie Jovičić in Grabovac bei Trstenik der auch geholfen wurde

von „SPOJI“ mitgemacht haben und so eine große Liebe und großes Mitgefühl mit den Menschen zeigten, die von den katastrophalen Fluten getroffen wurden. Genauso bedanken wir uns bei unseren österreichischen Freunden und anderen Völkern und den zahlreichen Unternehmen in Tirol, die den Hilferuf liebevoll erwiderten und den Hochwasseropfern in Serbien und der Republika Srpska (BiH) halfen. Einen besonderen Dank schulden wir auch der Kanzlei zur Hilfe der Hochwasseropfer in Svilajnac, der Organisation „Kosovski božuri“ aus Paraćin, sowie den Priestern der serb.-orthodoxen Kirche in Trstenik und den Vertretern der humanitären Organisation „Serben für Serben“ aus Trstenik, die uns alle geholfen haben diese Hilfsaktion zu organisieren und sie zu realisieren.

Gleichzeitig würden wir unsere Leserinnen und Leser daran erinnern, dass wir nicht nur in Zeiten katastrophaler Situationen helfen sollen, sondern dass wir gute Taten immer und mit jedem Schritt machen, denn das serbische Volk ist im Vergleich zur westlichen Welt, wo ca. 4 Millionen unserer Landsleute leben, leider in einer konstanten Ausnahmesituation. Denken wir nur an das serbische Volk in Kosovo und Metochien und in der Krajina in Kroatien, wo diese Menschen sich jeden Tag um ihr Überleben kümmern müssen. Denken wir nur einmal an ca. 1 Million Serbinnen und Serben am Balkan die in Serbien und in der Region in Armut leben!

DREHEN WIR UNS NICHT WEG! HELFEN WIR!

Spenden für armutsgefährdete serbische Familien am Balkan können Sie mittels unseres Vereinskontos, sowie mittels folgender Wege:

TIROLER SPARKASSE BANK AG INNSBRUCK

BLZ: 20503

IBAN: AT482050303300678129

BIC: SPIHAT22XXX

VERWENDUNGSZWECK: Spende

EMPFÄNGER: Jugendverein SPOJI

- **SOFORTÜBERWEISUNG** (ohne Registrierung, direkt im Internet): auf unserer Homepage www.spoji.org auf der linken Seite
- **WESTERN UNION – kontaktieren Sie uns:** uprava@spoji.org
- Direkt bei unseren Vertretern in Österreich, Deutschland und Serbien
- Kontakt: uprava@spoji.org

NIE WIEDER KIEG! Religionen für den Frieden. Gedenken | 100 Jahre I. Weltkrieg und 75 Jahre II. Weltkrieg

**Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck – SPOJI**

Am Freitag, dem 5. September 2014, wurde vor dem „Goldenen Dachl“ in der Innsbrucker Altstadt das Gedenken „100 Jahre I. Weltkrieg und 75 Jahre II. Weltkrieg“ unter dem Slogan „NIE WIEDER KRIEG! Religionen für den Frieden“ veranstaltet.

Bischof Manfred Scheuer eröffnet die Gedenkveranstaltung

Dabei nahmen Vertreter des Judentums, des Christentums und des Islam teil, was die erste Veranstaltung dieser Art in der Innsbrucker Altstadt, vor dem „Goldenen Dachl“, darstellte.

Die fünf größten Religionsgemeinschaften in Tirol lasen ihre Gebete für den Frieden vor, wobei die einführenden Texte dazu verschiedene Themen behandelten, wie zum Beispiel „Am Frieden bauen heißt Gedenken“ (Israelitische Kultusgemeinde /

Die Moderatoren des Programms Ursula Teisl-Mederer und Vladimir Vlajić

Ber Neumann), „Am Frieden bauen heißt Schuld eingestehen“ (Bischof Manfred Scheuer gemeinsam mit Josip Kašljević von der kroatischen Gemeinde aus Schwaz), „Am Frieden bauen heißt Vergeben“ (Mag. Hermann Hammer im Namen der serbisch-orthodoxen Kirche), „Am Frieden bauen heißt immer wieder neu beginnen“ (bosnische Muslime / Imam Samir Redžepović), „Am Frieden bauen heißt

Gerechtigkeit schaffen“ (Evangelische Kirche / Superintendent Dantine).

Zum Schluss wurde ein gemeinsames Lied, zum Thema „Am Frieden bauen heißt lieben“, gesungen, bei dem neben den größten Religionsgemeinschaften auch Vertreter anderer Glaubensrichtungen in Tirol teilnahmen.

Neben Mag. Hermann Hammer nahmen bei dieser Gedenkveranstaltung im Namen der

serbisch-orthodoxen Kirche auch Aleksandra Marković, Schülerin des BRG Sillgasse, Oliver Ranisavljević, Vorstandsmitglied

Mag. Hermann Hammer liest das Gebet im Namen der serbisch-orthodoxen Kirchengemeinde Innsbrucks

Aleksandra Marković symbolisch mit der Blüte des Friedens als „Blumenkind“

des Serbisch Orthodoxen Jugendverein Innsbruck – „SPOJI“ und des Dachverbandes der Serben in Tirol, der einen Teil des gemeinsamen Liedes zum Schluss auf Serbisch und Deutsch vorgelesen hatte, sowie Vladimir Vlajić, der damalige Präsident und einer der Gründer des Jugendvereins „SPOJI“, der zusammen mit der österreichischen Kollegin, Uschi Teisl-Mederer, das Programm moderierte und Teil des Organisationskomitees im Namen der serbisch-orthodoxen Kirche Innsbruck und des Jugendvereins „SPOJI“ war.

Ein besonderes Zeichen der Hoffnung war die Teilnahme der zahlreichen Kinder und Jugendlichen sowie die freundschaftlichen Beziehungen und die Zusammenarbeit zwischen allen TeilnehmerInnen dieses einzigartigen Geschehens!

NIE WIEDER KRIEG!

ZWEITER ROYAL CUP ZUR HILFE FÜR KINDER IN TIROL UND AM BALKAN

**Autor: Serbisch Orthodoxer
Jugendverein Innsbruck – SPOJI**

Am Samstag, dem 13. Dezember 2014, wurde die zweite Auflage des humanitären Integrationshallenturniers ROYAL CUP in Organisation des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – SPOJI erfolgreich in Innsbruck veranstaltet.

Der ROYAL CUP wurde vom Jugendverein SPOJI als humanitäres Integrationshallenturnier initiiert, wobei er zum ersten Mal im Jänner 2014 veranstaltet wurde. Bei diesem einzigartigen Turnier in Tirol nahmen bei der zweiten Auflage Mannschaften mit Spielern und Gästen aus über 20 verschiedenen Herkunftsländern teil – zum Beispiel aus Österreich, Serbien, Kroatien, Bosnien und Herzegowina, Armenien, Albanien, Deutschland, Griechenland, der Türkei, aber auch aus Asien und Afrika. Das humanitäre Hallenturnier ROYAL CUP wird jedes Jahr im Dezember oder Jänner ausgetragen, um junge Leute zu motivie-

Der FC SPOJI! mit Titelverteidiger KSUD „Bratstvo“, den Schiedsrichtern und den Ehrengästen

amtsführenden Stadtrat Innsbrucks, Frau Maria-Theresia Kiederer, der Obfrau des Vereins zur Unterstützung von Personen mit Cystischer Fibrose (Mukoviszidose), Marko Stokić, dem Kapitän des Titelverteidigers KSUD „Bratstvo“ aus Innsbruck und Stefan Andrić, dem stellvertretenden Präsidenten des Jugendvereins SPOJI, eröffnet.

Das Eröffnungsspiel des zweiten ROYAL CUP spielten der „FC SPOJI!“, als Veranstalter, und KSUD „Bratstvo“ aus Innsbruck, als Titelverteidiger, da sie die erste Auflage im Jänner auf Platz 1 beendeten. Bei der zweiten Auflage des ROYAL CUP, die fast über das gesamte Turnier sportlich und im wahrsten Sinne des Wortes Fair-Play verlief,

Neu Rum, FC Romania, FC Tiki Taka, KSUD Bratstvo, FC Höwe Woodmaster, Jugendzentrum Smile Reutte, Bećari-Freunde (Unterland), FC Serbia Nürnberg, SK Nikola Tesla Linz und der FC SPOJI!, die Fußballsektion des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck als Veranstalter und Gastgeber.

Außerdem gab es diesmal auch ein kleines kulturelles Rahmenprogramm, bei dem der serbische Kulturverein „25. Mai“ aus Wattens allen Anwesenden Folkloretänze aus Ostserbien präsentierte, was sehr gut aufgenommen

wurde und eine ausgezeichnete Ergänzung zum sportlichen Programm bot.

Man sollte an dieser Stelle auch die Unterstützer des zweiten ROYAL CUP erwähnen, da diese auch Teil der noch jungen Geschichte dieses humanitären Turniers sind. Neben den Spielern des FC Wacker Innsbruck, wie Jürgen Säumel, Danijel Mičić und Željko Đokić, die ihre Unter-

Ansprachen der Ehrengäste

ren in Verbindung mit Sport gute Taten zu vollbringen und so anderen Menschen in Not zu helfen. Bei der zweiten Auflage des ROYAL CUP wurde für kranke und armutsgefährdete Kinder in Tirol und am Balkan gespielt.

Der zweite ROYAL CUP wurde durch einen Ehrenanstoß von Mag. Gerhard Fritz, dem

nahmen 20 Mannschaften in vier Gruppen zu je fünf Teams teil. Die 20 Teams die beim zweiten ROYAL CUP für einen guten Zweck mitspielten sind: The friendly friends, HC Schwaz, 1. FC Goldene Fersen, FC Jenbach Amateure, Dirty Mike und seine Boys, Young Boys Innsbruck, FC Zürich, FC Balcanicos, TM-Bau, Spar Zentrale Wörgl, SC

Die Fußballsektion des Jugendvereins SPOJI

stützung in Form von Videobotschaften ausdrückten, unterstützten die Stadt Innsbruck, die Tiroler Sparkasse, der Gasthof „Zoky Neuwirt“ aus Langkampfen bei Kufstein, BURTON, AUSTRIALPINE und ROX den Jugendverein SPOJI finanziell und materiell in der Organisation dieser Benefiz-Veranstaltung.

*Milostiva und Diana waren für die Kantine zuständig.
Oliver (und Stefan) für die Kassa*

Ganz besonders freut sich der Jugendverein SPOJI über den Unterstützungsbrief S.K.H. dem Thronfolger Aleksander II Karađorđević von Serbien, der ein paar Tage vor dem Turnier eintraf.

Der zweite ROYAL CUP, der von den meisten Teilnehmern und Gästen gelobt wurde, hatte zum Ziel humanitäre Spenden für Kinder in Tirol die an Cystischer Fibrose (Mukoviszidose) erkrankt sind, zu sammeln, sowie für armutsgefährdete Kinder in Kroatien, Bosnien und Herzegowina, Serbien und Kosovo und Metochien.

Einer der wichtigsten Punkte dieser Veranstaltung war aber das runde Leder, das vom frühen Morgen bis in die späten Abendstunden gekickt wurde. Es gab sehr viele schöne und atemberaubende Spielzüge und Tore, die das Publikum auf der Tribüne mit einem lauten Applaus und Jubel feierte. Leider gab es auch einen schwerer verletzten Spieler des Teams

KSUD „Bratstvo“ gewann im Finale im Elfmeterschießen mit 3:2 gegen die Young Boys Innsbruck und verteidigte somit den Titel

„Dirty Mike und seine Boys“, Lukas Ebner, der sich Schien- und Wadenbein ohne Fouleinwirkung des Gegners brach, aber auch das gehört zum Sport und wir

wünschen unserem Freund und Sportskameraden eine schnelle und erfolgreiche Genesung und appellieren an alle FußballerInnen auch in der Halle Schienbeinschoner zu tragen.

Das Wichtigste ist, dass das gesamte Turnier in einer sehr positiven und gemeinschaftlichen Stimmung ausgetragen wurde und dass allen Mannschaften klar war, dass sie an diesem Tag nicht nur ihrem Hobby nachgingen, sondern damit auch eine gute Tat für kranke und armutsgefährdete Kinder in Tirol und am Balkan vollbrachten.

In die K.O.-Phase des Turniers zogen der Titelverteidiger KSUD „Bratstvo“, TM-Bau, die Young Boys Innsbruck, der FC Höwe Woodmaster, die Spar Zentrale Wörgl, Bečari-Freunde aus dem Unterland, der FC Serbia Nürnberg und die FC Jenbach Amateure, ein.

Doch nach einem sehr spannenden Finale zwischen dem KSUD Bratstvo und den Young Boys Innsbruck, bei dem es nach regulärer Spielzeit 1:1 unentschieden stand, gewann der serbische Kultur- und Sportverein „Bratstvo“ aus Innsbruck im Elfmeterschießen mit 3:2. Bester Torschütze wurde, wie auch bei der ersten Auflage, Stefan Milenković vom KSUD „Bratstvo“, während bester Torwart Stanislav Adžić von den Young Boys Innsbruck wurde – er bekam nur einen Gegentreffer während

des gesamten Turniers und das im Finale. Zweiter wurden die Young Boys Innsbruck und Dritter die Mannschaft „Bečari-Freunde“ aus dem Unterland. Zur fairsten Mannschaft wurde das Team „Dirty Mike und seine Boys“ gekürt.

Zu guter Letzt folgte die Siegerehrung, bei der die besten drei Teams, die fairste Mannschaft sowie der beste Torschütze und der beste Torwart speziell angefertigte ROYAL CUP Pokale, sowie Preise von BURTON, AUS-

Dejan Srbulović bekommt von Stefan Andrić, dem Vizepräsidenten von SPOJI, eine Dankesurkunde überreicht

TRIALPINE und ROX bekamen – die besten drei Teams auch symbolische Preisgelder. Der Erstplatzierte KSUD „Bratstvo“ hat 200 Euro, der Zweitplatzierte Young Boys Innsbruck 150 Euro und der Drittplatzierte „Bečari-Freunde“ 100 Euro gewonnen. Dabei ist zu erwähnen, dass die Teams Young Boys Innsbruck und „Bečari-Freunde“ besonderen Fair-Play und humanen Charakter zeigten indem sie das gewonnene Preisgeld zurückgaben und somit für kranke und armutsgefährdete Kinder in Tirol und am Balkan spendeten.

Der Serbisch Orthodoxe Jugendverein Innsbruck – SPOJI bedankt sich nochmals als Organisator des humanitären Integrationshallenturniers ROYAL CUP, bei allen Teilnehmern, Gästen und Ehrengästen ohne deren Teilnahme und Hilfe es nicht möglich gewesen wäre am Ende des Veranstaltungstages 2.440,83 Euro für den guten Zweck zu sammeln. Davon werden 500 Euro dem Cystische-Fibrose-Team für Tirol, und jeweils 500 Euro Kindern in Kroatien, Bosnien und Serbien sowie Kosovo und Metochien, übergeben werden. Alle zusammen, die teilnehmenden Mannschaften und die Gäste und Ehrengäste haben an diesem Tag etwas sehr humanes zu Stande gebracht und können auf sich stolz sein, in der Hoffnung diese gemeinsame Aktion auch beim nächsten Mal zu wiederholen.

ZUSAMMEN SIND WIR STÄRKER!

Der Kulturverein „25. Mai“ aus Wattens während des kulturellen Rahmenprogramms

Bester Torwart war Stanislav Adžić von den Young Boys Innsbruck

Schiedsrichter waren Novak, Mustafa, Nikola und Jovan

Bester Torschütze war auch dieses Mal Stefan Milenković vom KSUD „Bratstvo“ aus Innsbruck

Die Young Boys Innsbruck belegten den 2. Platz

Vladimir und Filip besuchten den verletzten Lukas Ebner vom Team „Dirty Mike und seine Boys“ und überreichten ihnen somit den Pokal und die Preise für das fairste Team

INTERESSANT!

SERBIEN MUSS STERBIEN

Autor: Robert Gokl, Die Presse,
vom 29. März 2014

Österreich-ungarische Kriegsverbrechen, die 1914 an der serbischen Front verübt wurden, sind bis heute wenig bekannt. Österreich wird die Aufarbeitung nachholen müssen, denn die Geschichte der Republik bestimmen zwei Kriegsgenerationen.

Bild: (c) ORF

Šabac, eine serbische Grenzstadt an der Save, im August 1914. Seit Tagen läuft der Angriff österreichisch-ungarischer Truppen, scheitert aber am serbischen Widerstand. Im Chaos des Rückzugs werden 121 serbische Zivilisten, Frauen, Männer, Kinder, hinter der Kirche von Šabac erschossen und in einem Massengrab verscharrt. Es ist eines von vielen Massengräbern in und um Šabac. Einige Wochen später fährt ein Schweizer Universitätsprofessor nach Serbien, auf Einladung der serbischen Regierung. Sein Name: Rudolf Archibald Reiss. Seine Funktion: Leiter eines der ersten europäischen Forensikinstitute an der Universität Lausanne. Sein Auftrag: die Untersuchung österreichisch-ungarischer Kriegsverbrechen, begangen an der Zivilbevölkerung. Reiss vernimmt Zeugen, sammelt Dokumente, verhört österreichisch-ungarische Kriegsgefangene, exhumierte Massengräber, darunter das in Šabac. Er erstellt

eine detailreiche Dokumentation hundert Kriegsverbrechen, die im Jahr darauf weltweit publiziert wird. Gemeinsam mit dem, was Kriegsberichterstatteer wie der Amerikaner John Reed und internationale Hilfsorganisationen wie das Rote Kreuz aus Serbien berichten, entsteht das Bild einer Großmacharmee, die mit menschenverachtenden Mitteln einen Krieg gegen einen Kleinstaat führt und in der nicht wenige Kommandanten und Soldaten ihre Enttäuschung und Wut über die militärische Niederlage an der Zivilbevölkerung auslassen, mit Verbrechen wie Massenmord, Folter, Vergewaltigung, Plünderung,...

Kriegsverbrechen passen nicht ins Bild. Bis heute ist die Dokumentation von Reiss nicht ins Deutsche übersetzt worden und sind die Kriegsverbrechen in Serbien in Österreich kaum bekannt. Andere Verbrechen fanden Eingang in Schulbücher, etwa die Massaker in Belgien 1914 durch deutsche Truppen oder der Völkermord

an den Armeniern 1915 und 1916. Die Ereignisse in Serbien passten nicht ins Bild des Habsburger-Reiches, wie es nach 1945 gezeichnet wurde – als Gegenentwurf zum deutschen Nationalsozialismus, als verklärtes Vielvölkerreich, als „verlorenes Paradies“ vor Weltkriegen und Rassismus. Franz Joseph wurde wieder „unser“ Kaiser, Wien um die Jahrhundertwende mit Klimt und Schiele blieb „unser“ Beitrag zur Weltkunst – aber ein vom Zaun gebrochener Angriffskrieg gegen Serbien, mit Kriegstreiberei und Kriegsverbrechen und der Verantwortung für einen Weltkrieg als Folge, das wurde verdrängt.

Dabei ist gerade die Balkanfront 1914 symptomatisch für die Haltung der Monarchie und ihrer Armee. An dieser Front war Österreich-Ungarn allein verantwortlich, alles lief nach einem lang vorbereiteten Kriegsplan ab – und dieser sah von Anfang an ein kompromisslos-hartes Vorgehen gegen die serbische Zivilbevölkerung vor, nicht nur in Serbien selbst,

sondern auch in den serbisch besiedelten Gebieten der Monarchie.

In einer propagandistisch angeheizten „Serbien muss sterben!“-Stimmung führte das bereits in den ersten Tagen des Krieges zu einer Reihe befohlener und individueller Kriegsverbrechen, begangen von Männern, die erst wenige Tage im Krieg waren, ohne Brutalisierung an der Front. Die Befehle gaben vor allem österreichische und ungarische Offiziere, viele aus adeligem Haus. Die einfachen Soldaten kamen aus den Volksgruppen der Monarchie, viele davon waren selbst Slawen. So klar sich die Planung dieses Aggressionskriegs mit seinen menschenverachtenden Zügen im Großen darstellt, so komplex ist die Situation an einzelnen Abschnitten der Front, mit vielen nationalen, ideologischen und religiösen Konfliktlinien, mit einem Verschwinden der Trennlinien zwischen uniformierten Kriegsteilnehmern und unbeteiligten Zivilisten, mit schwersten Verbrechen von Männern aller Kriegsparteien an Frauen im Kriegs-

gebiet – und der propagandistischen Instrumentalisierung dieser Verbrechen.

Österreich-Ungarn trug wenig zu einer Aufklärung bei. Bloß das Massaker in Šabac wurde von Offizieren als mögliches Kriegsverbrechen gemeldet. Die Untersuchungen bestätigten das Massaker, aber die Suche nach Schuldigen verlief im Sand. Nach 1918 versuchte Österreich in einer „Kommission zur Erhebung militärischer Pflichtverletzungen“, Schuldige für die Verbrechen des Krieges zu finden. Auch ihre Arbeit verlief im Sand, kein Einziger wurde für diese Verbrechen verurteilt.

Eine Aufarbeitung fehlt. In den letzten Jahrzehnten haben Historiker, Politiker und Journalisten die Beteiligung von Österreichern am Nationalsozialismus aufgearbeitet. Der ORF hat in vielen Sendungen zu einer neuen, verantwortungsbewussten Aneignung dieses schmerzhaften Kapitels beigetragen, nicht nur der allgemeinen Zeitgeschichte, sondern auch der Familiengeschichten. Ähnliches wird zum Ersten Weltkrieg stattfinden müssen.

Nicht eine, sondern zwei Kriegsgenerationen bestimmten die Geschichte Österreichs im 20. Jahrhundert – und viele der jungen Soldaten, die an der Serbien-Front gekämpft hatten, kehrten im II. Weltkrieg als Offiziere auf den Balkan zurück oder schickten ihre Söhne in diesen Krieg.

In Šabac wurde 1941 unter General Franz Böhme, einem früheren Hauptmann der k. u. k. Armee, ein Konzentrationslager errichtet. Nicht nur ein großer Teil der serbischen Bevölkerung von Šabac ist hier umgebracht worden, sondern neben Juden aus Šabac auch jüdische Flüchtlinge des sogenannten Kladovo-Transports aus der Tschechoslowakei, Deutschland und Österreich.

Zum Autor:

Robert Gokl ist Historiker, ORF-Redakteur und Gestalter der ORF-Dokumentation „Menschen&Mächte: Der Weg in den Untergang – Sarajewo und der Beginn des Ersten Weltkriegs“.

KARL VON HABSBURG-LOTHRINGEN: EUROPA STEUERTE IN RICHTUNG KONFLIKT

**Autor: Radio-Television Serbiens
RTS, 7. April 2014**

„Wenn man die Situation in Europa und die Bündnisse zwischen den Staaten in Betracht zieht, die sich in den Jahren vor dem Ersten Weltkrieg verändert haben, dann muss man feststellen, dass Europa in Richtung Konflikt zusteuerte.“, sagt der ehemalige österreichische Politiker und Enkel des letzten Kaisers von Österreich und Königs von Ungarn Karl I./IV. im Interview für die Radio-Television Serbiens.

Karl von Habsburg-Lothringen sagte im Interview der Sendung „In der Welt“, dass kein Staatsoberhaupt dieser Zeit, kein Staat und keine verantwortungsbewusste politische Option, eine Vision des Großen Krieges hatte. „Alle glaubten, dass es zu einer kleineren Auseinandersetzung kommen würde, die ein paar Monate andauern und dass es danach zu einigen Grenzüberschiebungen kommen würde.

Keiner sah ein breiteres Bild dieses beginnenden großen Konflikts. Das war ein Kardinalfehler.“, betont Karl von Habsburg-Lothringen.

„Wenn man also über den Beginn des Ersten Weltkriegs redet, wenn man mit dem Finger auf diesen schicksalhaften Tag in Sarajevo und auf die Folgen dessen was in den darauffolgenden 30 Tagen passierte bevor der Krieg noch nicht begonnen hatte zeigt, dann muss man aus historischer Sicht folgendes sagen: Wenn es nicht zum Attentat in Sarajevo gekommen wäre, dann wäre der Krieg wahrscheinlich zwei bis drei Monate, vielleicht ein Jahr später, in einem anderen Teil Europas ausgebrochen.“, streicht Herr von Habsburg-Lothringen hervor.

Er glaubt, dass es ohnehin zu einem großen Konflikt gekommen wäre, da es eine solche Situation in Europa gab. Er erklärt, dass es keine Lösung erge-

ben kann, wenn man mit dem Finger auf einen Staat oder einen Einzeltäter zeigt.

Karl von Habsburg-Lothringen kommentierte auch die vereinzelt Versuche aus aller Welt Serbien für den Hauptverantwortlichen für das Attentat in Sarajevo und als alleinigen Sündenbock für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs zu machen.

„Ich bin damit nicht einverstanden. Wenn man sich ernsthaft mit den Werken über den Ersten Weltkrieg auseinandersetzt, dann sieht man, dass diese in den letzten Jahren die Diskussionen über die Frage wie der Krieg ausgebrochen ist, bestimmen. Sie beschuldigen nicht. Solche Behauptungen habe ich in kleineren Diskussionen mitbekommen, aber in ernsthaften Debatten kommen diese nicht vor.“, sagt Karl von Habsburg-Lothringen.

ALS DIE FLAGGE SERBIENS AM WEISSEN HAUS GEHISST WURDE

Autor: Botschaft der Vereinigten Staaten
von Amerika in Serbien, 7. Juli 2014

Obwohl ihr Land verwüstet und ihre Häuser zerstört waren, war der Geist des serbischen Volkes nicht gebrochen. Auch als sie von überlegenen Mächten überwältigt waren, blieb ihre Liebe zur Freiheit unbeeinträchtigt. Die brutale Kraft des Gegners hatte keinen Einfluss auf ihre feste Entscheidung alles für die Freiheit und die Unabhängigkeit zu opfern.

Es ist angemessen, dass das Volk der Vereinigten Staaten von Amerika, das mit der offenbarten Wahrheit verbunden ist, dass es das Recht der Völker alle Staaten, der kleinen und der großen, ist, ihre eigenen Leben zu leben und ihre eigenen Regierungen zu wählen, in Erinnerung ruft,

Genau vier Jahre nach dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs, am 28. Juli 1918, wurde im Auftrag des amerikanischen Präsidenten Woodrow Wilson die Flagge Serbiens am Weißen Haus und auf allen öffentlichen staatlichen Institutionen gehisst.

Dieses einzigartige Ereignis als die Flagge Serbiens am Weißen Haus in Washington gehisst wurde, ist etwa neun Jahrzehnte her, aber es ist als eine unvergessliche Tat des amerikanischen Präsidenten Woodrow Wilson gegenüber Serbien in Erinnerung geblieben. Serbien hatte die größten Opfer zu beklagen – es verlor 26% der Bevölkerung und es erlebte einen Präzedenzfall in der Geschichte der Kriegsführung als sich fast das gesamte Volk aus seinem Land zurückziehen musste.

Es ist dem großen Wissenschaftler Mihajlo Pupin, der auch mit dem amerikanischen Präsidenten befreundet war, der Mission Serbiens in den Vereinigten Staaten von Amerika und dem serbischen Parlamentarier in Washington, Ljubomir M. Mihailović, zu verdanken, dass im Juni und Juli eine Reihe von Veranstaltungen organisiert wurden, wobei das zentrale Ereignis an diesem 28. Juli stattfand, als Präsident Wilson folgendes dem „Volk der Vereinigten Staaten“ verkündete:

Dem Volk der Vereinigten Staaten:

Am Sonntag, dem 28. Juli, jährt sich das vierte Jahr seit dem das mutige serbische Volk durch die Kriegserklärung Österreich-Ungarns aufgerufen wurde sein Land und sein Heim vor dem Feind zu verteidigen, der entschlossen war es zu vernichten.

So fest und tapfer leisteten sie Widerstand gegen Streitkräfte eines Landes das gemessen an der Einwohnerzahl und der militärischen Macht zehn Mal größer war und erst als sie drei Mal die Österreicher vertreiben konnten und nachdem Deutschland und Bulgarien Österreich Hilfe leisteten, waren sie gezwungen sich über Albanien zurückzuziehen.

dass die Grundsätze für die Serbien ritterlich gekämpft und gelitten hat dieselben Grundsätze sind für die sich auch die Vereinigten Staaten einsetzen, sich anlässlich dieses Jahrestags auf adäquate Weise sein Mitgefühl für dieses unterworfenen Volk zeigt, dass sich so heroisch dem Streben der germanischen Nation auf der Welt zu dominieren widersetzt.

Zugleich dürfen wir auch die einheitlichen Völker der großen slawischen Rasse - Polen, Tschechen und Jugoslawen – nicht vergessen, die jetzt von Fremden beherrscht, sich nach Unabhängigkeit und nationaler Einigkeit sehnen.

Dies kann man auf keine einwandfreiere Weise würdigen als in unseren Kirchen.

Obwohl Präsident Wilson sich wünschte, dass die Vereinigten Staaten im Ersten Weltkrieg neutral bleiben, verkündete der amerikanische Kongress am 4. April 1917 Deutschland den Krieg, nachdem es zum entscheidenden „Zimmermann Telegramm“ kam mit dem das Deutsche Reich Mexiko aufrief sich ihm als Verbündeter im Krieg anzuschließen.

Die USA waren sehr gut mit den Geschehnissen an der Front vertraut, obwohl sie nicht direkt mit den kriegerischen Auswirkungen am Balkan verbunden waren. Deshalb antwortete Washington schnell „dass die amerikanische Regierung froh wäre die Mission Serbiens als ihren Gast zu empfangen“, nachdem der Premier der serbischen Regierung, Nikola Pašić, vorgeschlagen hatte eine staatliche Mission in die USA zu entsenden um die dortige Regierung und die dortige Öffentlichkeit mit den Kriegszielen Serbiens bekannt zu machen.

Quelle: serbian.serbia.usembassy.gov

Foto (Weißes Haus): HiraV/Wikimedia Commons (po the Creative Commons Attribution 3.0 Unported license)

RAIMONDA NATHALIE, EIN SYMBOL FÜR DEN TAG DES WAFFENSTILLSTANDS IM ERSTEN WELTKRIEG

Autor: Zeitschrift „Serbia“, 13. Juli 2014

Eigenschaften wie Ausdauer, Tapferkeit und die Fähigkeit in schwierigen Zeiten und unter schwierigen Bedingungen in der der serbische Staat schon tot zu sein scheint, wieder aufersteht, lassen sich in der wunderbaren Blüte – Raimonda Nathalie – wiedererkennen. Diese Pflanze mit sehr seltenen Fähigkeiten, die in sonderbaren Gegenden wächst und den Namen nach der Königin Natalija Obrenović bekommen hat, wurde das Hauptmotiv für das Wahrzeichen für den Tag des Waffenstillstands im Ersten Weltkrieg.

In einem Eisenbahnwaggon in Compiègne unterzeichneten, am 11. November 1918, die Mächte der Entente und das Deutsche Reich einen Waffenstillstand mit dem praktisch der Erste Weltkrieg beendet wurde. Fast 95 Jahre nach diesem historisch wichtigen Datum für die ganze Welt, gedenkt die Republik Serbien seit dem 11. November

2012 dem „Tag des Waffenstillstands im Ersten Weltkrieg“ als Staatsfeiertag. Mit dem Zelebrieren dieses Datums wird den Soldaten des Königreichs Serbien, die tapfer gekämpft haben, sowie allen unschuldigen Opfern von 1914 bis 1918, die Ehre erwiesen.

Während dieser vier Jahre musste das Königreich Serbien schwere Entscheidungen treffen, große Verluste und Qualen erleiden und vielen Versuchungen widerstehen. Von den erstaunlichen Siegen an der Kolubara und am Cer bis hin zur Thessaloniki-Front und dem Rückzug über Albanien fand sich am Ende der serbische Staat auf der Seite der Siegerstaaten und schaffte es wie ein Phönix aus der Asche, die der Erste Weltkrieg hinterlassen hatte, emporzusteigen.

Gerade diese magische Fähigkeit in das Leben wiederzukehren stellt die Verbindung zwischen dem serbischen Staat und der Raimonda Nathalie dar. Die Schönheit ihrer violetten Blätter und die Fähigkeit mithilfe von ein paar Wassertropfen wieder ins Leben zu finden lässt nieman-

den gleichgültig. Darüber hinaus wächst diese sonderbare Blüte auf dem Berg Kajmakčalan bzw. Voras, wo die große Schlacht im Großen Krieg stattfand, sodass alles darauf hindeutet, dass diese Blüte es

- Raimonda Nathalie -

verdient sich auf dem Wahrzeichen für den Tag des Waffenstillstands wiederzufinden, sowie als Symbol der Wiedergeburt des serbischen Staates angesehen werden kann.

Das Abzeichen, das man seit 2012 eine Woche vor und am Feiertag selbst trägt,

11. НОВЕМБАР
ДАН ПРИМИРЈА
У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

Ваша државна заштита: Промоција јединственог симбола српског народа, који је партиципирала у Првом светском рату, као и у другим ратовима. Овај симбол је део српског наслеђа и део нашег идентитета. Свако ко га користи мора бити свесан његовог значаја и мора га користити са поштовањем.

Ауторско право: Свако ко користи овај симбол мора бити свесан његовог значаја и мора га користити са поштовањем.

stellt eine Kombination der Blüte Raimonda Nathalie und des albanischen Gedenkstreifens dar. Auf der einen Seite stellt die Blüte die Wiederauferstehung des serbischen Staates dar, der nach dem Ersten Weltkrieg wieder auf die Beine gekommen ist und seinen Weg fortgesetzt hat, auf der anderen Seite stellt der albanische Gedenkstreifen die größte Qual des serbischen Volkes in diesem Krieg dar – den Rückzug der fast gesamten Bevölkerung über Albanien.

Bevor er zum Staatsfeiertag verkündet wurde, wurde der Tag des Waffenstillstands seit 2005 in der ersten Unterrichtsstunde in Volks- und Mittelschulen zelebriert. Seit 2012, als er offiziell zum Staatsfeiertag verkündet wurde, begannen Politiker, Personen des öffentlichen Lebens und die Bürger Serbiens die Abzeichen mit dem Emblem der Raimonda Nathalie zu tragen.

Neben der Raimonda Nathalie ist auch die Raimonda Serbica bekannt. Obwohl sie derselben Gattung angehören unterscheiden sich diese zwei Pflanzen in der Form und der Farbe ihrer Blüten, aber auch in ihrer Ausdauerfähigkeit. Die Raimonda Serbica hat vorwiegend rhombische hell violette Blätter, während die Raimonda Nathalie runde dunkel violette Blätter trägt. Der einzige Ort auf der Welt an dem beide Pflanzen nebeneinander zu finden sind befindet sich in der Umgebung von Niš in Südostserbien.

Die Raimonda Nathalie wurde 1884 von Dr. Sava Petrović in der Umgebung von Niš entdeckt – beschrieben hat sie Josif Pančić. Diese Blüte ist eine endemische Art des Westbalkans und wächst in Serbien, Mazedonien und Griechenland. Sie befindet sich auf der Liste der seltenen, gefährdeten und endemischen Pflanzen Europas, wobei sie in Serbien zu den streng geschützten Arten gehört. Sie wächst auf einer Höhe von 2.150 m.

DIE DREHARBEITEN ZUM FILM „JASENOVAC“ HABEN BEGONNEN

Autor: Radio-Television Serbiens RTS

In Innsbruck begannen am 30. September 2014 die Dreharbeiten zum Film „Jasenovac“ unter der Regie von Tihomir Stanić. Der Film basiert auf der wahren Geschichte von Brigita Knežević und Jelena Radojčić, die 1942 von Diana Budisavljević (geborene Obexer) als kleine Mädchen gerettet wurden. In Innsbruck wurden die ersten Szenen des Spielfilms „Jasenovac“ gedreht. Der Film basiert auf der Geschichte von Diana Budisavljević, der Frau die mehr als 12.000 Kinder aus der Hölle von Jasenovac rettete.

Die Bürgermeisterin Innsbrucks Christine Oppitz-Plörer, Tihomir Stanić und Vladimir Vlajić, einer der Gründer von „SPOJI“, während der Dreharbeiten

Zwei der überlebenden KZ-Kinder, Brigita Knežević und Jelena Radojčić, besuchten zum ersten Mal das Grab ihrer Heldin

Die Geschichte über diese tapfere Österreicherin, die in Innsbruck geboren wurde und mit Dr. Julije Budisavljević, einem serbischen Arzt aus Zagreb, verheiratet war, verzweigt sich mit dem Schicksal der geretteten Kinder.

Die ersten Szenen wurden am Grab von Diana Budisavljević (geborene Obexer) gedreht. Bei den Dreharbeiten waren die Bürgermeisterin Innsbrucks, Christine Oppitz-Plörer, und Vertreter des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – „SPOJI“, anwesend.

TS Production teilt mit, dass Mitglieder des Jugendvereins „SPOJI“ mithilfe der Bürgermeisterin Innsbrucks für finanzielle Mittel für die ersten Dreharbeiten gesorgt haben und dass sie die überlebenden KZ-Kindern, Brigita Knežević und Jelena Radojčić, kennengelernt haben, dessen Schicksale diesen Film inspiriert haben.

Regisseur Tihomir Stanić und Kameramann Vladan Obradović

LADY PAGET: „HOFFENTLICH VERGESSEN MICH MEINE SERBEN NICHT“

Autor: Außenministerium der R. Serbien, 20. April 2014

Lady Paget war eine britische Adelige und Humanistin, die in den Balkankriegen und im Ersten Weltkrieg die serbische Armee versorgte. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde ihr Zuhause in London Treffpunkt für serbische politische Flüchtlinge. Sie unterstützte finanziell die Einrichtung der serbisch-orthodoxen Kirche und den Serbischen Londoner Klub.

Lady Layla Paget verliebte sich während ihres Aufenthaltes in Belgrad, zur Zeit des Dienstes ihres Mannes in Serbien, da er dort Vertreter Großbritanniens war, in das serbische Volk. Die humanistische Seite dieses Volkes entdeckte die englische Dame während der Balkankriege, als sie mit den englischen Ärzten ein Militärspital in Belgrad errichtete und sich so der Versorgung der serbischen Armee als freiwillige Krankenschwester widmete.

Zu Beginn des Großen Krieges war Lady Paget in London. Obwohl sie dort im sicheren war, konnte diese Humanistin nicht mit „verschränkten Armen“ in London sitzen während sich „ihre Serben“ im Kriegsgeschehen befanden. Deshalb ging sie, ohne auf die Ratschläge ihres Mannes und ihres Vaters zu hören, schon im November 1914 mit der großen britischen Sanitätsmission über Thessaloniki nach Skopje.

Sie war beim Begräbnis des Königs Aleksandar I. Karadjordjević anwesend

König Aleksandar I. Karadjordjević wurde am 9. Oktober 1934 bei einem Attentat in Marseille ermordet. Wie es der Zufall wollte, feierte Lady Paget an diesem Tag ihren 53. Geburtstag. Sie wollte dem ersten jugoslawischen König die letzte Ehre erweisen und reiste deshalb zu seinem Begräbnis an. Das war auch das letzte Mal, dass diese tapfere und humane Frau Serbien besuchte.

Typhus herrschte in den Lazaretten in Skopje und Lady Paget war so sehr der Hilfe der Verwundeten gewidmet, sodass sie selbst an dieser schweren Krankheit erkrankte. Nach einigen Tagen schweren Kampfes, wurde Lady Paget aber gesund und reiste im Mai 1915 in die Schweiz zur Reha.

Bereits im Juli kehrte sie wieder nach Skopje zurück wo sie wieder die Lazarette verwaltete und eine Geste machte, die Serbien für immer in Erinnerung behalten würde. Das serbische Heer begann sich über Albanien zurückzuziehen und Lady Paget blieb, ohne Rücksicht auf die Bitten ihrer Familie sich auch mit dem Heer zurückzuziehen, bei den verwundeten Soldaten die nicht evakuiert werden konnten. Skopje war zu diesem Zeitpunkt von den bulgarischen Truppen besetzt.

Die furchtlose Lady blieb in diesen Gegebenheiten solange in Skopje bis der letzte Verwundete nicht das Militärspital verlassen hatte. Danach kehrte Lady Paget nach London zurück und wandte sich ihrer zweiten Liebe zu, der Natur. Aber vor ihrer Abreise hatte sie das Bedürfnis sich mit ei-

nem Brief vom serbischen Volk zu verabschieden, der auf der Titelseite der Tageszeitung „Politika“ veröffentlicht wurde und in dem sie u.a. folgendes schreibt:

„Schon immer pflegte ich Sympathien für Serbien und das serbische Volk und zwischen mir und ihm bestand eine besondere Verbundenheit, die mich, obwohl ich weit weg von ihnen bin, mit Liebe an sie denken lässt. Eine Verbindung durch die ich immer mit einer besonderen Freude nach Serbien kam – mit derselben mit der ich auch nach Hause zurückkehre. Noch einmal aufrichtig und von ganzem Herzen, danke Allen und bis bald.“

Sie lebte friedlich auf ihrem Grundstück in der Nähe von London und züchtete Pflanzen und kümmerte sich um Vögel bis ihren Frieden der Zweite Weltkrieg trübte. Lady richtete in ihrem Haus ein Spital ein und als der Krieg vorüber war, wurde ihr Zuhause ein Treffpunkt für serbische politische Flüchtlinge.

Es bestehen Aufzeichnungen darüber, dass sie Miloš Crnjanski geholfen hatte die britische Staatsbürgerschaft zu bekommen. Er war nur einer der vielen Serben, die Lady Paget in ihrem Zuhause willkommen hieß.

Vor ihrem Tod hatte Lady nur Angst vor einem – dass sie „ihre Serben“ jemals vergessen. *„Es sollen mich alle vergessen! Das wäre mir egal! Aber es würde mir sehr schwer fallen, wenn mich meine Serben vergessen!“*

Sie wurde mit dem höchsten Orden des Vereinigten Königreichs und mit dem Orden des Hl. Sava von Serbien ausgezeichnet. Belgrad wird sich durch die Straße im Stadtteil Dedinje, die ihren Namen trägt, für immer an Lady Paget erinnern.

DER EUROPÄISCHE GEIST DER SERBISCHEN KULTUR - ARCHITEKTUR

Autor: Stevan Martinović,
Serbischer akademischer Kreis

Die serbische Kultur und Tradition, die an einem Ort entstanden ist an dem sich die östliche und westliche Zivilisation treffen, trägt eine Konstante unserer Zugehörigkeit zur europäischen Kultur in sich – territorial, geistlich und kulturell.

In einer Zeit in der die Errungenschaften der serbischen Geschichte und Kultur in Frage gestellt werden, sollte man sich die Bemühungen unserer Vorfahren in Erinnerung rufen, die den serbischen Staat geschaffen und mit ihren Taten die Identität des serbischen Volkes geformt haben. Es ist wichtig sich heute an diese zu erinnern, nicht nur als historische Tatsache, sondern als bestimmende Konstante unserer Zugehörigkeit zur europäischen Zivilisation - territorial, geistlich und kulturell. Nicht weil es heute wünschenswert ist Europäer zu sein, sondern weil das ein integrativer Teil unserer Kultur und Identität ist.

Die Hauptcharakteristika der serbischen mittelalterlichen Kultur sind Eklektizismus und Einzigartigkeit auf allen Niveaus. Sie sind als europäisch und weltoffen erkannt worden. Die Bestätigung dieser Tatsachen ist, dass zahlreiche Kulturdenkmäler in das Weltkulturerbe aufgenommen worden sind, wo sie unter der UNESCO geschützt sind.

Der serbische Staat befand sich im Mittelalter, genauso wie heute, auf der Kreuzung der Zivilisationen – zwischen West und Ost. Die geographische Lage brachte viele negative Geschehnisse. Andererseits kam es auf dem Gebiet der Kultur zu einer Verflechtung der Einflüsse, ihrer Synthese und Entwicklung zu einem autochthonen Stil. Es entstand eine Reihe von Werken, die ihr passendes Gegenüber im Westen oder Osten hatten, egal

ob es sich um Architektur, Malerei oder architektonische Fertigkeiten handelte.

Das markanteste Beispiel der architektonischen Verwirklichung dieser Zeit, die bis heute andauert, sind Klöster. Sie waren damals moderne Tempel, vor denen man wegen ihrer Schönheit und Prunkhaftigkeit zu Tränen gerührt oder erschüttert sein sollte.

Der serbische Staat hatte einen weiten Weg hinter sich gebracht, von der scheinbaren katholischen zur völligen orthodox-christlichen religiösen Orientation. Auf diesem Weg stehen auch Klöster, einige im romanischen und gotischen Stil, aber natürlich auch im byzantinischen. Die serbischen Herrscher, beginnend von Stefan Nemanja, brachten oft Bauherren aus den Küstengebieten, Süditalien oder Frankreich her. Das Wissen das sie gebracht und in Stein gemeißelt haben, zum Beispiel in der Nähe des Flusses Studenica, schufen mit der Zeit die hohen Kuppeln des Klosters

Das Portal der Kathedrale Saint Trophime in Arles, Frankreich (Ende des 12. Jahrhunderts, 1190) und das Portal des Klosters Studenica (Ende des 12. Jahrhunderts, 1183-1196)

Die Fassade der Kathedrale Santa Maria del Fiore in Florenz (Toskana, 1296) und die Fassade des Klosters Banjska (1313-1317)

Studena und ihre Vorhallen. Feinster Marmor mit dem die Hinterlassenschaft von Nemanja beschichtet ist, sowie alle Verzierungen an ihr, positionieren das Kloster Studenica in eine Reihe von Meisterwerken der südlichen bzw. zentralen Apenninen. Einige Architekturforscher behaupten, dass Studenica ein Durchbruch im Vergleich zu anderen europäischen Beispielen ist, gerade wegen der Komplexität des Gebietes auf dem dieses Kloster entsteht, da sich dort Osten und Westen treffen.

Das was in Frankreich und England Sainte-Chapelle und Westminster Abbey darstellen, ist für Serbien das Kloster Žiča, das Zentrum des Erzbistums im Einklang mit der westeuropäischen Philosophie der Gebäude und Dekorationen auf der Basis der byzantinischen Grundlagen. Was soll man erst zur romanischen Basilika in Sopoćani oder das Kloster Gradac von Helen von Anjou sagen, das ohne jeden Zweifel nach dem Vorbild von Studenica mit angemessenen Kenntnissen und Fähigkeiten der Bauherren aus Helenas Frankreich entstand.

Die Zeitspanne in der König Milutin herrschte ist in unserer Geschichte bekannt als die Zeit in der sich Serbien wahrlich dem Byzantinischen Reich zuwandte. Das richtet sich auch an die Architektur dieser Zeit. Trotzdem erinnert das Kloster Banjska, die Hinterlassenschaft des Königs, mit ihrer bunten Fassade an zahlreiche Kathedralen der Toskana.

Der französische Meister der mittelalterlichen Architektur, Gabriel Millet, spricht über das Kloster Visoki Dečani in einem besonderen Ton, als ob er sich vor einer Kirche in der Normandie oder in Verona befände.

Die Gruppe von Denkmälern, die unter dem Namen „Morawische Schule“ bekannt ist, entstand zwischen dem 14. und 15. Jahrhundert und ist in der Historiografie als Schule bezeichnet, die in

vielerlei Hinsicht die byzantinische Schule überboten hatte. Sie hinterließ viele Fragen auf, die viele bis heute keine Antwort fanden. Die Klöster Lazarica, Ravanica oder Kalenić sind Bauten, die inmitten von Bänden von mittelalterlicher sakraler Architektur einzigartig sind.

Der architektonische und künstlerische Wert unserer Klöster ist in gleicher Höhe mit den anderen europäischen Meisterwerken. Das bedeutet nicht, dass diese Denkmäler gleich, kopiert oder abgemalt worden sind. Analogien sollte man in den Mauerwerkstechniken, Formen, Details und Plänen suchen. Die Philosophie der östlichen, orthodoxen Kirche setzte voraus, dass die Dimensionen ihrer Gebetstempel, im Unterschied zu den hohen und verzierten westlichen Kathedralen, begrenzt sind. Aber, damals wie heute, Schönheit und Werte werden nicht in der Höhe und Länge gemessen. Die Architektur des mittelalterlichen Serbiens, genauso wie seine Malerei, tragen den Gedanken ihrer Zeit in sich, man könnte sagen von innen byzantinisch, von außen lateinisch.

Die Klöster, die unter dem Schutz der UNESCO stehen haben dieses Recht u.a. auch wegen ihrer europäischen Konstanz verdient. Sie stellen wichtige Punkte in der Entwicklung der europäischen Kirchenarchitektur dar. Ihre Einzigartigkeit oder die Verbindung verschiedener Einflüsse machten diese Bauten vielleicht nicht zu den bedeutendsten, aber sicherlich zu wichtigen Trägern der europäischen Identität, wenn man von Architektur spricht. Das was logisch und interessant zugleich ist, ist dass die serbische Kultur der europäischen Werte und Grundsätze nicht nur auf Architektur begrenzt ist. Sie wird auch in anderen Formen von Kunst in verschiedenen Zeitspannen der europäischen und serbischen Geschichte zum Ausdruck gebracht.

Das Kloster Visoki Dečani (1335) und die Basilika von San Zeno Maggiore in Verona (1398)

RAOUL STOISAVLJEVIĆ – EIN FLUGPIONIER AUS INNSBRUCK

Autor: Prof. Dr. Tanja Chraust,
Akademisches Gymnasium Innsbruck

Raoul Stoislavljević zählte im Ersten Weltkrieg zu einer der herausragendsten Feldpiloten der österreichisch-ungarischen Monarchie und war entscheidend am Aufbau des Innsbrucker Flugwesens beteiligt.

Der Werdegang zum Feldpiloten

Raoul Stoislavljević wurde am 29. Juli 1887 in Innsbruck als Sohn des aus Agram stammenden und nach Innsbruck versetzten k. u. k. Hauptmanns Mladen Stoislavljević und der aus Innsbruck gebürtigen Adelheid Hohenauer, der Tochter eines Innsbrucker Baumeisters, in der Tiroler Landeshauptstadt geboren. Sein Vater entstammte einem alten Offiziersgeschlecht aus dem Gebiete der ehemaligen, zum Schutz gegen die Türken, errichteten Militärgrenze. Seine Volksschuljahre absolvierte der junge Raoul in seiner Geburtsstadt und in Wien. Danach schlug er – entsprechend dem väterlichen Vorbild – schon sehr früh den Weg in Richtung militärische Laufbahn ein. Zuerst besuchte er die Militärunterrealschule in St. Pölten, danach die Militäroberrealschule in Mährisch-Weißkirchen und anschließend die Theresianische Militärakademie in Wiener Neustadt. Dort wurde er am 18. August 1908 ausgemustert und unmittelbar darauf dem Feldjägerbataillon Nr. 21 in Bruck an der Mur zugeteilt.

Am 1. September 1908 erfolgte seine Ernennung zum Leutnant und am 1. Mai 1913 zum Oberleutnant. Neben seiner militärischen Karriere fiel er durch seine sportlichen Aktivitäten auf und zählte zu den ersten Schifahrern, Schilehrern und Schispringern. 1914 gewann er anlässlich der Wintersportwoche in Mariazell das Schispringen mit einem 23 m Sprung. Trotz seiner Erfolge auf dem Gebiet des Schisports galt sein Hauptinteresse dem im Aufbau befindlichen Flugwesen. Schon am 1. März 1913 war er zur Luftschifferabteilung gewechselt und hatte sich in der dortigen Feldpilotenschule der fliegerischen Ausbildung unterzogen. Am 16. Juni 1913 wurde er zum Feldpiloten ernannt und am 2. Juli 1913 erwarb er vom Österreichischen Aero-Club das Diplom Nr. 114 eines Flugzeugführers. Zusätzlich wurde ihm am 27. April 1914 das Feldpilotenabzeichen verliehen.

Die Flugzeug-Höhentransporte vom Innsbrucker Flughafen aus sind untrennbar mit Raoul Stoislavljević (hier im Flugzeug LVG C VI, Kennzeichen D 12, sitzend) verbunden.
Foto: Claudia Lantschner, Innsbruck

Der Einsatz im Ersten Weltkrieg

Bereits kurze Zeit später holten ihn die Ereignisse des Ersten Weltkriegs ein und er wird am 28. Juli 1914 der Fliegerkompanie 13 (Wiener Neustadt) zugeteilt. Wegen eines technischen Defekts war er am 26. Februar 1915 anlässlich eines Aufklärungsfluges in Galizien gezwungen, eine Notlandung vorzunehmen. Dabei geriet er hinter die russischen Linien und in russische Gefangenschaft. Zwar gelang es ihm wenige Tage später zu fliehen, aber in den nächsten vier Monaten musste er sich in der von den Russen besetzten Stadt Lemberg verstecken. Erst mit der Wiedereinnahme der Stadt durch die Truppen Österreich-Ungarns konnte er am 22. Juni 1915 seinen geheimen Ort aufgeben und bei seiner Fliegerkompanie 13 wieder einrücken. Der weitere Kriegsverlauf brachte ihm die Zuweisung zur Fliegerkompanie 17 (13. August 1915) und kurze Zeit später zur Fliegerkompanie 16 (29. September 1915). Schließlich wurde er am 1. Dezember 1915 zum Kommandanten der Fliegergruppe 16 ernannt. In den Fliegerkreisen genoss Raoul Stoislavljević hohes Ansehen und wurde gerne auch als „kühner Stoi“ bezeichnet. Am 12. März 1916 war er bei der Bombardierung Mailands eingesetzt und am 12. Mai 1917 wurde er für vier Wochen an die Westfront abkommandiert, um dort bei einer Deutschen Jagdstaffel geschult zu

werden. Während „Stoi“ die ersten Kriegsjahre gut überstanden hatte, bescherte ihm das letzte Kriegsjahr eine schwere Verwundung. Bei seinem Flugeinsatz am 12. Jänner 1918 kam es zu einem Luftkampf, wobei sein Flugzeug mehrfach getroffen wurde. Zusätzlich verletzte ein Schuss sein Bein schwer. Trotzdem gelang es dem wagemutigen Feldpiloten, sein stark beschädigtes Fluggerät noch hinter die eigenen Linien zu bringen. Nur durch mehrere Operationen konnte sein schwer verletztes Bein gerettet werden. Diese Verletzung verhinderte jedoch einen weiteren Fronteinsatz. Nach seiner Genesung wurde er am 15. Oktober 1918 zum Kommandanten der Fliegeroffiziersschule in Wiener Neustadt ernannt. Unmittelbar vor Kriegsende erfolgte seine Überstellung in den Stand der deutsch-österreichischen Fliegergruppe (2. November 1918). Mit insgesamt zwölf Luftsiegen zählte Raoul Stoislavljević zu den bedeutendsten Fliegern der österreichisch-ungarischen Armee und wurde dafür mehrfach ausgezeichnet: 1914 mit der Militär-Verdienstmedaille in Bronze am Bande des Militär-Verdienstkreuzes, 1915 mit dem Militärverdienstkreuz 3. Klasse mit der Kriegsdekoration und den Schwertern und dem Eisernen Kreuz 2. Klasse, sowie 1916 mit dem Orden der Eisernen Krone 3. Klasse mit der Kriegsdekoration und den Schwertern und 1917 mit dem Ritterkreuz des Leopoldordens. Ebenso erhielt er die Silberne und auch die Goldene Tapferkeitsmedaille für Offiziere.

Die erste Nachkriegszeit

In den Wirren der ersten Nachkriegszeit wurde Raoul Stoislavljević am 12. Dezember 1918 zum Kommandanten der Luftverkehrsstation in Aspern berufen. Danach setzte er sich für den Aufbau eines österreichischen Zivilluftverkehrs ein und kaufte sich zu diesem Zweck ein eigenes Fluggerät. Für einige Zeit konnte er einen privaten Flugdienst zwischen Wien und Budapest durchführen, doch die Bestimmungen des Friedensvertrags

Raoul Stoislavljević als Pilot der ÖLAG.

Foto: Stadtarchiv/Stadtmuseum Innsbruck Ph M-24510

von Saint Germain-en-Laye (10. September 1919) kamen einem Luftfahrtverbot für Österreicher gleich und führten zur Beschlagnahme seines Fluggeräts. Dieser Rückschlag ließ ihn nicht nur wieder zum Heeresdienst sondern auch in seine Geburtsstadt zurückkehren. Dort diente er bis zum Major aufgestiegene Raoul Stoislavljević beim Alpenjägerregiment Nr. 12. Trotz seiner beruflichen Entscheidung war er von der Zukunft des zivilen Flugwesens als moderner Verkehrsträger überzeugt und hoffte auf eine baldige Aufhebung des Luftfahrtverbots, um seine fliegerischen Erfahrungen bei der Errichtung eines österreichischen Zivilluftverkehrs einbringen zu können.

Der Aufbau des Innsbrucker Flugwesens

Der schon im Februar 1920 gefasste Beschluss der Tiroler Landesregierung, in Innsbruck eine „Luftverkehrsstation“ zu errichten, erfuhr durch die Aufhebung der Zivilluftfahrtbeschränkungen in Österreich (Ende 1922) und durch die Pläne der 1923 gegründeten ÖLAG (= Österreichischen

Luftverkehrs A.G.), die Tiroler Landeshauptstadt in ihr Streckennetz einzubinden, entscheidende Impulse, um das schon seit Jahren geplante Vorhaben endlich realisieren zu können. Dieses Vorhaben kam dem luftfahrerischen Interesse von Major Raoul Stoislavljević ganz entgegen. Im Frühjahr 1924 beauftragte ihn die ÖLAG, die Lande- und Startmöglichkeiten im Raum Innsbruck zu erkunden. Als am 1. Juni 1925 der erste Innsbrucker Flughafen in der Reichenau seiner Bestimmung übergeben wurde, hatte Raoul Stoislavljević bereits seinen Militärdienst beendet und konnte sich von nun an bis zu seinem Lebensende völlig der zivilen Luftfahrt widmen. Auf dem neu eröffneten Flughafengelände fungierte er als stellvertretender Flughafendirektor und zusätzlich als Flugleiter, der ebenfalls am 1. Juni 1925 aufgenommenen Süddeutschen Aero Lloyd-Strecke München-Innsbruck. Ein weiteres Betätigungsfeld eröffnete sich ihm, als die Deutsche Luft Hansa A-G (entstanden aus dem Zusammenschluss der Süddeutschen Aero Lloyd A.G. mit der Junkers Luftverkehrs AG am 6. Jänner 1926), den Innsbrucker Flughafen zum Stützpunkt für Flugzeug-Höhentransporte auserkoren hatte. In der Person des erfahrenen und auch wagemutigen „Stoi“ hatte man den dafür geeigneten früheren Feldpiloten gefunden, um überhaupt solche Spezialtransporte zur Versorgung von Hütten im alpinen Raum durchführen zu können. Nach der Überstellung eines ehemaligen Kriegsflugzeugs (eine einmotorige Albatros-Maschine B II A), welches durch entsprechende Adaptierungen für die geplanten Flugzeug-Höhentransporte umgerüstet worden war, konnte Raoul Stoislavljević am 6. April 1926 die ersten Flugversuche erfolgreich absolvieren. Somit stand einer offiziellen Aufnahme der Flugzeug-Höhentransporte vom Gelände des Innsbrucker Flughafens aus nichts mehr im Wege. Bei diesem ersten Flug beförderte Stoislavljević eine Gefrierfleischladung zu dem auf ca. 2.000 m hoch gelegenen Alpengasthof Kühtai, wo er das Frachtgut aus geringer Flughöhe abwarf.

Bei unempfindlichen Waren genügte der freie Abwurf, der aus einer Höhe von fünf bis acht Metern über dem Boden erfolgte, bei empfindlichen Gütern hingegen kam ein Fallschirm zum Einsatz. Auf diese Weise konnten zahlreiche Hütten (z.B. Peter-Anich-Hütte, Brandenburger Haus) mit Lieferungen (Bier, Wein, Lebensmittel, Dachpappe, Holz, Kohle, Zement usw.) aus der Luft versorgt werden. Selbst für den Bau der beiden Seilschwebbahnen auf den Patscherkofel und auf die Nordkette wurden 1927 Versorgungsflüge mit Baumaterial durchgeführt. Diese Sonderflüge stellten eine große Herausforderung an die fliegerischen Fähigkeiten, und dass es dabei nicht immer glimpflich ablief, musste selbst der ausgezeichnete Pilot „Stoi“ am 14. März 1927 bei seinem Flug ins Kühltal erfahren. Durch ein plötzlich aufgetretenes starkes Schneetreiben verlor der Pilot, der sich nur in geringer Flughöhe befand, kurz die Orientierung und streifte dabei einen Baum, was zum Absturz seiner Maschine führte. Zum Glück konnte Stoisavljević mit nur leichten Verletzungen dem total zertrümmerten Fluggerät entsteigen. Unvermindert setzte er in den nächsten Monaten seine Spezialtransporte mit einem Ersatzfluggerät fort. Sein unermüdlicher Einsatz änderte jedoch nichts daran, dass 1928 in diesen wirtschaftlich so schwierigen Zeiten die Flugzeug-Höhentransporte aus finanziellen Gründen eingestellt werden mussten. Für Stoisavljević war dies ein weiterer harter Schlag, denn

durch die Übergabe der Funktion des Flughafenbetreibers an die ÖLAG, hatte er schon am 15. April 1927 seine Aufgabe als Flughafenstellvertreter und als kurzfristiger Flugleiter der ÖLAG in Innsbruck verloren. Lediglich die Streckenleitung für den ÖLAG-Kurs Wien-Salzburg-Innsbruck hatte man ihm im April 1927 übertragen. 1928 gelang es ihm, wenigstens als Flugzeugführer bei der ÖLAG eine Anstellung zu finden. In diesem Tätigkeitsbereich hatte er bis zum 2. September 1930 mehr als 200.000 Flugkilometer im regelmäßigen Linienflugdienst sicher zurückgelegt. An diesem Tag setzte er mittags sein Linienflugzeug, eine Junkers F 13 (Kennzeichen A-3), von Wien über Salzburg kommend sicher in Innsbruck auf. Gegen 12.30 Uhr flog er ohne Passagiere nach Zürich weiter. Nachdem er um 12.45 Uhr über den Seefelder Sattel kommend ohne

Probleme die Ortschaft Mittenwald überflogen hatte, wurde ihm eine plötzlich aufziehende Schlechtwetterfront im Gebiet des Krottenkopfmassivs bei Garmisch-Partenkirchen zum tödlichen Verhängnis. Zu spät erkannte er im Nebel die plötzlich vor ihm aufscheinende Steilwand am Klaffen im Gebiet des Krottenkopfmassivs. Zwar versuchte er noch mit einer Linkssteilkurve der drohenden Katastrophe zu entkommen, doch streifte er dabei zwei Fichten und in der Folge stürzte seine Maschine ab. Erst zwei Tage später konnte der tote Pilot neben dem ausgebrannten Flugzeug entdeckt werden. Mit diesem tragischen Unglück hatte nicht nur die Innsbrucker sondern auch die österreichische Luftfahrt einen großen Pionier verloren, der in den Fliegerkreisen seiner Zeit höchstes Ansehen genoss.

Unter größter Anteilnahme der Innsbrucker Bevölkerung fand am 10. September 1930 die Beerdigung von Raoul Stoisavljević am Städtischen Westfriedhof statt. (Hier der Trauerzug in der Schöpfstraße.) Foto: Claudia Lantschner, Innsbruck

Quellen:

- Archiv der Republik, Kriegsarchiv, k. u. k. Luftfahrt, Personalakt Raoul Stoisavljević
- Chraust, Tanja, Die ersten Flugzeug-Höhentransporte in Tirol (1926-1928), in: Sonderdruck aus der Zeitschrift Tirol – immer einen Urlaub wert, Heft Nr. 82/Sommer 2013, Hrsg. Heimatwerbung Tirol, Innsbruck 2013
- Chraust, Tanja, Alfred von Eccher und Raoul Stoisavljevic. Zwei Innsbrucker Flugpioniere, in: Tirol – immer einen Urlaub wert, Heft Nr. 56/Sommer 2000, Hrsg. Heimatwerbung, Innsbruck 2000, 53-61, 55
- Chraust, Tanja, Das Innsbrucker Flugwesen von seinen Anfängen bis zum Ende des Zweiten Weltkriegs, in: Veröffentlichungen des Innsbrucker Stadtarchivs, Neue Folge, Bd. 31, Innsbruck 2004, 55-185

- Eppacher, Wilhelm, Ein kühner Pionier des Tiroler Flugwesens, in: Amtsblatt der Landeshauptstadt Innsbruck, Nr. 5/Mai 1965, Innsbruck 1965, 2-3, 2
- Keimel, Reinhard, Österreichs Luftfahrzeuge. Geschichte der Luftfahrt von den Anfängen bis Ende 1918, Graz 1981, 384
- Österreichs Illustrierte Zeitung, Heft Nr. 15, 1914, S. 428
- Sandgruber, Roman, Ökonomie und Politik. Österreichische Wirtschaftsgeschichte vom Mittelalter bis zur Gegenwart, in: Österreichische Geschichte, Hrsg. Wolfram Herwig, Wien 1995, 335
- Stoisavljevic, Peter, In Memoriam k.u.k. Major und Feldpilot a. D., Raoul Stoisavljevic, Innsbruck 1990, 2. Dort steht irrtümlich als Geburtsdatum 28. Juli 1887
- Thoma, L., Vor 50 Jahren verunglückte der österreichische Flugpionier Major Raoul Stoisavljevic, in: ÖFH (= Österreichische Flugzeug Historiker) Nachrichten Nr. 2/80, 3-7, 3

DIE SERBISCHE PROPAGANDA MISSION IM WESTEN 1915-1919

Autor: Miloš Pavlović, Master der Geschichtswissenschaften, Leskovac (Serbien)

Anfang 1915 als die Kriegsqualen Serbiens begannen, entsandte die serbische Regierung eine „Propaganda Mission“ in den Westen, in die Vereinigten Staaten und nach England. Diese Mission bestand aus ungefähr 20 Leuten, Experten aus verschiedensten Bereichen. Unter ihnen waren Dr. Dušan Grgin, Ratko Majstorović, Leiter eines Chemielabors, Oberstleutnant Jevrem Popović, wobei die zentrale Figur dieser Mission der 34-jährige Mönch Nikolaj Velimirović, der zukünftige Bischof von Žiča und Ohrid, war. Aufgabe dieser Mission war es sich der starken Propaganda Österreich-Ungarns, zu widersetzen, die in Europa und weltweit die Serben als Wilde, Barbaren, Bösewichte und Mörder darstellte. Diese Mission sollte auch die Serben, Kroaten und Slowenen im Ausland näher bringen und die jugoslawische Idee, die als Kriegsziel Serbiens durch die Deklaration von Niš im Jahre 1914 definiert war, propagieren.

Die Mission in Amerika

Die Mission reiste durch ganz Amerika, von der Ost- bis zur Westküste. Der Mönch Nikolaj Velimirović, der das Alpha und Omega dieser auserwählten Gruppe war, veröffentlichte unermüdlich Artikel in allen serbischen Zeitungen und hielt hitzige Reden von denen die Serben, Kroaten und Slowenen begeistert waren. Er machte die Amerikaner mit den Qualen der Serben im Befreiungskrieg vertraut. Er schaffte es sogar, auf Bitte einiger Armenier aus New York, ein Hagiologion des Heiligen Gregor von Armenien in englischer Sprache zu verfassen, das dann in armenische übersetzt wurde. So konnte er einflussreiche amerikanische Armenier für die „serbische Sache“ überzeugen.

Die Mission erfuhr einen großen Erfolg. Es meldeten sich 20.000 Freiwillige slawischer Herkunft um an der Thessaloniki-Front zu kämpfen. Unter ihnen gab es Serben, Kroaten, Slowenen, Tschechen, Polen, Russen... Die Freiwilligen wurden später bekannt unter dem Namen *Nikolajs dritte Armee*. Außerdem wurden hunderte Tausend Dollar und andere Hilfsgüter an die Brüder an der Front und in der Heimat geschickt.

Die Predigt von Pittsburgh

Die bekannteste Rede von Nikolaj Velimirović aus dieser Zeit fand in Pittsburgh im Rahmen einer großen Versammlung von Serben und Kroaten statt. Er begeisterte alle Anwesenden so sehr, dass

der Präsident der kroatischen Gemeinschaft, Josip Marohnić, in seiner Rede auf der Dinner Party sagte: „Wenn der Vatikan so einen Mönch hätte, würde er für ihn das gesamte Grundstück geben auf dem der Vatikan erbaut wurde“. Einer der prominentesten Journalisten aus Pittsburgh fragte sich wiederum in einem seiner Artikel: „Was ist das für ein Mann? Er vernichtet mit ein paar Worten gesamte österreichische Bände die über Serbien geschrieben worden sind“.

Die gesamte Presse Pittsburghs schrieb in großen Lettern über den gerechten Kampf Serbien für seine Freiheit. So war es auch in weiten Teilen Amerikas, in Cleveland, Chicago, Detroit, Gera, Denver, Saint Louis, Los Angeles, San Francisco...

In Steubenville waren die Leute von Nikolajs Rede so begeistert, dass sie ihren Schmuck abnahmen und diesen spendeten, da sie kein Geld bei sich hatten. In einer Stunde wurden einige Zehntausend Dollar Hilfe für Serbien gesammelt.

Die Mission in England

Gegen Ende des Jahres 1915 kommt Nikolaj, aus Amerika reisend, in England an. England war das wichtigste Ziel seiner Mission. Er wusste, dass dort die Fäden der Weltpolitik gezogen wurden.

Seine Arbeit in diesem Land begann er mit einer sehr originellen Predigt im bekannten Hyde Park. Danach folgten Predigten in vielen Kirchen überall in England.

Dank der Güte einer bescheidenen Amerikanerin, Miss Pack, die den Serben und Nikolaj viel in England geholfen hatte, kam es zur Eröffnung des *Serbischen Informationsbüros* in einer der schönsten Straßen Londons.

Dorthin kamen viele Besucher die Informationen über das unbekannte Land Serbien bekommen wollten. Die Naivität und Unwissenheit der Engländer war unglaublich. Einige englische Damen glaubten, dass in Montenegro nur Schwarze leben und dass es deshalb Montenegro heißt. Eine andere Engländerin fragte wiederum, ob es in Serbien Vögel gäbe. Dieses *Büro* gab immer die vollkommensten Daten über Serbien, über ihre Kultur, ihre Religion, ihre Bräuche, ihre Tugenden, aber auch über die Fehler des serbischen Volkes, sowie über den Kampf gegen die Türken, ihre Stiftungen.

Zum besseren Kennenlernen der Engländer mit den geistlichen und kulturellen Schätzen der serbisch-orthodoxen Kirche, gab das *Büro* einen wertvolle Monographie heraus: *Die jugoslawisch-*

en Denkmäler und die serbisch-orthodoxe Kirche.

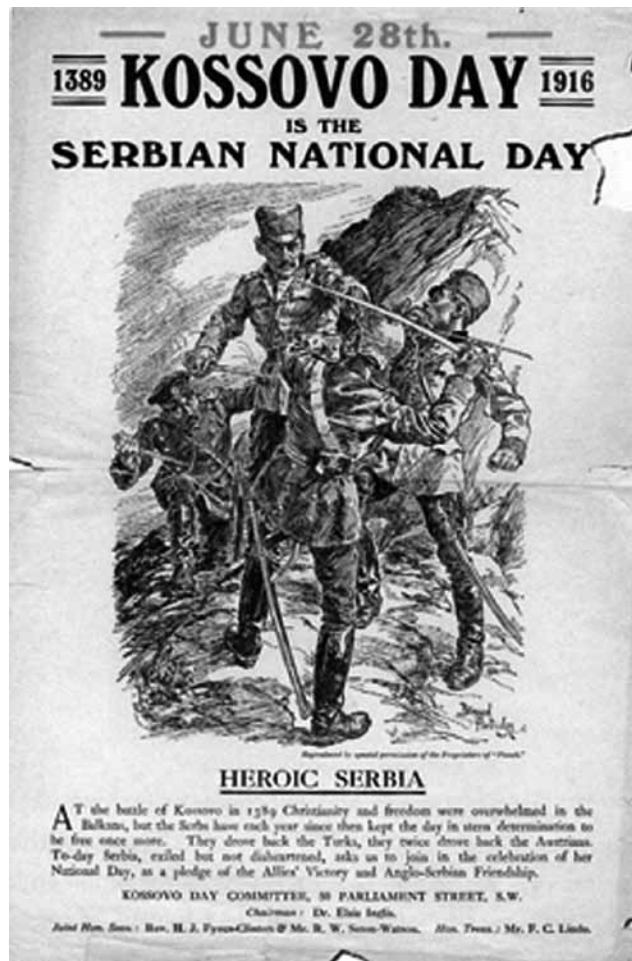
Das Vorwort dazu schrieb der bekannte englische Architekt Jackson. Das Buch selbst druckte und veröffentlichte ein angesehenes Londoner Unternehmen, das nur exklusive und weltbekannte Schriften herausgibt.

Dieses Buch nützte den Engländern mehr als alle politischen Argumente zusammen. Das *Serbische Informationsbüro* gab gleichzeitig vier Bücher von Dr. Nikolaj Velimirović in englischer Sprache heraus: *The soul of Serbia*, *Serbia in light and darkness*, *The spiritual rebirth of Europe* und *The Agony of the Church*. In dieser Zeit wurden vor allem Studien und Vorträge zusammengefasst, die er bis zu diesem Zeitpunkt in Universitäten in ganz Europa hielt: Oxford, Cambridge, Birmingham, London, Glasgow und andere.

Dr. Nikolaj Velimirović verfasste auch eine Broschüre unter dem Titel *Serbia* auf Spanisch für die Völker Südamerikas und für den restlichen spanischsprachigen Raum.

Das Sankt Veith Fest (Vidovdan) in England

Das bedeutendste Ereignis der serbischen Mission in England war das Sankt Veith Fest 1916. Das war der Wendepunkt an dem sich die gesamte englische Öffentlichkeit auf die Seite Serbiens stellte. In allen größeren Städten wurde die *Sankt Veith Blüte* verkauft und in allen englischen Kirchen wurden Spenden für

Serbien gesammelt. Es wurde eine große Summe an Geldern gespendet. Am feierlichsten war es in London. In der bekannten St Paul's Cathedral hielt Nikolaj eine Predigt zum Thema *die Seele*

Serbiens. Es war dies das erste Mal, dass ein Ausländer anderen Bekenntnisses in dieser Kathedrale spricht.

Als er seine Rede beendete standen alle auf und sangen laut die serbische Hymne *Gott der Gerechtigkeit*. König George V. stellte sich vor das Volk und sagte entscheidend: „England wird sein Schwert nicht zurücklegen, solange Serbien nicht befreit ist“. Monate nach dieser Feierlichkeit kamen noch großzügige Spenden an.

Die Errungenschaft der serbischen Mission

Es ist wirklich schwer zu beschreiben und zu verstehen welche Bedeutung die Mission des Mönchs Nikolaj und welche große Errungenschaft er damit im Kampf, zur Erreichung der westlichen Öffentlichkeit, erreicht hat. Womöglich gab dazu der englische Politiker Lloyd George, Kriegsminister und später Premierminister, das genaueste Urteil in seinen Memoiren: „Mit seinem Engagement und seiner hingebenden Arbeit zur Gewinnung von Freiwilligen für die Thessaloniki-Front, zur Erklärung des gerechten Kampfes Serbiens für die Freiheit und Vereinigung, trug Dr. Nikolaj so viel dazu bei wie eine ganze Armee an der Front“.

Von April 1915 bis April 1919, volle vier Jahre lang, hielt Nikolaj in Amerika und England zahlreiche Vorträge in Kirchen, Colleges, Universitäten, Hotels und Kinos, um den gerechten und freiheitlichen serbischen Kampf gegen die k. u. k. Monarchie zu erklären. Es ist schwer und fast unmöglich, von dieser Distanz aus, die Komplexität der historischen Gegebenheiten dieser Zeit in England und Europa zu verstehen in denen die serbische Mission für die serbischen Ziele arbeitete.

Für die englische Öffentlichkeit stellte Serbien ein exotisches Land irgendwo in Europa dar. Einem Engländer zu erklären, dass Serbien ein altes europäisches Land ist, dass es einen Kampf für seine Freiheit und seine Vereinigung führt, dass es ein Verbündeter Großbritanniens ist und dass es Seite an Seite mit den Alliierten kämpft, stellte eine heroische Errungenschaft dar. Der Rückzug des serbischen Heeres war der englischen Öffentlichkeit vollkommen unbekannt. Nicht einmal die englischen Politiker und Generäle hatten eine klare Vorstellung darüber welche Auswirkungen der serbische Rückzug über Albanien hatte.

Insbesondere wenn man weiß, dass die englische Öffentlichkeit und die englische Regierung absolut feindlich gegenüber Serbien eingestellt waren, stellt der Erfolg der Mission Nikolajs einen Präzedenzfall dar. Der Akademiker Dragoljub Živojinović enthüllte in seinem Buch *„Unwillige Krieger, große Mächte und die Thessaloniki-Front“*, dass die Einstellung Englands gegenüber Serbien äußerst feindlich war. In den Zeitungen wurde nur das allerschlimmste geschrieben und in den tragischsten Momenten des Jahres 1915 gab es keine Tageszeitung und keinen einzigen Politiker der sich auf die Seite Serbiens stellte, als ob Serbien ein Kriegsfeind und kein Verbündeter Großbritanniens wäre. Deshalb bekommt der Erfolg der Mission von Nikolaj Velimirović noch mehr an historischer Bedeutung.

Falscher Schlag

Es trommelt der Tambour
im Rhythmus der Kanonen,
ganz egal ob die Schlacht
verloren, ob gewonnen.
Höre niemals auf sein Trommeln,
weil sein Schlag gelogen ist –
ganz egal ob nun verloren,
ob gewonnen,
weil du stets betrogen bist.

*Legniti Alexander ©
Innsbruck, am 15.09.2009*

МИНИ-АНКЕТА | MINIMUMFRAGE

Christoph Kaufmann, Vizebürgermeister Innsbrucks:

1. Glauben Sie, dass das Attentat in Sarajevo die Ursache bzw. der Grund für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs war?

Die weltpolitische Situation war 1914 bereits seit Jahren sehr angespannt. Das Attentat in Sarajevo war dann der Auslöser für das Inkrafttreten des Europäischen Bündnis-systems, das eine Kettenreaktion ausgelöst hat.

2. Wie beurteilen Sie die Auswirkungen des Großen Kriegs und haben diese Ihrer Meinung nach Einfluss auf die gegenwärtige Situation in der Welt?

Europa befindet sich im 21. Jahrhundert durch die EU in einem gemeinschaftlichen System, in dem es kein Gegeneinander mehr geben soll. Die Situation in der Ukraine zeigt, wie wachsam man aber sein muss, dass es nicht wieder zu europäischen Kriegen kommt. Ein europäischer Krieg wie damals ist derzeit in Europa nicht vorstellbar.

Кристоф Кауфман, заменик градоначелнице Инзбрука:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Ситуација у светској политици 1914. године била је већ веома напета. Атентат у Сарајеву био је окидач за европски систем савезништава који је ступио на снагу, а који је затим изазвао ланчану реакцију.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Европа се у 21. веку кроз Европску Унију налази у једном заједничком систему у којем више не би требало да постоји један-против-другог. Али, ситуација у Украјини показује колико требамо бити опрезни, како не би поново дошло до европских ратова. Европски рат као тада данас није замислив у Европи.

* * *

M.Mag. Dr. Lukas Morscher, Referatsleitung Stadtarchiv / Stadtmuseum Innsbruck:

1. Glauben Sie, dass das Attentat in Sarajevo die Ursache bzw. der Grund für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs war?

1914 und der Kriegsbeginn ist nur die Fortsetzung eines davor bereits mehrere Jahre lang gelaufenen Systems von Verträgen, Bündnissen und Koalitionen. Durch das Attentat ist dieser Mechanismus in Gang gekommen und konnte (und wollte) dann von niemanden mehr aufgehalten werden.

2. Wie beurteilen Sie die Auswirkungen des Großen Kriegs und haben diese Ihrer Meinung nach Einfluss auf die gegenwärtige Situation in der Welt?

Nicht mehr so stark, weil die europäischen Großmächte inzwischen seit Jahrzehnten zusammenarbeiten und vor allem wirtschaftlich einen einheitlichen Block bilden. Heute sind auch die europäischen Kleinstaaten in diesem Verbund relativ sicher.

мр мр др др Лукас Моршер, председавајући градског архива и градског музеја Инзбрука:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Почетак рата и 1914. година само су наставак система који је већ неколико година функционисао на основу уговора, савезништва и коалиција. Кроз атентат, тај механизам је кренуо и није се могло (ни хтело) затим зауставити ни од кога.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Последице више нису тако велике, јер европске силе у међувремену већ деценијама сарађују и оформиле су један, пре свега, економски јединствен блок. Данас су и мале европске земље у тој заједници релативно сигурне.

* * *

Mag. Alexander Legniti, Leiter städtische Friedhöfe Innsbruck:

1. Glauben Sie, dass das Attentat in Sarajevo die Ursache bzw. der Grund für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs war?

Zwar wird das Attentat in Sarajevo als Auslöser der Julikrise und in der Folge auch des Ersten Weltkrieges gesehen, doch ich denke, dass die damalige politische Entwicklung in ganz Europa auf einen Krieg zusteuerte. Der mehr und mehr aufkeimende Nationalismus – und der Fanatismus (auch politischer Natur, wie z.B. auch im Kommunismus und Faschismus) führte zu einer Spannung in allen Bereichen des Lebens. Dies gipfelte meiner Meinung nach eben im Ersten Weltkrieg, in späterer Folge in Bürgerkriegen (z.B. Österreich, Spanien...) und letztlich auch im Zweiten Weltkrieg. Gewalt kann meiner Meinung nach nie Lösung sein, und gebiert immer wieder neue Gewalt sowie Opfer und Täter. Dies ist sowohl im Attentat selbst, wie auch in den folgenden Kriegen zu erkennen.

2. Wie beurteilen Sie die Auswirkungen des Großen Kriegs und haben diese Ihrer Meinung nach Einfluss auf die gegenwärtige Situation in der Welt?

Sowohl der Erste, wie auch der Zweite Weltkrieg und alle damit verbundenen Krisen sind bis heute zu spüren. Ex-Jugoslawien ist ein Paradebeispiel dafür, wie man leider im Krieg Ende letztes Jahrhundert erkennen musste. Alles Leid, das in Kriegen erduldet werden muss, jede Gewalt, ist für die Nachfahren eine Bürde, die aufgearbeitet werden muss, was aber oftmals bis heute nicht geschehen ist. Nur miteinander vermögen wir dies zu tun, und miteinander könnten wir so die „modernen“ Probleme wie Überbevölkerung, Umweltverschmutzung, Hunger, Krankheiten, sowie auch die heutigen Kriege und die aus all diesen Faktoren folgenden Migrationprobleme zu lösen versuchen. Das Problem bleibt immer das gleiche – nur die Lösung sollte heute eine andere sein.

мр Александер Легнити, председавајући градских гробаља Инзбрука:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

На атентат у Сарајеву се заправо гледа као на узрок јулске кризе и затим и Првог светског рата, али ја мислим да је тадашњи политички развој у целој Европи маневрирао ка рату. Све већи национализам и фанатизам (политичке природе, као нпр. у комунизму или фашизму), водио је ка напетости у свим сферама живота. То је резултирало по мом мишљењу у Првом светском рату, као и касније у грађанским ратовима (нпр. Аустрија, Шпанија,...) и на крају и у Другом светском рату. Насиље по мени никада не може бити решење и увек рађа ново насиље, као и жртве и починиоце. То је препознатљиво у самом атентату, као и у ратовима који су уследили.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Како и Први, тако и Други светски рат и све с њима повезане кризе се до дана данашњег осећају. Бивша Југославија је најбољи пример за то, што се нажалост могло препознати у рату крајем последњег столећа. Свако страдање које је поднесено у ратовима, свако насиље, за потомке је оптерећење, које треба преиспитати и бавити се њиме, што нажалост у многим случајевима до данас није учињено. Само заједно то можемо учинити, и само заједничким снагама могли би да покушамо да решимо „модерне“ проблеме као што су пренасељеност, загађење природе, глад, болести, као и данашње ратове и све миграционе проблеме који проистичу из тих фактора. Проблем увек остаје исти – само, решење данас требало би бити другачије.

* * *

Матија Бећковић, академик:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Ни један атентат у историји није био узрок избијања рата. Зашто би атентат у Сарајеву био изузетак?

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

И данашњи свет и ратови који трају последица су ратова који су вођени у прошлости и ни један није завршен.

Matija Bećković, serbischer Akademiker und Dichter:

1. Glauben Sie, dass das Attentat in Sarajevo die Ursache bzw. der Grund für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs war?

Kein einziges Attentat in der Geschichte war Ursache für den Ausbruch eines Krieges. Warum sollte das Attentat in Sarajevo eine Ausnahme sein?

2. Wie beurteilen Sie die Auswirkungen des Großen Kriegs und haben diese Ihrer Meinung nach Einfluss auf die gegenwärtige Situation in der Welt?

Die heutige Welt und Kriege, die noch andauern, sind Auswirkungen von Kriegen die in der Vergangenheit geführt wurden und kein einziger ist beendet.

* * *

Немања Неђић, Српско Друштво Задужбина, Словенија:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Атентат у Сарајеву је био један слободарски чин припадника једне слободарске организације и једног слободарског народа. Дефинитивно је искоришћен као један од повода за избијање Првог светског рата, али наравно да нико од нас није наиван да мисли да до рата не би дошло и без поменутог атентата.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Што се тиче српског народа последице су несагледиве, превасходно демографски, или још конкретније, ту смо изгубили већи део најбољег људског материјала. Оно што је остало је углавном заузело позиције и до дана данашњег влада та негативна селекција у нашем српском друштву. Углавном најгори долазе на кључне позиције, а поштени и храбри су скрајнути на маргине. Краљевина СХС која је настала након завршетка рата постаје гробница српског народа од које се ни данас многи нису опоравили али и освестили. Имам осећај да је српски народ иако победник једина поражена страна у свим тим дешавањима.

опоравили али и освестили. Имам осећај да је српски народ иако победник једина поражена страна у свим тим дешавањима.

Nemanja Neđić, Serbischer Verein „Zaduzbina“, Slowenien:

1. Glauben Sie, dass das Attentat in Sarajevo die Ursache bzw. der Grund für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs war?

Das Attentat in Sarajevo war ein freiheitlicher Akt eines Mitglieds einer freiheitlichen Organisation und eines freiheitlichen Volkes. Es ist definitiv als eine der Ursachen für den Ausbruch des Ersten Weltkriegs verwendet worden, aber natürlich ist keiner von uns so naiv, um zu glauben, dass es nicht, auch ohne das erwähnte Attentat, zum Ausbruch des Krieges gekommen wäre.

2. Wie beurteilen Sie die Auswirkungen des Großen Kriegs und haben diese Ihrer Meinung nach Einfluss auf die gegenwärtige Situation in der Welt?

Was das serbische Volk betrifft, hier sind die Auswirkungen unfassbar, vor allem in demographischer Sicht oder noch konkreter – hier haben wir den Großteil des „besten menschlichen Materials“ verloren. Das was übrig geblieben ist hat verschiedene Positionen eingenommen und bis zum heutigen Tag an herrscht eine negative Auswahl in der serbischen Gesellschaft. Hauptsächlich kommen die schlimmsten auf Schlüsselpositionen, während ehrliche und tapfere an den Rand der Gesellschaft gedrängt werden. Das Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen, das nach dem Ersten Weltkrieg entstanden ist, wird zum Grab des serbischen Volkes von dem sich bis heute viele nicht erholt haben und auch nicht erwacht sind. Ich habe das Gefühl, dass das serbische Volk, obwohl es auf der Seite der Sieger war, die einzige Verliererseite in diesen Geschehnissen darstellt.

* * *

Александар Чотрић, народни посланик у Скупштини Србије, члан Одбора за дијаспору и Србе у региону:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Први светски рат је почео нападом Аустро-Угарске монархије на Краљевину Србију, због имепријалних амбиција Беча да овлада целим Балканом, а атентат у Сарајеву је искоришћен само као изговор. Двојна монархија је још од 1878. године и нелегалног заузимања Босне и Херцеговине тражила разлог и повод да окупира независну Србију. Неколико пута пре 1914. године припремала се за војни поход на малу Србију, уз рачуницу да ће лако изаћи на крај са државом која је имала четири милиона становника, а Аустро-Угарска је у то време имала више од 60 милиона поданика.

Србија није стајала иза Сарајевског атентата, а убиство надвојводе Фердинанда организовали су држављани Аустро-Угарске, припадници „Младе Босне“, како православне, тако и муслиманске вере. Они су ту државу доживљавали као окупаторску и дискриминаторску, што она и јесте била. Србији после Балканских ратова, нови рат с моћним суседом на северу и западу уопште није одговарао, тако да је Аустро-Угарска једини кривац за избијање Великог рата, који је на крају довео до пропасти те државне творевине. Само лажни историчари и ревизионисти могу да оптужују Србију да је изазвала рат. Планови за напад на Србију постојали су детаљно припремљени годинама пре Сарајевског атентата, а били су усаглашени између Беча и Берлина. Србија се храбро одупрла моћном агресору, што га је изненадило и створило право пометњу у врховима Аустро-Угарске и Немачке државе. Сигурно је да они који жале за тим моћним царствима не могу да опросте Србији што је допринела да са историјске карте нестане Двојна монархија, која је, не без разлога, називана тамницом народа. На њеном тлу данас постоји чак 13 независних националних држава.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Велики рат је био и велика трагедија, пре свега због милиона погинулих цивила и војника. Србија је имала процентуално највеће жртве, али је касније створена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца која је била мала компензација за огромне српске жртве, а и остварење сна о првој уједињеној држави Јужних Словена на Балкану, од њиховог доласка на ове просторе у раном средњем веку. Наиме, Србија је изгубила више од милион људи, али су у нову државу ушли и Срби из бивше Аустро-Угарске - из Војводине, Крајине, Босне, Херцеговине, Лике, Кордуна, Баније, Далмације...

Сматрам да би било боље да је тада, уместо СХС, била створена српска држава, јер бисмо избегли бројна страдања која су касније уследила (геноцид хрватских и муслиманских усташа над српским народом, злочини бугарских, мађарских и албанских нациста, а на крају рата и комуниста у Србији, успостављање комунизма у Југославији), као и стварање вештачких нација од српске нације.

Велика трагедија је била и пропаст Руске Империје и победа комунизма. То је Русију коштало скоро сто милиона жртава и до данас се од тога није опоравила.

Велики рат је имао позитивне резултате, јер су на темељима Аустро-Угарске створене нове државе - СХС (касније Југославија) и Чехословачка, а проширена је територија Румуније. Ове три државе чиниле су малу Антантанту, савез који је имао за циљ да спречи ревизионизам поражених у Првом светском рату.

Тај покрет је, међутим, и даље жилав, и даље настоји да обнови снове о „великој Мађарској“, о Хрватској без Срба, о Хабсбуршкој монархији, о „великој Бугарској“, „великој Албанији“... То су неки од главних разлога и за избијање Другог светског рата, тако да то зло мора да буде спречавано у корену, како се не би убијање, прогони, кланица и несрећа поновили. Србија је била увек на правој страни и сада је наша обавеза да указујемо некадашњим Савезницима да опасност и даље постоји и да је Србија само први циљ оних који би да праве нове географске карте и да поковавају и друге словенске народе, али који су претња и државама на Западу, као и у Првом и у Другом светском рату.

Уједињена Европа јесте брана таквим настојањима. Европска унија је заједница народа и држава у којој нико не чини већину и нико никоме не може да намеће своју апсолутну вољу, тако да је за Србију добро што тежи чланству у ЕУ. Примера ради, Немци, који су најбројнији народ у ЕУ, ипак су са осамдесет милиона мањина у односу на 500 милиона људи који живе на територији Европске уније. Границе губе на значају, јер људи слободно путују, запошљавају се, лече се, школују се у различитим државама, те тако размењују идеје, услуге и производе и схватају да је будућност у сарадњи, а не у сукобима.

* * *

др Марко Стијаковић, председник Аустријско-српског друштва, Беч:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

По мом мишљењу је атентат у Сарајеву био само епилог претходне аустријско-српске кризе који је био повод за избијање Првог светског рата. Криза, која је довела до рата је настала из аустријско-српског сукоба, који је дуго пре атентата као латентна опасност постојала. После атентата на аустријског престолонаследника нико више није помињао бомбардовање Сарајева - или босанску анексију (1908/1909). Погоршавање аустријско-српских односа је почело са оставком Краља Милана Обреновића (1889) и доласком Краља Александра Обреновића - и није се мењало ни доласком Краља Петра Карађорђевића I (1903). У том периоду су (до тада срдачни) аустријско-српски односи уништени, по мени се тај период може гледати као повод за каснија дешавања и повод за избијање Првог светског рата.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Последице Првог светског рата су биле погубне за све учеснике, око 17 милиона жртава, 20 милиона рањених - уништена насеља и инфраструктуру, распад Аустро-Угарске, победа фашизма у Италији (створен извор за каснији конфликт), Новембарска револуција у Немачкој (која има важан допринос прихватања примирја од стране Немачке) и социјалне кризе широм Европе (сиромаштво/глад као последице рата). Најважнија последица од које се многе земље нису опоравиле је било задуживање и уништавање привреде које се привремено (под протестом Немаца) завршава потписивањем примирја 11. новембра 1918. (формални уговор је потписан и познат као „Мировни уговор Версаја“ 28. јуна 1919. године који је ступио на снагу 10. јануара 1920). Лично сматрам да политичке последице нису довољно истражене јер су довеле до нових подела – знамо да су те нове поделе кумулисале у нови, по мени још жешћи, Други светски рат (1941-1945) који вуче хрпу последица за собом... до данас!

* * *

Проф. Срђан Мијалковић, МБА, председник СПКД „Просвјета – Аустрија“:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Херојски чин ослободилачких пуцњева у тиранина, који је представљао окупаторску власт, не може се и не сме сматрати ни поводом, а још мање узроком за рат - напад агресивне Аустро-Угарске Царевине на Краљевину Србију! Управо тај аустроугарски напад је несумњиви повод за рат, а узроком се може сматрати вишегодишња тежња клерикалне милитантне германске олигархије да своју власт наметне слободним народима који нису били под њеном влашћу, међу којима је српски народ био најизложенији, и чији интереси се нису уклапали у неоколонијалне тежње те олигархије.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Данашњи европски народи би морали бити захвални Гаврилу Принципу, који је својим херојским актом показао тежњу за слободом потлачених људи. Његови су пуцњи означили

почетак стварања данашње, слободне Европе у границама и државним уређењима какве данас познајемо. Да борба за слободу није победила тиранију, ко зна када би се феудалне царевине срушиле и да ли би многи данашњи европски народи били независни и слободни. Право је чудо да споменика том хероју нема ни у Бриселу, ни у Паризу, па ни у Бечу, јер је за слободу у којој данас живимо у Европи, он и његово дело једно од најважнијих и најзаслужнијих.

Последице рата, који су започеле Аустроугарска и Немачка, су ипак вишесмислене, јер је рат донео ослобођење већини европских народа, али је цена која је за ту слободу плаћена, превелика. Нарочито за српски народ, који своју скупо плаћену победу није искористио да заокружи своју националну државу, као и многи други народи, већ је покушао да још тада направи неку мини-ЕУ, државну заједницу сродних народности. Неискоришћена победа је довела до тога да се у Другом светском рату геноцид над Србима, започет у Првом, настави и још појача, посебно кроз фашизам у Хрватској и исламски фундаментализам у Босни. Те, данас независне државе, створене су на последицама тог геноцида, за који никада нису одговарале. Холокауст над српским народом, организовано спроведен од Независне Државе Хрватске (која је покривала територију данашње неовисне Хрватске и БиХ) резултирао је етничким нестајањем више од милион Срба на тим просторима. Тај холокауст настављен је буђењем усташког шовинизма у Хрватској деведесетих година прошлог века, а два пута поражена Немачка је то искористила да се поново наметне, овај пут не као директни окупатор, али као иницијатор масовне антисрпске пропаганде у Европи (на сличан начин као што је то рађено са Јеврејима, тридесетих година прошлог века). Све је то резултирало још већим страдањима српског народа, погромима и етничким чишћењима у Хрватској, БиХ, а најзад и бруталним етничким чишћењем Срба из јужне Србије који је спровела Европска заједница кроз НАТО, искористивши албанску мањину у српској покрајини, Косову и Метохији.

Тако, данас, политички експерименти над Србима, резултирају дезинтеграцијом и нестајањем српског народа уз систематско наметање културног и историјског затирања свега што је аутентично српско: народ, језик, писмо, историја, вера, традиција. Све оно што народ чини народом, дозвољава се и промовише свуда у Европи, али се ускраћује, одузима и краде српском народу. Ако се поново Срби не успоставе као нација на сопственим културним вредностима, све те жртве које су поднели биће узалудне. Време је да се српска нација, као и све друге у Европи, окрене себи и својим потребама. Време је да и Европа прихвати Србе и њихове потребе, као што прихвата све остале, демократски и отворено. Без наметања, са разумевањем и поштовањем. Нарочито, због тежње за слободом, због жртава за ту, заједничку слободу, због антифашизма српског народа и богате културне и духовне традиције, која неизоставно припада и европској културној традицији.

Бранко Драгаш, економиста из Београда и председник „Балкан бизнис центра“:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Дворски кругови у Бечу су у неколико наврата организовали атентат на престолонаследника Фердинанда. Разлог, није хтео новчане депозите да пребаци у банку Ротшилда. Припремили су му замку у Сарајеву. Српски родољуби су га убили као свој протест против аустријске окупације, док је ратним круговима у Бечу атентат послужио да крену на свој пут на исток. Зашто на исток? Највећа технолошка иновација на почетку XX века је производна трака, коју је први поставио Форд у својој фабрици аутомобила. Аутомобил је био прави хит међу потрошачима. Аутомобил иде на бензин. Бензин се добија из нафте. Тако је почела трка за богата нафтна поља на истоку. Немачка је подло гурнула Аустрију да прва крене. Аустрија је понудила Србији почетком века нагодбу у шест тачака, само да мирно прође на исток. Срби нису разумели светску политику. Уместо да пустимо крсташе,

као што је Стефан Немања пустио Фридриха Барбаросу у лето 1189. да прођу на исток, угостио их и понудио им 20.000 својих војника, надобудни српски политичари су жртвовали 63% мушког пунолетног становништва у трагедији која је уследила. Највећи непријатељи Срба су неспособни, покварени и корумпирани српски политички олош. Ништа се није променило ни до данас.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Да су Срби водили паметнију државну политику у XX веку, данас би нас било око 40 милиона на Балкану и потпуно би другачија била наша позиција. Нажалост, последице Великог рата и Другог Великог клања су биле катастрофалне за нас Србе. Нисмо се опоравили и данас се налазимо на опасаној низбрдици у провалију, где можемо коначно и да нестанемо на опште одушевљење наших непријатеља. У свету, последице Великог рата су биле и избијање комунистичке револуције, којом су владари света хтели да спрече успон православне и царске Русије. Тај пораз Русије трајао је све до 1999. године када је, тихим државним ударом, служба устоличила на власт Путина. Империјална тежња крсташа да се домогну природних ресурса истока, остала је неостварена до данашњих дана. Бизмарков подли план да гурне Украјинце на Русе, да се између себе покољу Словени, само је наставак империјалне германске политике према Словенима, чију су историју намерно прекројили након Берлинског конгреса. Владари света припремају нову кланицу, јер тако мисле да одрже неолиберални капитализам од пропасти, па је врло важно да младе генерације изучавају историју наших предака да нам се поново не би десила трагедија. То би било погубно за Србе и Србију.

* * *

Мина Ковач, студент Конзерваторијума у Бечу и чланица хора Руске и Српске православне цркве у Бечу:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Не, мислим да је био само изговор и да је Аустро-Угарска свакако планирала да започне рат, вероватно рачунајући на повољне услове након Балканских ратова.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Последице Великог рата су засигурно биле значајне и далекосежне (не би се без разлога тај рат називао „великим“), пре свега због, до тада, невиђеног броја жртава, разарања и земаља-учесница на светском нивоу. Међутим, неке одлуке донешене током и након рата још више су од самог Првог рата утицале на избијање Другог светског рата, и њихове последице сежу до данашњих дана. Ту пре свега мислим на Бољшевичку револуцију 1917, Версајски систем са 14 Вилсонових тачака, стварање Краљевине СХС итд. Са миром у Сен-Жермену су осим Краљевине СХС настале и Чехословачка, Пољска, Аустрија, Мађарска - све у свему, једна компликована промена карте Европе. Све ове земље ће, осим Аустрије и Мађарске, касније имати проблеме због националног састава, што ће довести до нових ратова, подела и отцепљења.

* * *

Сава Стамболић, један од оснивача удружења „Равница Српска“ из Суботице:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Повод за обрачун са Србијом сасвим сигурно јесте, а за Велики рат може бити повод само у садејству са каснијим понашњем великих сила, тј. тиранским апетитима Аустро-Угарске и Немачке. Сарајевски атентат је био чин бунта и слободарског пркоса, каквих је било доста крајем 19. и почетком 20. века по Европи. Нигде, међутим, није такав чин искориштен као повод за неке значајније сукобе, нити би се Аустро-Угарска Монархија потресла превише због не претерано значајног Франца Фердинанда да јој тај догађај није био од користи да коначно уклони Србију са историјске сцене.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Велики рат обликовао је свет у којем живимо, националне државе, право на самоопредељење, Лига народа, касније УН, све су плодови тих епохалних дешавања. Сада смо сведоци лаганог одумирања тих механизма и враћање на наднационалне, империјалне поделе света. Мали народи имали су највише користи од Великог рата, чије тековине данас у суштини поништавају молећи да буду укључени у шире заједнице, као да се

кају што су срушили царе и султани који су их угњетавали, па падају у загрљај разним безличним „комисијама“ и „саветима“. Србији остаје да брани једину очувану тековину те надљудске жртве - свој север, своју житницу, своје Војводство, које ако изгубимо, све је било узалуд.

* * *

Небојша Анђелковић, члан стручног штаба Теквондо репрезентације Србије, Ниш:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Ни у ком случају не може да се схвати нити прихвати мишљење да је атентат Гаврила Принципа био разлог Првом светском рату већ само повод истом, иако у скорој прошлости постоје покушаји да се преправи историја односно да се одређени догађаји прикажу у светлу неистине. Тиме би се оправдала нека деловања као и злочини, док би се са друге стране не само умањила величина победе српске војске (сетимо се Гвозденог пука који је дневно ослобађао по 40 км своје родне груди) већ понизио један херојски народ и Србија као ентитет, који представља трн у оку западном свету.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Како свако зло остави трага, тако је и Први светски рат оставио на данашњицу а посебан утицај на вољену нам мајку Србију. Не залазећи дубље у историју, (иако делом и од стране Османлија тј. Турака) прогон Срба са територија данашње Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине (у чијем је саставу наравно и Република Српска те и са подручја исте) само је убрзан од стране Аустро-Угарске монархије као и Католичке цркве односно папе, и то тражењем повода за избијање рата. Повод су нашли у атентату Гаврила Принципа, постављајући неприхватљиве услове Србији а у жељи наводног очувања мира и добросуседских односа двеју земаља односно монархија. Како Србија није прихватила капитулацију повиновањем Аустро-Угарској, то је била нападнута по ноћи на подмукао начин (иако је можда неадекватан термин јер су „у рату сва средства дозвољена“). Довољно говори податак да (по неким истраживањима и претпоставкама одређених научника) би Срба данас само на овим поднебљима било близу 20 милиона да се на истим подручјима од 1900. - 2000. год. нису дешавали ратови, међу којима је на првом месту Велики рат.

Са друге стране, поражене земље (које су учествовале у Првом а изазвале и Други светски рат, те у истим пљачкале и окупирале територије које им не припадају), вршиле су геноциде а међу највећима и над српским народом. И данас одређене силе врше разне утицаје којима доводе у питање егзистенцију Србије и српског народа, који је приморан да мигрира са свог не више вековног већ више миленијумског огњишта (како нас гро налаза и доказа учи а ипак непоменуто у данашњој школској литератури). На тај начин се наставља „утицај“ (терор) проузрокован похлепом и жељом да се Србија претвори у вазала, роба; а што је и тада била замисао тадашње Аустро-Угарске монархије.

* * *

Зоран Пањковић, председник Српске православне црквене општине Кузмин:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Атентат у Сарајеву сигурно није био узрок него измишљен и очекиван повод избијања Првог светског рата. У овом рату су људи који себе сматрају хришћанима убијали друге људе који су исто тако себе сматрали хришћанима и тако жртвоприносили себе и друге на олтар Сатани а на задовољство противника Господа нашега Исуса Христа.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

У Великом рату су изгинули храбри и пожртвовани љубитељи својих Отаџбина. Они који су изгубили били су лукавији од оних који су победили и не мирећи се са поразом покренули Други светски рат како би се крвожедни Сатана поново напио људске крви. Они који су после тога и који и дан данас покрећу нападачке ратове убеђени су да то чине у име виших циљева чак се позивајући на Бога и на неку своју мисију а у ствари служе „човекоубици од почетка“ - ђаволу. Утицај Великог рата осети се и дан данас, у том рату највише је по страшном допуштењу Божијем највише страдало Православље.

* * *

Зоран Зековић, извршни уредник портала „анализе-коментари“:

1. Сматрате ли да је атентат у Сарајеву био узрок или повод избијања Првог светског рата?

Општи постулат је да постоји увек много узрока за неко дејство, али увек постоји само један повод. Сарајевски атентат је суштински формалан повод за почетак Првог светског рата, а претходио је Царинским ратом 1906-1911. год, Анексионој кризи 1908. године и Балканским ратовима 1911-1913. године; суштински новој колонијалној подели света под дејством Блока Централних сила.

2. Како видите последице Великог рата и да ли имају утицаја на данашњу ситуацију у свету?

Последице Великог рата немају утицаја на данашњу ситуацију у свету, међутим сви симптоми који се данас на бази разлика јављају, евидентно подсећају на претпочетак Великог рата. У питању је укрупњавање моћног капитала, слично као и тада. Суштински, сукоби се данас у свету не воде због различитих прошлости, већ због различитог виђења будућности. Велики рат је донео виши социјални

мотив и већа радничка права у свету, због чега је дата веома висока цена.

1914 – 2014. 100 ГОДИНА ОД ИЗБИЈАЊА ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА | 100 JAHRE SEIT DEM AUSBRUCH DES ERSTEN WELTKRIEGS

DER ERSTE WELTKRIEG 1914-1918

Autor: Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach

*Eine Wort-und Bilddokumentation
zusammengestellt aus Zitaten
namhafter Historiker und Spitzenpolitiker*

Vorwort:

Liebe Mitglieder, Freunde, Leserinnen und Leser!

Die Bemühungen des Serbisch Orthodoxen Jugendvereins Innsbruck – „SPOJI“, dem Gründer dieser Zeitschrift, sowie seiner Partnerorganisationen, die an diesem Projekt beteiligt sind, die u.a. zum Ziel haben völkerverbindend zu wirken, vor allem zwischen Serben und Österreichern, bestehen auch darin „dunkle Flecken“ der gemeinsamen Vergangenheit nicht zu verschweigen, sondern sie unseren Lesern so zu präsentieren, dass jeder für sich Schlüsse ziehen und aus den Fehlern der Vergangenheit lernen kann. Dies ist im Zusammenhang mit dem Gedenken an den vor 100 Jahren begonnenen Ersten Weltkrieg besonders wichtig.

Gute bilaterale Beziehungen bestehen nämlich zu einem erheblichen Teil aus „bewältigter Vergangenheit“. Da Geschichte nie allein Vergangenheit ist, ist es notwendig über historische Themen zu schreiben und sich mit den begangenen Fehlern der Vergangenheit zu beschäftigen. Andernfalls besteht die Gefahr, dass sich ähnliche historische Fehler auch in Zukunft wiederholen werden: „Wer sich nicht mit seiner Geschichte beschäftigt und sie bewältigt, mit dem beginnt sich die Geschichte zu beschäftigen.“ Die vorliegende Wort-Bild Dokumentation wurde von unserem Ehrenmitglied und Vizepräsidenten der Österreichisch-Serbischen Gesellschaft, Univ. Prof. DDr. Wolfgang Rohrbach, zusammengestellt. Uns wird ein Mix von Zitaten namhafter Historiker, Journalisten Spitzenpolitiker ebenso präsentiert, wie eine sorgfältige Auswahl, zeitgenössischer Bilder und Aussagen. Prof. Rohrbach hat aber auch einen eigenen Aufsatz zu diesem Thema verfasst. Die Dokumentation beginnt mit den nachstehenden Worten, des Herrn Bundespräsidenten, die dem Katalog „Krieg an der Wand – Der Erste Weltkrieg im Spiegel internationaler Plakate“ (Bundesministerium für Inneres, Herrengasse 7, 1014 Wien) entnommen sind.

Ich wünsche somit allen Leserinnen und Lesern eine anregende Lektüre!

Vladimir Vlajić,
**Chefredakteur der Zeitschrift „Spoji!“ und einer der
Gründer der Jugendorganisation „SPOJI“**

In diesem Jahr jährt sich zum 100. Mal der Ausbruch des Ersten Weltkriegs. Dieser Krieg führte zu tiefgreifenden Veränderungen der politischen Verhältnisse in Europa und auch in anderen Teilen der Welt.

Als Kaiser Franz Joseph I. mit dem Manifest am 28. Juli 1914 „An meine Völker!“ die Öffentlichkeit über die Kriegserklärung Österreich-Ungarns an Serbien informierte, war die Tragweite dieses historischen Ereignisses nicht absehbar: In den folgenden Monaten und Jahren wurden aufgrund der damals herrschenden Bündnispolitik etwa 40 Staaten direkt oder indirekt in den ersten weltumspannenden Krieg der Geschichte hineingezogen.

Der Erste Weltkrieg verewigte sich in den Geschichtsbüchern als erster hoch technisierter Krieg, der unvorstellbares Leid und massenhafte Zerstörung durch moderne Waffentechniken und strategische Kriegsführung verursachte. Die Schlacht von Verdun, die Schlacht an der Somme oder die zwölf Isonzoschlachten sind mahnvolle Schauplätze der europäischen Kriegsgeschichte, die an erbitterte Stellungs- und Grabenkriege sowie Materialschlachten mit hohen Verlusten erinnern. Sie waren Stätten des Grauens und der gegenseitigen Vernichtung.

Der Krieg hatte nachhaltige Auswirkungen auf die politische Landkarte Europas. Das Osmanische Reich und Österreich-Ungarn zerfielen, in Russland ging das Zarentum und in Deutschland das Kaisertum unter.

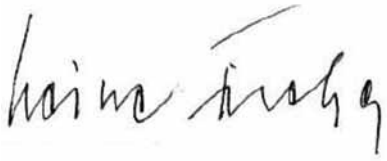
Die Folgen des Ersten Weltkriegs sind bis in die Gegenwart in der verfassungspolitischen und gesellschaftlichen Struktur der einzelnen europäischen Staaten verankert und wirken bis zum heutigen Tage nach.

Um unsere Welt von heute verstehen zu können, ist es unerlässlich, die schmerzvollen Kapitel der europäischen Vergangenheit zu kennen.

Ein rundes Gedenkjahr ist zugleich eine Aufforderung an unsere Gesellschaft, das Wissen der heute lebenden und der nachkommenden Generationen über diese dunklen Jahre zu fördern.

Wir müssen die Erinnerung an die Schicksale von Millionen von Menschen wach halten, die in diesen tragischen Jahren ihr Leben verloren haben.

Der Blick in die Geschichte muss uns Mahnung und Belehrung zugleich sein: Wir müssen aus den Fehlern unserer Vorfahren Lehren ziehen – für die Gestaltung unserer Zukunft in einem friedlichen und geeinten Europa!

Dr. Heinz Fischer
Bundespräsident

Sarajevo revisited: 100 JAHRE ERSTER WELTKRIEG
Kommentierte Auszüge aus einem Artikel von
Marianne Enigl und Christa Zöchling

Bei den einleitenden Worten des Bundespräsidenten Dr. Heinz Fischer handelt es sich um Auszüge seines Vorwortes für den Katalog „Ausstellung DER KRIEG AN DER WAND/Der Erste Weltkrieg im Spiegel internationaler Plakate (Sammlung Eybl)“; hgg. vom Bundesministerium für Inneres, Wien Jänner/Februar 2014

1. Einleitung

Die Autorinnen erstellten im 1. Quartal 2014 einen kritischen Rundblick zum Gedenkjahr mit dem Titel „Sarajevo revisited: 100 Jahre Erster Weltkrieg“, die im Profil Online vom 7. Jan. 2014 erschien. (www.profil.at/articles/1234/560/33).

Im Folgenden werden die markantesten Passagen des Artikels vorgestellt:

2. Größere Veranstaltungen

Das Jahrhundertjubiläum zum Ausbruch des Ersten Weltkriegs im Jahr 2014 wird ein Spektakel an Veranstaltungen rund um die Welt.

2.1. Französisch-deutsche Veranstaltungen

Frankreich, Siegermacht des Ersten Weltkriegs, hat noch unter Präsident Nicolas Sarkozy, ein Konzept in Auftrag gegeben. Höhepunkt der Feiern soll ein Treffen von Staats- und Regierungschefs am 28. Juni 2014 in Sarajevo sein, dem Tag des Attentats auf den österreichisch-ungarischen Thronfolger Franz Ferdinand. „Denn dort entzündete sich der Funke, der das Europa der Nationalstaaten und imperialistischen Rivalitäten in Flammen aufgehen ließ“, heißt es in dem einhundert Seiten starkem Konvolut. Nach diesem Plan soll „Frankreich, als Schlachtfeld Europas, im Mittelpunkt der ersten weltweiten Gedenkfeier im Zeitalter der Globalisierung stehen“. Deutschland wird in den französischen Regierungsplänen aufgrund der besonderen Beziehungen in der Gegenwart ein besonderer Platz im Gedenken eingeräumt, die Großveranstaltungen sollen „Hand in Hand“ abgehalten werden.

2.2. Aktivitäten der Republik Österreich

Der Historiker Manfred Rauchensteiner gab folgende Empfehlung: „Österreich muss eine Initiative setzen, in der man jene elf Nationalitäten Österreich-Ungarns, die sich heute auf eine

ganze Reihe von Ländern verteilen, einlädt, etwas gemeinsam zu machen.“

Der neue Leiter des Staatsarchivs, Wolfgang Maderthaler, sah die Bundesregierung auch zu einer politischen Stellungnahme herausgefordert: „Österreich muss 2014 als Nachfolgestaat der Habsburgermonarchie seine Schuld klar und deutlich benennen.“

2.2.1. Österr. Gedenkjahr-Veranstaltungen

Nachstehende Gedenkjahr-Veranstaltungen Österreichs werden von M. Enigl und Ch. Zöchling in ihrem Artikel hervorgehoben:

- Ausstellungen im Heeresgeschichtlichen Museum, wo im Frühsommer 2014 eine Woche lang das blutige Hemd des ermordeten Thronfolgers, eine Leihgabe des Jesuitenordens, gezeigt werden soll. Auch der Wagen, in dem Franz Ferdinand erschossen wurde, wird, trotz vielfacher Anfragen des Auslands, in Österreich bleiben.
- Im Prunksaal der Nationalbibliothek werden Plakate, Flugschriften und Aufrufe gezeigt.
- Das Staatsarchiv präsentiert unter dem Titel „Die Enttäuschung des Krieges“ erstmals Gutachten Sigmund Freuds zur Schockbehandlung von „Kriegszitterern“ und bisher unbekannte Armeedokumente.
- Die alljährliche Schau auf der Schallaburg wird dem Ersten Weltkrieg gewidmet sein.

Selbstkritisch gestehen die Autorinnen:

Die österreichische Erinnerungskultur zu diesem Abschnitt der Geschichte steht in der Tat vor einem großen Problem. In der touristischen Vermarktung sind die Habsburger, die Hofburg, Schönbrunn, der Kaiser und seine Sisi zwar omnipräsent, doch schon die Kriegsverbrechen in Ostgalizien und Serbien stören das Bild. Forschungen zu den Massakern an den Untertanen, den Geiseler-schießungen in Serbien, den drakonischen Strafen gegenüber den eigenen Soldaten wurden öffentlich bisher kaum wahrgenommen. Die Kriegsbegeisterung, im Zuge derer damals auch Dichter und Denker ihre Dienste der Kriegspropaganda zur Verfügung stellten, das Phänomen der emanzipierten Frauen, die sich in Männerkleidern an die Front wagten, wird erst allmählich aufgearbeitet.

3. Parteische Presse und Kriegspropaganda

Eine wichtige Frage der Kriegspropaganda hatte die Habsburgermonarchie schon lange geregelt, bevor es 1914 so weit war: Das k. u. k. Kriegspressequartier (KPQ) musste am achten Tag der Mobilmachung marschbereit sein und verfügte über alles, was modernen Embedded Journalismus auszeichnet. Am 11. August 1914 reisten die in- und ausländischen Kriegsberichter-statter in zwei Sonderzügen nach Polen ab. Der Empfang verlief martialisch – Posten bedrohten jeden, der auf Recherche gehen wollte. Die überschießende Kontrolle wurde zurückgenommen, das Prinzip blieb: Man zeigte Offenheit, indem man Journalisten zuließ, und machte sie unschädlich, indem man sie weit entfernt von der Front hielt, so ein Nachkriegsresümee.

Bekannt ist das KPQ durch die illustren Akteure: Die amerikanische Hearst-Presse war ebenso akkreditiert wie der schwedische Entdecker Sven Hedin, Mitarbeiter waren Reporterlegende Egon Erwin Kisch, der das Elend des Kriegs beschrieb, die Schriftsteller Stefan Zweig und Hugo von Hofmannsthal, die Künstler Oskar Kokoschka und Anton Kolig, Albin Egger-Lienz schuf Monu-

mentalgemälde des modernen Massenkriegs. Dem KPQ gehörten knapp eintausend Personen an, sie waren der straffen Zensur und den Militärgerichten unterworfen. Journalisten bekamen einen täglichen Heeresvortrag, den auch Zweig und Hofmannsthal ausschmückten, als wären sie an vorderster Linie gewesen. „Der eigentliche Berichterstatter war die Heeresleitung“, notierte einer nüchtern. Kinos mussten für k. u. k. Kriegsfilmbezahlungen und zeigten lieber die kostenlosen Filme Preußens. Zu Propagandaerfolgen wurden die vornehme Monatsillustrierte „Donauland“, die in der neutralen Schweiz und verbündeten Staaten auflag, sowie eine grell aufgemachte französischsprachige Zeitung, die selbst in Frankreich nicht als Propagandablatt erkannt wurde. Kaiser Karls Befehl, auch die Journalisten und Künstler des KPQ auf Fronttauglichkeit zu prüfen, stieß auf Empörung, „die stauenswerte Seelenruhe des Publikums“ sei vielfach den Kriegsportern zu verdanken, wandte ein Politiker ein. Zu Kriegsende wurden viele Unterlagen des KPQ vernichtet, der Historiker Klaus Mayer vermutet, damit sollte die Suche nach „Kriegshetzern“ unterbunden werden.

4. Kriegsverbrechen und entwürdigende Strafen

Der Vernichtungskrieg der Deutschen Wehrmacht ist in den vergangenen Jahren ins öffentliche Bewusstsein gerückt, die Kriegsverbrechen der k. u. k. Armee an der Zivilbevölkerung in Galizien und Serbien sind dagegen immer noch weitgehend unbekannt. Die Arbeiten des österreichischen Historikers Hans Hautmann wurden lange Zeit kaum wahrgenommen.

Dabei fehlt es nicht an Dokumenten. In einer turbulenten Sitzung des Reichsrats, der im Frühsommer 1917 nach Jahren der Notverordnungen wieder einberufen worden war, berichteten Abgeordnete über die ihnen zu Ohren gekommenen Grausamkeiten. Schon in den ersten beiden Kriegsmonaten auf dem Vormarsch gegen die Russen sollen 30.000 Untertanen der Monarchie gehängt worden sein. „Der Einzug in Galizien war der Einzug des Galgens und des Mordens!“, rief der sozialdemokratische polnische Reichsratsabgeordnete Ignaz Daszynski in den Saal. Der Vizepräsident des Abgeordnetenhauses sprach von einem „Ausrottungskampf“.

Hemmungslos gemordet wurde auch auf dem Balkan. Ruthenen, österreichische Staatsbürger ukrainischer Abstammung, und Serben galten als unzuverlässig und russophil. Aber auch rassistische Vorstellungen im Offizierskorps, das Ruthenen und Serben als kulturlos und minderwertig betrachtete, waren für die exzessive Gewalt verantwortlich.

Per kaiserliche Verordnung vom Juli 1914 waren auch Zivilpersonen der Militärgerichtsbarkeit unterstellt. Ein Großteil der Exekutionen erfolgte allerdings nach dem Kriegsnotwehrrecht, ohne Richter. Demnach waren Offiziere „verpflichtet“, der Spionageverdächtige Personen, bei Verrat durch Glockenläuten, Licht- und Rauchsignale, sonstige Zeichen, durch Treiben von Vieh etc. ... auf der Stelle selbst niederzumachen oder die augenblickliche Vollziehung dessen zu befehlen“, „Geiseln auszuheben“, bei Gefahr „Geiseln hinzurichten“, „Ortsbewohner zu dezimieren“ und „Ortschaften niederzubrennen“.

Im Parlament kamen damals Vorfälle in Galizien zur Sprache: In Przemyśl waren 50 Frauen und Männer „buchstäblich zerhackt“ worden, weil man sie der Illoyalität verdächtigte. Ein 16-Jähriger wurde als Spion gehängt, weil man bei ihm ein paar Rubel gefunden hatte. Ein alter Bauer, der seine Kühe auf die Weide

getrieben hatte, wurde hingerichtet, weil man darin ein verabredetes Zeichen für den Feind gesehen hatte. Ein Haus, aus dem Licht drang, das ein Schattenmuster auf die Straße warf, wurde gestürmt, die Bewohner erschossen. Eine Prozession, bei der ein Heiligenbild aus bemaltem Glas getragen wurde, in dem sich die Sonne spiegelte, wurde als Feindsignal gewertet. Ein geistig verwirrter Bauernbursch, der sich als Feuerschlucker betätigte, kam deshalb an den Galgen. Der Historiker Hannes Leidinger fand solche Vorfälle in den Akten des Kriegsarchivs bestätigt.

Alles und jeder stand unter Verdacht: der Betreiber einer Windmühle, die die Richtung änderte, ein Fuhrwerker, der einen Schimmel einspannte, ein Pfarrer, der Kirchenglocken läutete, Frauen und Kinder, die sich vor dem Gefecht in verlassene russische Schützengräben flüchteten, Bauern, die sich nicht schnell genug von der Frontlinie davonmachen konnten. Der Lyriker Georg Trakl, der bei Lemberg stationiert war, hatte die Gewalt nicht mehr ausgehalten und den Freitod gewählt. In Galizien habe ihn „ein Bild des Grauens angezogen und erstarren gemacht. Da standen nämlich auf dem Platz, der wirt belebt und dann wieder wie ausgekehrt schien, Bäume. Eine Gruppe unheimlich regungslos beisammenstehender Bäume, an deren jedem ein Gehenkter baumelte. Ruthenen, justifizierte Ortsansässige“, berichtete er vor seinem Tod.

Der Ausstellungskurator Anton Holzer stieß in Archiven in Südosteuropa auf Fotodokumente. Sie zeigen Soldaten, die lachend vor den Erhängten posieren. Diese Galgenfotos wurden auf Postkartenformat abgezogen und in Umlauf gebracht, auf der Rückseite Rasterlinien für Adresse und Grußworte.

Auch gegenüber den eigenen Soldaten herrschten entwürdigende Strafen, wie sie in keiner anderen Armee mehr üblich waren und die heute als Folter gewertet würden: Spießrutenlaufen, Stockschläge auf das Gesäß, tagelange Fesselung an einen Pfahl, die Füße kaum den Boden berührend.

Nach dem Zusammenbruch der Monarchie 1918 wurde eine Kommission zu den Übergriffen einberufen. Betroffene und Augenzeugen sollten sich melden. Nur zwei Fälle wurden zur Anklage gebracht. Sie endeten mit einem Freispruch. Die alliierten Siegermächte wollten Aberdutzende Generäle und Kommandeure, die sich „gegen Gesetze und Gebräuche des Krieges“ vergangen hätten, vor Gericht stellen. Kein Einziger wurde von der neuen republikanischen Regierung ausgeliefert.

5. Berichte aus Kriegstagebüchern

Am 1. August 1914 um fünf Uhr früh verkündeten im kleinen Kilb bei Melk die Kirchenglocken Mobilmachung. „Aus jeder Familie wurden Soldaten herausgerissen, nach dem Jammer hörte man sie wieder singen und jauchzen: ‚Die paar Serben werden bald aufgefressen sein.‘“ So beginnt der Gefreite Karl Kasser seine Aufzeichnungen. Beobachtungsgabe und Fatalismus dürften ihm geholfen haben, das Kommende zu überleben. – Der deutsch-französische Sender ARTE wird den Ersten Weltkrieg in einer Serie von Alltagsgeschichten erzählen, als „Darsteller“ sind der damalige Hauptmann Charles de Gaulle, die deutsche Sozialistin Käthe Kollwitz und neben anderen der k. u. k. Soldat Kasser geplant.

Der junge Gefreite Kasser überstand die blutige Schlacht gegen die zaristische Armee im polnischen Gorlice, bekannt als „kleines Verdun“, musste trotz schwerster Ruhrerkrankung weitermarschieren („Blut rann mir durch die Hose, dachte mir, ent-

weder leben oder sterben, ich tu mit, solange es geht“) und hatte den Befehl „Halten bis zum letzten Mann“. Als russische Soldaten 30 Schritte vor ihm standen, „da traf mich die Kugel durch die Brust“. Seine Gefangenschaft sollte von 1915 bis 1920 dauern und bedeutete Lager im sibirischen Omsk und in Semipalatinsk, Kasachstan, Schuften im Bergwerk und Leben in Erdhöhlen beim Bau der Bahn „Turksib“ durch Zentralasien. Viele der rund 200.000 Österreicher steckten lange nach Kriegsende in russischer Gefangenschaft fest, ein Rückkehrabkommen zwischen den neuen Regierungen der Sowjetunion und Österreichs wurde erst 1920 geschlossen. Karl Kasser über die lang ersehnte Ankunft auf österreichischem Boden: „Niemand scherte sich um uns, wir kamen uns vor, als ob wir schon ganz überflüssig wären.“

5.1. Soldatinnen

Sie war als ausnehmend hübscher Soldat „Hansl“ beliebt und trug die Uniform des Innsbrucker Landsturm-Infanteriebataillons mit speziellem Einverständnis von Erzherzog Eugen, dem Kommandanten der Südwestfront. An ihn hatte sich die damals 16-jährige Viktoria Savs im Juni 1915 gewandt, um mit ihrem Vater einrücken zu können. Begründung: „Ich sah nicht ein, warum ich tatenlos herumstehen sollte, wo meine Spielgefährten ihr Leben lassen mussten.“ Nur die Vorgesetzten sollen über ihre „wahre Natur“ informiert gewesen sein, Savs war Meldegänger, Tragtierführer, wurde schließlich Ordonnanz des Kommandanten auf dem Drei-Zinnen-Plateau. Infolge einer Granatenexplosion schwer verletzt, musste ihr Mitte 1917 ein Bein amputiert werden. Dass sie auf Weisung des Armeekommandos die Silberne Tapferkeitsmedaille erhielt, war die Ausnahme. Der Mut weiblicher Militärangehöriger musste von männlicher Seite zwar anerkannt werden, da sie ihn direkt erlebten. Sichtbare Auszeichnungen erhielten aber nur wenige, und das auch erst, nachdem der Kaiser es verfügte, so Militärhistoriker Christoph Hatschek. „Frauen als Soldaten im Weltkriege“ hieß eine eigene Rubrik in der zeitgenössischen Presse, „Heldenmädchen“ wie Viktoria „Hansl“ Savs wurden gefeiert, und das Herrscherhaus nutzte sie als willkommene Propaganda. Die Geschichte vom verletzten weiblichen Feldwebel Stanislaw Ordinska, der von Erzherzogin Maria Theresia höchstpersönlich in ein Wiener Offiziersspital gebracht wurde, fand sich 1915 selbst in Zeitungen in New York. Unter welchen Bedingungen Frauen im Ersten Weltkrieg die „Demarkationslinie des männlich besetzten militärischen Feldes überschritten“ (Historikerin Angélique Leszczawski-Schwenk), wird jedoch erst seit Kurzem erforscht.

Als regelrechte Kämpfer waren polnische und ukrainische Legionärinnen im Einsatz. Sie gehörten den politischen Unabhängigkeitsbewegungen in ihren Ländern an und dienten als Freiwillige in Einheiten, die in die österreichisch-ungarische Armee eingegliedert wurden. In den Karpaten und in Wolhynien kämpften sie in Schlachten an vorderster Linie, tarnten sich meist als Männer, eine zog in der Uniform ihres gefallenen Bruders in den Krieg, eine als Infanteristin eingesetzte Lehrerin geriet in russische Gefangenschaft. In Polen hatten kämpfende Heldinnen in Männerkleidern Tradition, im Ersten Weltkrieg wurde die Aufstandstradition wiederbelebt. Wie viele Kombattantinnen es gab, ist unklar. Jene, die bekannt wurden, beschrieben das Erlebte nicht anders als Männer. Die ukrainische Soldatin Olena Stepaniwna gegenüber einem Kriegsreporter: „Das Leben im Krieg ist auf jedem Schritt ein wirklicher Kampf für die Idee. Gibt es keine Idee,

gibt es auch keine Krieger.“ Die ukrainische Soldatin Sofia Halecko schilderte ihre Aufgabe beim Einsatz heroisch: „Kämpft, Jungs, schießt! Ich lade, ziele und automatisch ziehe ich am Hahn. In meiner Nähe fällt Tymoscuk“ (in: Cole/Hämmerle/Scheutz (Hg.): „Glanz – Gewalt – Gehorsam. Militär und Gesellschaft in der Habsburgermonarchie“, 2011).

Militärische Gegner zollten den Soldatinnen teils Bewunderung, teils standen sie unter Spionageverdacht. Das Zentrum in Wien tat die Frauen, von denen manche an der Peripherie der Monarchie auch als Kommandanten kämpften, als Randerscheinungen ab: Trotz gleichen Einsatzes wurden die Vergabe höherer militärischer Ränge oder die „leihweise“ Ausfolgung des Offizierssäbels an sie möglichst hintertrieben. In ihren Ländern sind sie bis heute ein Mythos.

Zumindest 200 Frauen dürften in der k. u. k. Armee bereits 1914 Militärärztinnen gewesen sein. Während sie wie die Chirurgin Marie Desfours-Walderode auch unter heftigstem Beschuss unbeirrt arbeiteten, diskutierte man in Wien über ihre „angebliche Verrohung und Verwilderung im Kriege“.

ERINNERUNGEN AN DEN ERSTEN WELTKRIEG IN SERBIEN

Auszüge aus einem Essay von Anzela Eloeva mit einleitenden Worten von Prof. Rohrbach

1. Einleitung

Einer der interessantesten Forschungsschwerpunkte der Universität Regensburg waren in den letzten Jahren Historische Anthropologie und Sozialgeschichte Südosteuropas im 19. und 20. Jahrhundert. Die Forschungs- und Lehrtätigkeit erfolgt(e) unter der Leitung von Prof. Dr. Ulf Brunnbauer. Im Jahre 2011 hielt er ein Hauptseminar zum Thema „Multiethnizität leben und gestalten“ statt. Dem Seminar folgte eine Forschungsreise. Im Mai 2011 machte sich eine Gruppe von Studierenden aus Regensburg auf den Weg, um sich über die Situation der Minderheiten in der Vojvodina zu informieren.

Durch das Hauptseminar war bereits eine Ausrichtung bzw. Vorbereitung auf zu verfassende schriftliche Arbeiten - wiederum zum Thema „Multiethnizität leben und gestalten“ - erfolgt. Unter den besten Arbeiten, die auch als Essay eingereicht werden konnten, befand sich der Beitrag ERINNERUNGEN AN DEN ERSTEN WELTKRIEG IN SERBIEN von Angela Eloeva, der die folgenden Kapitel entnommen sind.

2. Serben als Märtyrer- und Opfertation

Im Ersten Weltkrieg hatte Serbien die größte Zahl von Toten unter allen Kriegsteilnehmern zu verzeichnen: 1,2 Millionen, d.h. 53 Prozent der männlichen Bevölkerung zwischen 18 und 55 Jahren, nach dem Krieg steckte es in einer tiefen wirtschaftlichen Krise, der Kampf war aber gewonnen worden. Im Nachkriegsdiskurs wurde die Erinnerung an diesen Pyrrhussieg zum Gründungsmythos des ersten gemeinsamen jugoslawischen Staates. Die Idee der Aufopferung zieht sich leitmotivisch durch das serbische Geschichtsbild: von der sagenhaften Amsfeld-Schlacht bis zur NATO-Intervention 1999. Die Gesellschaft stellt sich als

eine Opfertation dar, in verschiedenen Konnotationen: als Opfer, Märtyrer oder Helden, die ihr Blut für die gerechte Sache und das Wohl der Allgemeinheit vergossen haben. Es wird in der Familie und in der Schule viel davon gesprochen, landesweit trifft man an den Weg- und Straßenrändern „krajputaši“ – kleine Grabsteine der Soldaten, die während der Befreiungskriege den Heldentod starben.

Eine besondere Konnotation bekam der Opfermythos durch den Ersten Weltkrieg. Dieser Krieg spielt in der serbischen Geschichtsschreibung eine äußerst wichtige Rolle, weil er eng mit der Idee der Nationsbildung und Staatsgründung verbunden ist. Nach Marie-Janine Calic habe die Erinnerung an den Ersten Weltkrieg ein neues Bild der Nation erschaffen, in dem die Opferwilligkeit bzw. das Heldentum des serbischen Volkes zum Gründungsmythos des ersten gemeinsamen jugoslawischen Staates wurde. Serben betrachten sich dabei als aufopferungsvolle Altruisten, die in (äußerst) verlustreichen Schlachten die anderen südslawischen Völker von Tyrannei befreit haben. (www.uni-regensburg.de/Fakultaeten/P.abgefragt am 15.5.2014)

Aufgrund welcher historischer Entwicklungen konnte so ein Geschichtsbild entstehen?

3. Vom Traum des südslawischen Staates bis zum Krieg

1913 etablierte sich Serbien durch den triumphalen Sieg im Zweiten Balkankrieg als eine führende Macht in der Region. Als Ergebnis des blutigen Kampfes vergrößerte sich sein Territorium um 81 Prozent und stieg seine Bevölkerungszahl um rund 4,3 Millionen. Neue Gebiete kamen hinzu: Vardar-Makedonien, Kosovo, Sandžak und „Altserbien“ – jenes Territorium, in dem sich im Mittelalter das Zentrum Großserbiens befand. Dieser Erfolg sowie die starke Unterstützung des russischen Zaren (für die Sicherung des russischen Einflusses in Südosteuropa) förderten die Vergrößerung des nationalen Selbstbewusstseins und das Expansionsstreben von Belgrad. Serbien wollte nicht mehr ein kleines Land sein, dessen Schicksal ständig in den Händen der Großmächte liegt. Es setzte sich ein neues Ziel: den neugeordneten Donau-Balkan-Raum, in dem Serbien als ein mächtiger Staat unabhängig von internationalen politischen Entscheidungen existieren kann.

Um dieses Ziel zu erreichen, wurde die serbische nationale Befreiungspolitik mit der südslawischen Sammlungsidee verbunden. Das Konzept der jugoslawischen Einigung entstand in den 1830er Jahren in Dalmatien und Kroatien im Rahmen der Illyrischen Bewegung. Die Befürworter des Illyrismus strebten zuerst nur nach der Schaffung einer Literatursprache für alle südslawischen Völker unter Bezug auf die kulturelle und sprachliche Verwandtschaft dieser Ethnien. Später umschloss dieses Projekt lediglich diejenigen südslawischen Völker, die sich unter der Regierung der Habsburger Monarchie befanden. Am Anfang des 20. Jahrhunderts wurden die Traditionen des Illyrismus weiter entwickelt und mit der Idee der Gründung eines jugoslawischen Staates, in dem Kroaten, Serben und Slowenen als eine ethnische Volksgruppe in einem gemeinsamen Land leben konnten, verknüpft. Diese Gedanken waren auch dem serbischen Nationaldenken von Anfang an nicht fremd. Noch in den 60er Jahren des 19. Jahrhunderts wollte Belgrad einen südslawischen Staat unter eigener hegemonialer Regierung gründen.

Die potenzielle Gefahr eines großen jugoslawischen Staates mit Belgrad als Zentrum und der damit wachsende Einfluss Russlands auf dem Balkan löste Unruhe in Österreich-Ungarn aus. Die Entstehung dieses Landes drohte der Monarchie sowohl von innen als auch von außen. Schon bald bot das Attentat von Sarajevo vom 28. Juni 1914, dem der österreichische Thronfolger Franz Ferdinand und seine Ehefrau zum Opfer fielen, den passenden Anlass, dem Machtstreben der aufsässigen Region Einhalt zu gebieten. Genau einen Monat nach dem Mord, am 28. Juli 1914, erklärte Österreich-Ungarn Serbien den Krieg.

Im Kampf gegen die Habsburger Monarchie wurde die Erfüllung der jugoslawischen Idee unumgänglich. Die Serben verstanden, dass die weitere Entwicklung dieses Vorsatzes in ihrem eigenen Interesse liegt. Das war eine gute Gelegenheit, die ideologische Befreiungspropaganda zu verstärken und Serbien als das Machtzentrum der südslawischen Bewegungen zu etablieren, was zur Gründung eines würdigen Rivalen für die Doppelmonarchie führte.

Im November 1914 wurden ersten Schritte unternommen, um den „Jugoslawischen Ausschuss“ zu gründen und damit die Unterstützung von den Weltmächten für die Realisierung des Projektes zu bekommen.

Natürlich gab es bei den Verhandlungen über die Gestalt des künftigen Staates zwischen dem „Südslawischen Ausschuss“ und der serbischen Regierung Meinungsdivergenzen und verschiedene Ziele: Die Kroaten wollten eine Konföderation von eigenständigen und gleichberechtigten Völkern, die Serben forderten dagegen eine zentralistisch aufgebaute Monarchie (unter serbischer Führung) als Belohnung für ihre Mühe in der Befreiung und Vereinigung der südslawischen Nationen. Die Slowenen wiederum suchten nach einem goldenen Mittelweg mit regionaler Autonomie. Trotz dieser Meinungsverschiedenheiten wurde das Völkerkonzept gemeinsam weiterentwickelt. Etwaige Differenzen wollten die Politiker erst später beheben.

Das Konzept der einheitlichen südslawischen Nation sollte alle religiösen, kulturellen und politischen Unterschiede zwischen Serben, Kroaten und Slowenen überwinden und sie im Kampf gegen einen gemeinsamen Feind – den österreichisch-ungarischen Kaiserhof – verbinden. „Nur ein starker, durch den Zusammenschluss aller Serben, Kroaten und Slowenen konstituierter ‚Nationalstaat‘ könne die Gewähr für einen dauerhaften Frieden geben.“ (Sundhaussen 2007, S. 232).

4. „Serbisches Golgatha“ – ein zyklischer Mythos

Für das durch die Balkankriege entkräftete Serbien wurde der Krieg mit Wien zu einer Katastrophe, die enorme menschliche und materielle Verluste verursachte. Das finanziell erschöpfte Serbien versank nach den ersten Siegen in größte Not. Schon im ersten Kriegsjahr kamen 163.557 Soldaten und 69.000 Zivilisten ums Leben, fast 600.000 Menschen wurden gezwungen, ihre Heimat zu verlassen. Dazu brach im Winter 1915 eine Typhusepidemie aus, der nochmals mindestens 100.000 Menschen zum Opfer fielen. Um weitere verheerende Offensiven der österreichisch-ungarischen Armee zu umgehen, zogen sich die serbischen Soldaten am 26. November 1915, zusammen mit König Peter, Regierungsmitgliedern und vielen Zivilisten vom Amselfeld über die montenegrinischen und nordalbanischen Berge an die Adriaküste zurück. Die Serben waren zerschlagen und ver-raten (die Verbündeten waren zu schwach, um Hilfe zu leisten),

wollten aber dennoch auf keinen Fall die Waffen strecken. „Die Balkanstaaten waren ihrerseits bestrebt, den Weltkrieg zur Vollendung ihres jeweiligen nationalpolitischen Programms zu nutzen.“ (Sundhaussen 2007, S. 226).

Die Not der Menschen während dieses Marsches war unbeschreiblich. Tausende starben an Hunger, Erschöpfung und Kälte. Weitere Tausende wurden während der Angriffe von albanischen Banditen ermordet. Insgesamt rund 150.000 Menschen kamen um und 77.000 Menschen galten als vermisst. Der Rückzug der Armee an der albanischen Küste wird in der Geschichte als „serbisches Golgatha“ bezeichnet und zielt auf einen biblischen Vergleich: so wie sich Jesus Christus auf dem Berg Golgatha zur Erlösung der Menschheit hingab, so opferten sich auch die Serben für die gemeinsame Idee eines südslawischen Staates und müssten dafür mit dem ewigen Leben – in diesem Fall mit dem irdischen Reich – belohnt werden.

Im Februar 1916 evakuierten die Franzosen die überlebenden Serben nach Korfu. Ab dem Frühjahr 1916 waren die serbischen Truppen wieder bereit zu kämpfen. Trotz der faktischen Niederlage propagierte die Regierung weiter die Idee, einen gemeinsamen Staat von Serben, Kroaten und Slowenen zu gründen. Am 20. März 1916 wurde ein Statement von Ante Tumbić, dem kroatischen Vorsitzenden des „Jugoslawischen Ausschusses“, in Paris veröffentlicht: „Serbia’s collapse did not eradicate that ideal, but only strengthened it. Misfortune has actually worked to unite Yugoslavs“ (zitiert nach: Mitrović 2007, S. 278).

Im Kampf auf Leben und Tod hatte Serbien im Ersten Weltkrieg die größte Zahl von Toten unter allen Kriegsteilnehmern zu verzeichnen: 1,2 Millionen, d.h. 53 Prozent der männlichen Bevölkerung zwischen 18 und 55 Jahren; nach dem Krieg steckte es in einer tiefen wirtschaftlichen Krise, der Kampf war aber gewonnen worden. Das Land nahm am Krieg vom Anfang bis zu seinem Ende teil. Es errang die ersten Siege und kämpfte gegen seinen Gegner buchstäblich bis zum letzten Blutropfen. Auf Grund seiner Aufopferung und „Auferstehung“ nach dem Todesmarsch im Jahre 1915 verschaffte sich das Land großen Respekt unter den Alliierten und erhielt bei Gründung des neuen Staates Jugoslawien die Führungsrolle zugesprochen. Der Nachkriegsdiskurs, in dem die unendlichen Verluste und der tiefe Kummer darüber sakralisiert wurden, trug bei zu einer politischen Situation, die Serbien auch den Vorrang innerhalb des neugegründeten Staates einräumte: „Im I. Weltkrieg kämpfte Serbien an der Seite der späteren Sieger und konnte daher nach dem Krieg mit der Unterstützung Frankreichs und Großbritanniens für eine Lösung der südslawischen Fragen zu seinen Gunsten rechnen.“ (Hösch 2004, S. 668)

Am 1. Dezember 1918 wurde das erste Jugoslawien Als „Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen“, unter der serbischen Dynastie Karadjordjević gegründet. In diesem Jahr erreichte, so das serbische Geschichtsbild, die serbische Geschichte einen ihrer Höhepunkte:

- die euphorischen Ziele der Nationsbildung
- die Freiheit
- und der eigene Staat

wurden verwirklicht. Der Traum vom starken jugoslawischen Staat unter der serbischen Regierung wurde mit Tausenden Menschenleben bezahlt.

5. Schmerz der Zusammenbruch Jugoslawiens deswegen weiter?

Die kollektive Erinnerung an den 1. Weltkrieg hat sich in Serbien mehrmals geändert: von der einen Macht sakralisiert, von einer anderen für eine bestimmte Zeit verdrängt. Unerschütterlich blieb nur der Mythos, der in diesem Krieg entstanden ist – die ewige Opferrolle des Volkes. 1938 wurde im Auftrag Königs Alexander I. in der Nähe Belgrads ein Mausoleum zum Gedenken an die Gefallenen des I. Weltkrieges gebaut. Als Platz für das Denkmal wurde der symbolisch wichtige Berg Avala gewählt. Das Denkmal bekam den Namen „Das Grabmal des Unbekannten Helden“ und erinnert bis heute an die Heldentat aller acht Nationen, die im Königreich der Serben, Slowenen und Kroaten zusammen lebten. Das Märtyrertum zieht sich wie ein roter Faden durch die ganze serbische Geschichte. Nach A. Mitrović wurde der Mythos zyklisch: Märtyrertod im Kampf gegen Nazis, Opferrolle während der NATO-Bombardierung. Ende der achtziger Jahre baute Milošević seine ganze Politik darauf auf: die Zeit wäre gekommen, dass die Serben nur ihre eigenen Interessen verfolgten. Und bald war Serbien mit Allen in Konflikt geraten – als eine ewige Opfernation. Aber verfolgte Serbien nicht immer schon seine eigenen Ziele, und waren es nicht gerade ihre eigenen hohe Bestrebungen, die sie letztlich zu Opfern machten?

Literaturverzeichnis

- Bak, M. János, Balázs Nagy 2004: Serbien (seit 1830). In: Edgar Hösch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hg.): Lexikon zur Geschichte Südosteuropas (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 610 – 614.
- Bartl, Peter 2004: Illyrismus. In: Edgar Hösch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hg.): Lexikon zur Geschichte Südosteuropas (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 294 – 295.
- Calic, Marie-Janine 2010: Geschichte Jugoslawiens im 20. Jahrhundert (München: Verlag C.B. Beck).
- Ivanišević, Alojz 2004: Südslawische Frage. In: Edgar Hösch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hg.): Lexikon zur Geschichte Südosteuropas (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 667 – 669.
- Karge, Heike 2009: Von Helden und Opfern. In: Architekturzentrum Weil (Hg.): Bogdan Bogdanović. Memoria und Utopie in Tito-Jugoslawien (Klagenfurt/Celovec: Wieser Verlag), S. 34 - 39.
- Mappes-Niedliek, Norbert 2010: Mladić, Ratko. In: Detlef Brandes, Holm Sundhaussen, Stefan Troebst (Hg.): Lexikon der Vertreibungen (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 435 - 436.
- Mitrović, Andrej 2007: Serbia’s Great War 1914 – 1918 (London: Hurst&Company).
- Ristić, Ivan 2009: Denkmal für die Gefallenen der Befreiungskriege 1804 – 1945. Knjaževac, Serbien. In: Architekturzentrum Weil (Hg.): Bogdan Bogdanović. Memoria und Utopie in Tito-Jugoslawien (Klagenfurt/Celovec: Wieser Verlag), S. 34 - 39.
- Sundhaussen, Holm 2007: Geschichte Serbiens 19. – 21. Jahrhundert (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag).
- Sundhaussen, Holm 2010: Srebrenica. In: Detlef Brandes, Holm Sundhaussen, Stefan Troebst (Hg.): Lexikon der Vertreibungen (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 615 - 617.

- Sundhaussen, Holm 2004: Jugoslawien. In: Edgar Hösch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hg.): Lexikon zur Geschichte Südosteuropas (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 319 – 324.
- Sundhaussen, Holm 2004: Jugoslawismus. In: Edgar Hösch, Karl Nehring, Holm Sundhaussen (Hg.): Lexikon zur Geschichte

- Südosteuropas (Wien/Köln/Weimar: Böhlau Verlag), S. 325 – 326.
- Weithmann, Michael W. 1997: Balkan – Chronik. 2000 Jahre zwischen...

Bayerische Truppen verlassen am 7. und 8. August 1914 „unter nicht enden wollenden Hurra- und Abschiedsgrüßen“ den Bahnhof von Fürth. (deutsche Postkarte)

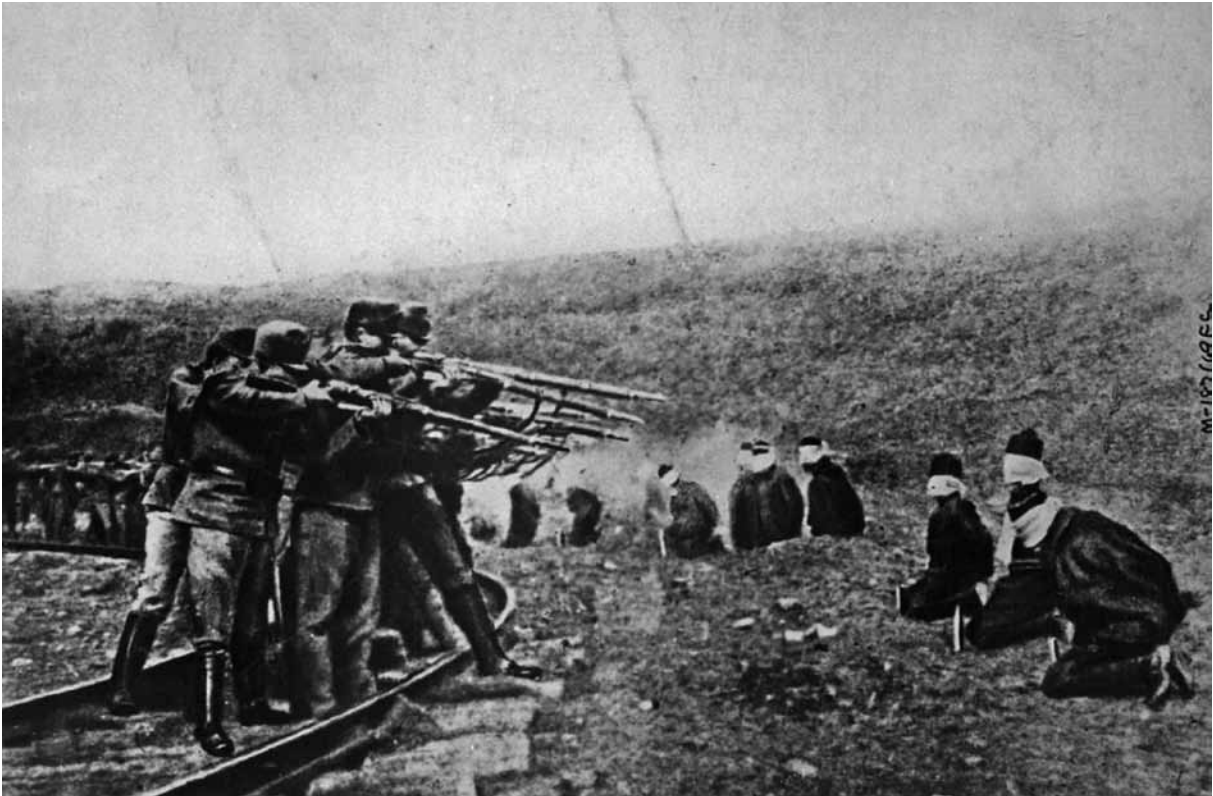
Eine britische 60-Pfund-Kanone am Kap Helles, Gallipolli (1915)

Britische Soldaten der Royal Irish Rifles in einem Schützengraben an der Somme, Herbst 1916

Der Chateauwald bei Ypern besteht nach den intensiven Artilleriebombardements nur noch aus Baumstümpfen (1917)

Österreichische Soldaten erschießen mutmaßliche serbische Nationalisten hinter der Front

Kaiser Karl I. mit Kaiserjägern aus Tirol bei einem Frontbesuch, 1917

König Peter I. von Serbien beobachtet seine Truppen während eines Kampfes

*Massenexekutionen durch die k. u. k. Kriegsjustiz in Serbien –
(Aus: Der Weltkrieg in seiner rauen Wirklichkeit, München, 1926, S. 416)*

Momčilo Gavrić (11 Jahre), der jüngste Soldat des Ersten Weltkriegs

Der bekannteste serbische Kriegsspäher, Dragutin Matić, der unter dem Spitznamen „Auge des Falken“ bekannt ist

Ein französischer Soldat wird in einer Schlacht bei Verdun getroffen

Гаврило Принцип, Млада Босна и Сарајевски атентат

Има ли кривца за Први светски рат?

Пише: Филип Пејковић, сарадник Српског академског круга

„Истражни судија Леон Пфефер је темељно испитао све учеснике, није спорио да су Срби гајили непријатељство према Аустроугарској, али није успео утврдити умешаност српских власти. Штавише, он то није ни покушавао – предао је и посебан извештај у којем указује на пропусте у обезбеђењу, упирући тиме прст у аустроугарске органе, као оне који су желели смрт престолонаследника, мада тај извештај никада није узет у разматрање.“

Стање у Босни и Херцеговини

Одлуком Берлинског конгреса из 1878. године, Аустроугарска монархија је добила право на окупацију Босне и Херцеговине. У овим областима је, свега три године пре, избио велики устанак против Османске империје, који је довео до два Српско-турска рата, али и до војне интервенције Русије. С тога, било је потребно да се уведе мир и поправи стање у овим покрајинама, које су географски у срцу европског континента, мада културолошки потпуно припадају оријенталној цивилизацији. Иако је немерљива подршка Немачке у настојању да Аустроугарска добије мандат за тродеценијску окупацију, треба напоменути и да је значајну улогу у томе имала и Велика Британија. Пред аустроугарске трупе које ступају на тле БиХ, чита се Царско-Краљевски проглас Франца Јозефа, где се каже: „Не долазе оне као непријатељи, који би жељели на силу освојити ову земљу. Него долазе вам као пријатељи... **Наше оружје штитит ће свакога, а неће тлачити никога.**“

Покушавајући да обезбеди јачу међународну подршку, Двојна монархија је потписала конвенцију са Османским царством (29. априла 1879), према којој се турска заставица има истицати на свим јавним зградама у Босни и Херцеговини, као симбол султановог суверенитета над њима. Према томе, ове покрајине су и формално-правно припадале Цариграду, те је свима било прихватљиво да се аустроугарске цивилне и војне власти ту нађу само привремено (нешто што бисмо данас назвали међународном мисијом).

Да је ово само акција у једном дугорочнијем плану, видело се јако брзо. Није показано интересовање за привредни и културни прогрес некада најзападнијих области моћних Османлија. Нове власти су се упустиле у експлоатацију природних богатстава својих новоосвојених територија. Само на

примеру шума Босне и Херцеговине, можемо видети занимљиве цифре: извештаји кажу да се на годишњем нивоу, себло и извозило приближно 2.000.000 м² дрва. Ангажован је и велики број радника на изградњи инфраструктуре, не би ли се олакшао процес транспорта сировина и робе из БиХ. Бечки двор је убрзо представио и своје тајне намере - остваривање пројекта *Drang nach Osten* (продор на Исток)! Ова максима се могла често пронаћи како у бечкој, тако и берлинској штампи, с краја 19. века. У ту сврху није било довољно оробити само материјалне ресурсе ових крајева, већ се рачунало и на људски потенцијал.

Под старом латинском пословицом: „Завади па владај“, аустроугарске власти су покушале усадити мржњу међу три народа Босне и Херцеговине: већинских Срба, муслимана и Хрвата. Проблем је настајао и у нејасном положају муслиманске популације: један део је тврдио да води порекло од исламизованих Срба, док је други сматрао да потпуно припада турском етосу. Биће то само једна од карата на коју ће се играти у подривању јединства ових етничких група.

На самом почетку 1882. године, избио је устанак у Фочанском крају, који су предводили Срби и муслимани. Сећање на њега је брзо избледело, обзиром да није потрајао

дуже, али нам служи као сјајан сведок незадовољства још у првим годинама окупације.

Осим Хрвата, на чију се безрезервну оданост рачунало у Бечу (првенствено због католичке вероисповести), муслиманско и српско становништво је било принуђено на масовна исељавања. Верује се да је у периоду од 1878. до 1914. године, Босну и Херцеговину напустило 140.000 муслимана и између 30.000 и 40.000 Срба. Исељавања нису била само спонтана, већ и организована. Аустроугарској власти то није тешко пало, те су у напуштене домове населили римокатолике из свих делова Монархије.

Стање на двору Хабзбурга

Наследна линија у династији Хабзбург, која је владала европским земљама од 1282. године, скрајнута је након мистериозне смрти аустроугарског престолонаследника Рудолфа у замку Мајерлинг. Уместо њега, титулу наследника престола добија надвојвода Франц Фердинанд, синовац цара Франца Јозефа. Слободно се може рећи да нико није био задовољан избором будућег господара Двојне монархије, која је вапила за унутрашњим реформама.

У европским аристократским круговима, Фердинанд је важио за страственог ловца. Процењује се да је током своје светске турнеје, као и по ловиштима домовине, устрелио преко 275.000 животиња, од чега 3.000 јелена (на слици: Фердинанд са убијеним слоном, турнеја у Цејлону). Често се хвалио да је само у једном дану, у близини неког чешког дворца, убио преко 2.000 примерака разне дивљачи. Колекција ових

чудовишних тројефа се данас чува у Фердинандовом замку Конопиште.

Овај детаљ из биографије наизглед породичног човека, важан је за разумевање лошег угледа који је уживао у високим круговима.

На плану унутрашње политике, Фердинанд није остао најјаснији. Није тајна да је презиран од мађарских политичких првака. Поред тога, његов однос према јужним Словенима је био нестабилан – једног тренутка би иступио као њихов жустри непријатељ, док би касније предлагао стварање треће јединице од њих и изградњу Тројне монархије.

Приватно, надвојвода Фердинанд је био ревносни римокатолик и безрезервни следбеник римског папе. Можемо слободно рећи да је Ватикан, уз Немачку, једини истински савезник Аустроугарске на почетку 20. века. Бројна историјска грађа (телеграми аустроугарских посланика при Светој столици, писма, мемоари), нам сведочи да су папа Пије Х, али и његов радикалнији наследник Бенедикт XV, пружали пуну подршку Бечу у данима пред званичан почетак Великог рата, посебно у време Јулске кризе и упућивања ултиматума Краљевини Србији.

Услови за настанак „Младе Босне“

Земља којом влада полицијско-чиновнички апарат, склон репресалијама над непослушним појединцима, изразито корумпиран и уз све то га сачињавају странци, мада која има вишевековну устаничку прошлост, где се деца подижу на причама о хајдучким подвизима, више је него погодна за настанак једне револуционарно-родољубиве организације.

Колико је било могуће задобити хрватски део и примирити муслимане, толико је било тешко натерати Србе на лојалност. Чак и када нису могли избећи ближи контакт са окупационим властима, гледали су да што пре заврше неопходне послове и прекину даљу сарадњу.

Прогон Срба није био само индиректан. Законским одредбама у појединим деловима Монархије, забрањена је јавна употреба ћирилице, у покушају брисања српског идентитета. Први и једини који су се охрабрили да нешто учине, не би ли променили постојеће стање на општу корист народа, били су припадници млађе генерације. Омладини није било потребно ништа више да се увери у погубност владајућег стања, до чињенице да само у Сарајеву постоји више јавних кућа, него у читавој Босни и Херцеговини средњошколских установа/гимназија. Плини пажњу и податак да је 1902. године, са ових простора, свега 30 српских студената стекло академско образовање.

У циљу помагања при образовању младих Срба, основано је друштво Просвјета. Недуго затим, настају и соколске дружине, уз прегршт часописа: *Нови Србобран*, *Застава*, *Народ*, *Српска ријеч*, *Отаџбина*, *Зора*, *Дубровник*... Верује се да је укупан број српских друштава у БиХ до 1910. године, нешто мањи од четири стотине.

Вероватно је Српска свијест била прва тајна ђачка организација у Босни и Херцеговини. Основана је 1896. године, а њене седнице су отворане и затваране химном Боже правде. Међутим, нити једно тајно удружење ђака није било толико масовно, организовано и успешно, као што је то била Млада Босна.

Младобосански покрет званично настаје 1904. године, мада први писани помен израза „Млада Босна“ уочавамо тек 1907. године (из пера чувеног Петра Кочића). Како је у питању тајна организација, не постоји јасна хијерархијска структура, али са сигурношћу можемо узети Владимира Гаџиновића за њеног идејног творца. Ради се о врло образованом младићу, својевремено активном у више српских културних друштава, студенту Богословије у Рељеву (1907), филозофије у Бечу (1911) и права у Фрајбургу (1917) и добровољцу у француској ратној морнарици током рата. Утицао је на младе људе својим реторским способностима, али је био вешт и на писаној речи.

Владо Гаџиновић.

Карактер Младе Босне није био само револуционаран. Далеко од тога да је она представљала и какву терористичку групу, што данас можемо чути не само у средствима јавног информисања, него и у научним студијама. Њен примарни циљ јесте био ослобођење од аустроугарске окупације и коначно присаједињење Срба са обе стране Дрине. Да ли се у тој борби презало за оловком или мачем, била је ствар појединца и његове личности. Гаџиновић је покушао потражити неки склад између та два типа борца: „Српски револуционар ако хоће да победи, мора бити уметник и конспиратор, имати талента за борбу и страдање, бити мученик и завереник, човек западних манира и хајдук, који ће заурлати и повести бој за несрећне и погажене.“

Млада Босна је била стожер интелектуалне омладине, нарочито оне са скромнијим пореклом. Сачињавали су је првенствено српски младићи, док су за њима долазили муслимани и незнатан број Хрвата. Мада из пређашњег цитата Гаџиновића јасно видимо српско становиште, не би било праведно рећи да Младобосанци нису инсистирали на свом југословенском опредељењу. Подсећамо да је ово била неформална организација, те зато није имала програмских текстова. Међутим, њено југословенство није вулгарно, оно на које данас помишљамо – била је то часна идеја слободе и заједнице Јужних Словена, где нема нација чије постојање нема темеља ни у историји, ни у лингвистици, нити у једној науци, као што ће бити случај са социјалистичком Југославијом.

Анексиона криза

Три деценије након што је загосподарила Босном и Херцеговином, Аустроугарска је зажелела постати и њена неприкосновена господарица. Прогласом цара Франца Јозефа од 5. октобра 1908. године, покрајине Босна и Херцеговина су и формално постале саставни део Монархије.

Овим чином је грубо прекршено међународно право, односно одлука конгреса великих сила у Берлину, из 1878. Уследила је оштра реакција Србије, у којој је читаво грађанство устало тражећи да се нешто учини и спречи овакво деловање Аустроугарске.

Дипломатске активности српског министра иностраних послова Милована Миловановића, нису уродиле плодом. Вешти и умешни преговарач и шармер европских дворова, овог пута није успео учинити ништа. Покушао је понудити

и компензацију територија, ради задовољења обе стране, уместо поништавања одлуке о анексији. Пошто је добио отворене претње оружаним сукобом, није му преостало ништа друго, но да ову ствар стави пред читаву Европу. Ни то му се није дало – по савету руских пријатеља, Србија је морала дати свечану изјаву о томе како анексија Босне и Херцеговине ни у ком случају не угрожава њене интересе. Напетост на највишем нивоу је за тренутак спласла, али је народно незадовољство наставило да тиња.

Уместо порука мира и превазилажења сукоба (чак и по давању ове изјаве!), из Беча су долазили само ратни покличи. У томе је предњачио начелник генералштаба Хабзбуршке монархије фелдмаршал Конрад фон Хецендорф. Своје прве планове о на-

паду на Србију изложио је још 1906. године, а само у периоду од почетка 1913. до јуна 1914. године, 26 пута излазио пред своју владу са истим захтевом.

Серија атентата на аустроугарске званичнике

Револтирана српска омладина је крајње наивно веровала да се друштвене прилике могу променити насилним актом, заправо убиством одређеног појединца. То је произашло из литературе коју су младобосанци марљиво изучавали: од Његошеве истраге потурица у *Горском вијенцу*, преко руских анархистичких теоретичара, све до детективских романа Едгара Алана Поа.

Најзначајнији покушај атентата, изведен од стране чланова Младе Босне, био је онај на босанско-херцеговачког поглавара генерала Маријана Варешанина. На њега је пуцао Богдан Жерајић, средином јуна 1910. године у Сарајеву. Након што је испалио више метака, убеђен да је убио Варешанина, последњим хицем је извршио самоубиство. Запањени представници аустроугарске власти били су решени да скрнављењем леша овог човека, једном за свагда угуше ослободилачки покрет у БиХ. Тако је наређено да се Жерајићева глава одсече и одвоји од тела. Она је чувана у тајним сарајевским полицијским архивима (према неким гласинама је од полицајаца коришћена као пепељара), све до 1921. године, када је положена у гроб. Овај монструозни чин нам илуструје крволочност режима и спремност да се у обрачуну са Србија иде до краја, али и наивност младих идеалиста, који су гинули са вером да ће њихов мали чин бити пресудан за дуго очекивану слободу.

Маневри на Видовдан

После победа српског оружја у Балканским ратовима 1912/13, завладала је права еуфорија међу Србима на левој обали Дрине. Бечком двору је било јасно да се морају предузети брзи кораци, како би српско одушевљење утихнуло, а нада у ослобођење потпуно замрла.

Виђено је да би долазак престолонаследника Франца Фердинанда у Сарајево, могао примирити српско становиштво и вратити га у сурову реалност – где је поданик Хабзбуршке монархије. Осим службене посете, осмишљени су и војни

маневри аустроугарских трупа стационираних на подручју Босне и Херцеговине, који ће се одржати на Дрини (према граници са Србијом, јасно упућујући поруку кога војници у плавим униформама треба да заплаше). И поврх свега, да би провокација била очигледнија, за све то је одређен датум: 15. јун 1914. године (по новом календару 28. јун), велики православни празник Видовдан. Тога дана, Србима ће бити ускраћено да прославе годишњицу од Косовског боја (1389), коју славе више од пет векова, у сећању на тријумф српских витезова над османским завојевачима. У том окршају, изгинуо је велики део српског средњовековног племства, укључујући и кнеза Лазара Хребељановића, све зарад очувања части и слободе.

Сарајевски атентат

Све ово што смо навели, утицало је да аустроугарски престолонаследник добије дочек од атентатора. За сам успех атентата, делом је заслужна и лоша безбедносна процена домаћих власти.

Невешто испланирано убиство надвојводе скоро да није успело. Изузев Недељка Чабриновића, коме се указала прилика да баци бомбу на аутомобил престолонаследника (која се откотрљала и ранила неколико војника из пратње), нити један други учесник завере није смогао снаге да испуни свој задатак.

На самом крају посете, први у колони аутомобила је погрешно скренуо, не знајући за промену маршруте. Тада се, крајње изненада, престолонаследниково возило створило испред Гаврила Принципа, једног од атентатора. Принцип је овако описао тај тренутак: „Кад је наишао други аутомобил, познао сам у њему престолонаследника. Али видећи да поред њега седи нека дама, размишљао сам један тренутак да ли да пуцам или не пуцам... Стога сам дохватио револвер и подигао га према аутомобилу, не нишанећи. Пуцајући, ја сам чак и главу окренуо. Опалио сам двапут узастопце, али нисам сигуран да ли сам двапут или више пута пуцао, јер сам био узбуђен.“

Краљевина Србија је била свесна да ће терет кривице за убиство надвојводе, пасти на њу. Телеграме саучешћа у Беч су упутили одвојено министар правде, начелник Министарства иностраних дела, министар Двора у име краља Петра I Карађорђевића и његов син престолонаследник Александар, преко шефа свог кабинета. Саопштено је да ће Србија по-

кренути истрагу на својој територији и најстрожије казнити свакога чија се умешаност докаже. Слична је била реакција и Црне Горе. Чим је примљена вест о убиству Франца Фердинанда, обе српске државе су обуставиле све свечаности поводом Видовдана. Црногорски краљ Никола Петровић је приредио и помен Фердинанду у Цетињском манастиру.

Суђење

Атентатори су ухапшени непосредно након извршеног атентата, изузев Чабриновића кога су ухватили после његовог неуспелог покушаја. Истражни судија Леон Пфефер је темељно испитао све учеснике, није спорио да су Срби гајили непријатељство према Аустроугарској, али није успео утврдити умешаност српских власти. Штавише, он то није ни покушавао – предао је и посебан извештај у којем указује на пропусте у обезбеђењу, упирући тиме прст у аустроугарске органе, као оне који су желели смрт престолонаследника, мада тај извештај никада није узет у разматрање.

Суђење је завршено у октобру исте године, два месеца пошто је рат објављен Краљевини Србији. Тиме постаје јасно да није било покушаја истражити умешаност Србије, већ је овај догађај подмукло искористио да се са њом коначно уђе у сукоб.

На судском процесу су изречене три смртне пресуде: Данилу Илићу, Вељку Чубриловићу и Мишку Јовановићу. Принцип и Чабриновић су осуђе-

ни на 20 година тешке тамнице, јер су по важећим аустроугарским законима били малолетни, те им се није могла изрећи најтежа осуда. Ипак, обојица су умрли у тешким затворским условима и под стражарском тортуром у Терезијанштату.

Закључак

Упркос свим настојањима Србије да се спречи оружани сукоб, црно-жута монархија је проценила да се убиство надвојводе мора најбоље могуће искористити против њеног малог балканског суседа. Настојања српске Владе да се пронађе решење, ухапсе и казне починиоци, није уродило плодом. После 36 година дуге окупације Босне и Херцеговине, противправне анексије и прогона Срба у тим крајевима, решено је да се исто поступи и према самој Србији. Тако је почео Велики рат...

БОРБА ЗА ДОМИНАЦИЈУ - УЗРОЦИ И ПОЧЕТАК ВЕЛИКОГ РАТА

Пише: Јован Алексић, студент мастер студија историје на Филозофском факултету у Косовској Митровици, Српски академски круг

„... Ја сам принуђен позвати све моје драге и храбре Србе под српску тробојку с уверењем да ће се они и у овој прилици показати достојни својих славних предака, онакви какви су били лане и преклане. С вером у Свевишњега Господа Бога, с надом у симпатије просвећеног света и у коначну победу наше правде, с поверењем у помоћ својих великих сродника и поузданих пријатеља, примамо, заједно са нашом јуначком браћом Србима, Црне Горе, борбу која нам је обесно наметнута. У нашој славној прошлости, старијој и новијој, има доста сведочанства да Србин, кад је сложен, може победити и много већег противника. Посведочимо још једанпут да се Србин уме жртвовати за своју Отаџбину и обилићским пожртвовањем одбранити је пред монгобројним, охолом непријатељем. Срби, браните свом снагом своје огњиште и српско племе.”

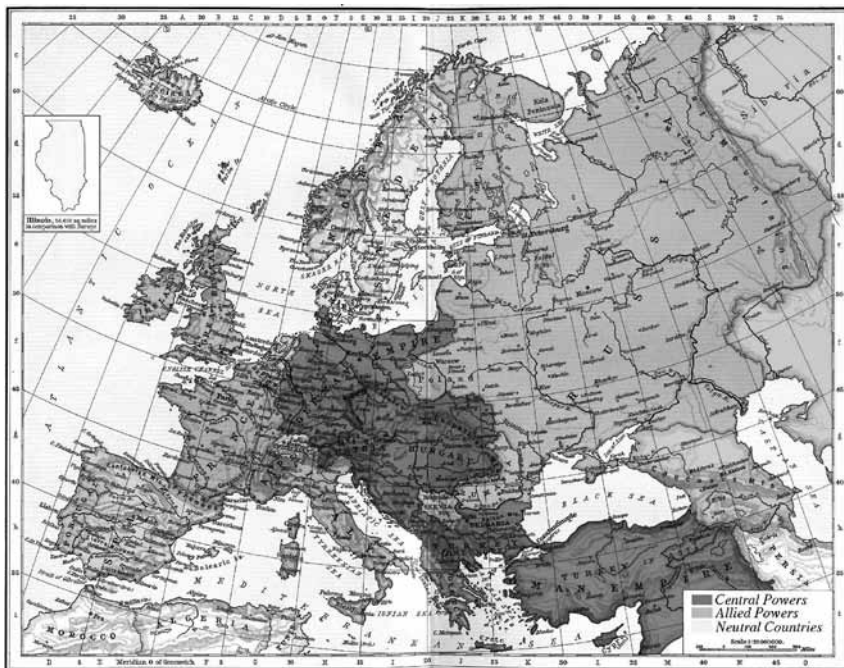
Карикатура држава Европе пред Први светски рат

Овим речима завршава се ратни проглас регента Александра Карађорђевића Србији, српском народу и војсци. Упућен је након што је дан раније, 28. јула 1914. године, у 11 часова ујутру, Аустро-Угарска објавила рат Краљевини Србији. Иако се у почетку мислило да се ради о локалном сукобу две земље, само три дана касније даљи развој догађаја довео је до највећег оружаног сукоба у дотадашњој историји цивилизације. Владе Велике Британије и царске Русије су тражиле начин да се сукоб не прошири па су претпостављали да ће српска војска препустити непријатељу своју престоницу, која се налазила на самој граници са Аустро-Угарском и да ће након тога сукоб прећи у надлежност конференције великих сила. У Берлину је немачки војни врх на челу са кајзером Вилхелмом II једва чекао да добије вест о општој мобилизацији у Русији па да започне са ратним дејствима против ње. Чим је та вест стигла, почело је упућивање ултиматума и објављивање рата. Немачка је рат Русији објавила првог, Француској трећег, а Белгији 5. августа 1914. године. Даље је деловао аутоматизам савеза. Активирани су међународни уговори о савезништвима којима су међусобно биле везане тадашње европске државе. Почео је Први светски рат, који је у историографији познат и као Велики или Светски (тако се називао до завршетка Другог светског рата). Његове последице биле су стравичне - убијено је више

од 15 милиона људи, 20 милиона рањено, а директне учеснице рата претрпеле су и огромна разарања. Број несталих и ратних војних инвалида никада није поуздано утврђен, као ни бројчане размере уништења привреде и економије ратом захваћених држава. А како је до свега овога дошло? Шта је натерало велике европске силе да започну ратну катаклизму? Да ли се она могла избећи? Да бисмо адекватно одговорили на ова питања, морамо се вратити неколико деценија уназад и подробније анализирати ситуацију на Старом континенту, од уједињења Немачке 1871. године до Сарајевског атентата, који је послужио као повод за рат.

Читав 19. век карактерисала је борба великих европских империја за колоније и доминацију у свету. Паралелно са том борбом одвијао се процес националног освешћивања европских народа и стварања националних држава. Како су Италијани (1870.) и Немци (1871.) релативно касно остварили своје национално уједињење, са великим закашњењем су ушли у борбу за освајање колонија. Најбогатије колоније већ су се налазиле у поседу Велике Британије, Француске и Шпаније. То је овим државама омогућавало сталан прилив капитала што је пресудно утицало на њихову превласт у светској политици. Ипак, убрзани економски развој немачке тешке индустрије, војног потенцијала, железнице и поморске флоте довео је до тога да Немачка постане друга индустријска сила Европе, „раме уз раме“ са Великом Британијом, која је то доживљавала као угрожавање њене супремације. Зато је она, заједно са Француском и Русијом, основала војно-политички савез под именом Антанта. Са друге стране је Немачка, заједно са Аустро-Угарском и Италијом, основала Савез централних сила, као противтежу Антанти. Ривалитет ова два савеза је све више долазио до изражаја, да би почетком 20. века прерастао у отворено супарништво. То је довело до неколико великих међународних криза (Прва мароканска, 1905-1906; Анексиона, 1908-1909; Друга мароканска, 1911; Скадарска, 1913. године) које су Европу доводиле до саме ивице општег војног сукоба.

Када говоримо о улози Србије у том периоду, можемо рећи да је она била врло сложена и специфична. Благодареви свом геостратешком положају, нашла се тачно између границе интересних сфера два супарничка блока. Притиснута одредбама из Тајне конвенције (1882.), изнутра политички недовршена и посвађана, покушала је на све начине да се ниједном блоку не замери. Након Мајског преврата 1903. године и смене династија на престолу Србије, долази до мењања државног спољнополитичког курса. Окрећући се Русији и савезништву са Великом Британијом и Француском, Србија је покушавала да нађе ослонац и ослободи се притиска Аустро-Угарске. То је неминовно

Географска карта, Антанта, Централне силе и неутралне земље

морало довести до заоштравања односа са суседном Двојном монархијом, која је све време систематски опструисала политички, економски, привредни и културни развој Србије. Она је стајала на путу давно разрађеном плану под именом „Drang nach Osten“ („Продор на исток“), који је предвиђао германску доминацију на простору од Берлина до Багдада. Немачки индустријалци су градили пругу која је требала да повеже ова два града. На њеном путу се налазила Србија која је држала главни комуникациони правац у југоисточној Европи, Моравско-вардарску долину. Променом курса своје спољне политике, опасно се замерила великим германским силама. Разлог више за негативан однос Аустро-Угарске и Другог рајха је била чињеница да су Срби у Аустро-Угарској и гро Јужних Словена у Краљевину Србију гледали као на свој Пијемонт – земљу која ће донети њихово национално ослобођење и уједињење.

Тежећи да Србију економски и провредно уништи, Аустро-Угарска је 1906. године увела Србији својеврсне санкције, изазивајући исцрпљујући Царински рат (1906-1911.) из кога је Србија ипак изашла као побед-

ник. У сред Царинског рата, Аустро-Угарска је учинила корак који се може сматрати уводом у Први светски рат. Петог октобра 1908. године извршила је анексију Босне и Херцеговине, противно свим међународним уговорима. Тиме је изазвала Анексиону кризу, која је умало довела до рата између Србије и Црне Горе на једној и Двојне монархије на другој страни.

Бесправна анексија Босне и Херцеговине је у свим српским крајевима на Балкану примљена крајње негативно. Организовале су се велике демонстрације, издавани прогласи и саопштења, а Народна одбрана је прикупљала добровољце за евентуални рат. Уз то, треба истаћи да је апсолутна већина становника Босне

и Херцеговине била против анексије.

Три дана након акта анексије, представници православних и муслиманских народних организација дали су у Будимпешти изјаву да је анексија извршена без питања и против воље становништва. Упутили су и посебну делегацију у европске престонице да ту изјаву стави до знања великим силама. Ипак, захваљујући дипломатским играма великих сила, Аустро-Угарској је крајем марта 1909. године призната анексија као легитиман чин. Иако се са тим никад није сложила, притиснута тешким међународним околностима, српска влада је била принуђена да прихвати анексију. Истакла је и званичну изјаву да „анексија не погађа њене интересе и да ће на својој територији спречити деловање против Аустро-Угарске“. Овај чин изазвао је огромно разочарење и потиштеност у целом српском народу.

Али, ни анексија Босне и Херцеговине није задовољила апетите Дунавске монархије. Она је више пута вршила мобилизацију војске - у пролеће 1909, у зиму 1912, у априлу и на јесен 1913. године, отворено претећи Србији ратом. Најзаслужнији за ову демонстрацију силе био је начелник генералштаба аустроугарске војске Конрад фон Хецендорф. Он је од јануара 1913. до јуна 1914. године (до Сарајевског атентата) чак 24 пута на разне, званичне начине тражио да се нападне Србија. Многобројни историјски извори доказују да су стратегије Централних сила много пре почетка Великог рата имале готове планове о окупацији и распарчавању Србије. Током Балканских ратова Аустро-Угарска је отворено радила против Балканског савеза, посебно против Краљевине Србије и Краљевине Црне Горе. На њену иницијативу створена је Албанија, чиме је Србији онемогућен излаз на море. Осим коришћења разних званичних и закулисних дипломатских средстава, непрекидно је „звецкала оружјем“, претећи да ће га употребити ако њени интереси буду угрожени. Ту праксу је наставила и након Балканских ратова. Јуна 1914. године, аустроугарска војска је у околини Сарајева одржа-

вала велике војне маневре. Тим поводом је у Сарајево, на Видовдан, допутовао аустроугарски престолонаследник Франц Фердинанд са супругом Софијом Хотек. Остало је историја...

Приказ Сарајевског атентата

Група младих револуционара, окупљених у организацији „Млада Босна“ је планирала атентат на аустроугарског престолонаследника, видећи у њему симбол окупације. Прилика им се пружила сама од себе. Воzeћи се градским улицама, необичним сплетом околности, његов аутомобил је у тренутку прошао поред Гаврила Принципа, једног из групе од шесторице атентатора (петорице Срба и једног босанског муслимана). Принцип је пуцао. Први хитац је ранио Франца Фердинанда у врат, а метак намењен аустроугарском гувернеру Босне и Херцеговине Оскару Поћореку, ранио је Софију Хотек у пределу стомака. Обоје су подлегли ранама на путу ка резиденцији гувернера. Погибију Франца Фердинанда и његове супруге Аустро-Угарска је одмах искористила да оптужи Србију за организовање атентата, иако за то она није била одговорна. Атентат је за Двојну монархију био одличан повод да зарати са Србијом, убеђена да ће је покорити и уништити једним ударцем. Њене намере најбоље се виде у ултиматуму упућеном Србији. „Јулски ултиматум у 10 тачака“ је до краја тежио да понизи Србију, али да и суштински наруши њену независност и државност. Ово се нарочито односи на тачке пет и шест али и на тачку десет. Читајући аустроугарски ултиматум Србији британски шеф дипломатије сер Едвард Греј је одмах рекао царско-краљевском амбасадору грофу Менсдорфу да је то „најужаснији документ који је једна држава икад уручила некој другој држави“ и притом указао на тачку пет која директно угрожава независност једне државе. Чим је сазнао за садржај ове ноте, руски амбасадор у Бечу је похитао да упозо-

ри грофа Берхтолда да је реч о захтевима које не може да прихвати једна самостална држава. Српска влада се састала 24. јула 1914. године, дан по пријему ултиматума, након доласка премијера Николе Пашића из Ниша. Разматрајући понижавајући ултиматум, могла је само да закључи „да не остаје ништа друго него да се гине“. Ипак је саставила крајње попустљив и помирљив одговор, пристајући на све аустроугарске захтеве, осим оног из тачке шест по коме су аустроугарски полицијски органи малтене могли да ухапсе самог краља, регента или председника владе. Одговор је 25. јула 1914. године, мало пре 18 часова, лично однео српски премијер Никола Пашић у аустроугарско посланство. Аустроугарски амбасадор барон Гизл је одмах саопштио да одговор није задовољавајући, а само петнаестак минута касније је у српско Министарство иностраних дела стигло писмо у коме је Гизл навео да Аустро-Угарска званично прекида односе са Србијом. Непуна три дана касније, аустроугарска влада је обичним телеграмом објавила рат Србији. Краљевина Србија га никако није желела, нити јој је био потребан. Државне касе и војне резерве су биле истрошене у Балканским ратовима. Стотине хиљада српских сељака се тек вратило из рата, покушавајући да саставе неку годину у миру, узору своје њиве, обнове своја имања. Требало је збринути велики број ратних инвалида и сирочади. Оскудевало се у свему, посебно у храни. О ратном материјалу да се и не говори. Недостајала је војна опрема, посебно пушке и артиљеријска муниција.

Вашингтон тајмс, Аустро-Угарска је изабрала рат

Ипак, Србији је рат био наметнут. Двадесет деветог јула 1914. године, аустроугарска артиљерија је почела да бомбардује српску престоницу. Ратоборни кругови у Бечу и Берлину су говорили „ратној шетњи“ и „казненој експедицији“, не слутећи да изазивају један од највећих сукоба у историји. Почео је Велики рат, чија је прва жртва био Душан Ђоновић, ученик Трговачке ака-

демије. Као и обично, због интереса „великих“, страдали су „мали“. И тако кроз читав 20. век...

Највеће жртве у Првом светском рату

О размерама страдања српског народа у Првом светском рату уверљиво сведочи упоредна табела о губицима у другим зараћеним државама.	Србија:	1.247.435 (28 одсто)
	Француска:	1.400.000 (10,5 одсто)
	Немачка:	2.000.000 (9,8 одсто)
	Аустроугарска:	1.542.000 (9,5 одсто)
	Русија:	2.000.000 (1,2 одсто) (до Октобарске револуције 1917. године)
	Енглеска:	744.000 (5,1 одсто)
	Белгија:	50.000 (1 одсто)
САД:	68.000 (0,2 одсто)	

Извор: Александар Недок, Милосав Секулић, Епилог Првог светског рата у бројкама, посебни број часописа „Војносанитетски преглед“, бр. 65 („Српски војни санитет 1917-1918“)

Највеће жртве у Првом светском рату

СЛАВНЕ СРПСКЕ БИТКЕ И ПОБЕДЕ У ВЕЛИКОМ РАТУ

Пише: мр Радован Калабић, књижевник, историограф и публициста из Београда

Три велике битке и славне победе: на Церу, Колубари и Кајмакчалану, представљају симболично тројство у коме су заблистали српско витешко оружје, слава, храброст и родољубље у Великом рату. Оне су претходиле пробоју Солунског фронта, битке над биткама у Првом светском рату после које су капитулирале Бугарска, Аустро-Угарска и Немачка. На том попришту одлучен је и исход рата, ослобођена је Србија и ударен је темељ новој словенској држави - Краљевини СХС.

Августа 1914, Поћорекова солдатеска задојена патолошком мржњом према свему што има предзнак српског, прелази вековну границу која раздваја Србе, на реци Дрини. Одмах по заузимању првих положаја на тлу Краљевине Србије, почиње крвави пир освајача над нејаким становништвом, као плод вишедеценијске пропаганде Бечког двора.

Напад није дошао изненада, али је избио из неочекиваног правца. Врховна команда Српске војске је веровала да ће непријатељске армије напасти са севера, пошто су извесно време бомбардовале градове који леже на Дунаву: Београд, Обреновац, Смедерево и Велико Градиште, те да планирају продор дуж моравско-вардарске долине.

Војника аустроугарских снага који су прешли државну границу, било је немало 20.000 више у односу на бројно стање у српским редовима. Њихова је предност лежала и у томе што су ушли на небрањену територију, јер се српска одбрана сконцентрисала на друге потенцијалне тачке продора. На тај начин, успели су да ушетају у Шабац, који није био заштићен. Сада уверен да главнина аустроугарских јединица планира удар са запада, стари и прослављени војвода Радомир Путник, издаје наређење као Начелник штаба Врховне команде, да се изврши пребацивање свих расположивих трупа према непријатељу и да се, без даљих одлагања, крене у контрафанзиву.

У одлучном противудару који је уследио, доминантну улогу је имао командант Друге армије ђенерал Степа Степановић. Вешти официр и брилијантни стратег је сагледао могуће начине да се окупатор хитро заустави и натера на повлачење – то се могло реализовати уколико се заузме Косанин град, као кључна тачка планине Цер, где се одвијају најжешћи окршаји.

Степино ратничко умеће је било плод пет ратова које је имао иза себе. Остао је запамћен по томе што је увек био близу, у рововима, делећи судбину својих војника, што му је донело њихове неизмерне симпатије.

Ратна срећа се мењала из сата у сат. Видело се да српска војска потискује уплашеног аустроугарског непријатеља. Дана 19. августа, на Преображење Господње, схвативши да

непријатељ више нема снаге да се консолидује, ђенерал Степа Степановић је наредио жесток напад. У борби која је уследила, Аустроугари су започели панично повлачење ка Сави и Дрини, бивајући гоњени од српских војника.

Сутрадан, командант српске војске регент Александар I Карађорђевић, издаје указ у име свога оца краља Петра, којим производи Степановића у војводски чин. Тим поводом, Степа изјављује: „У име Отаџбине и народа српског, ја који сам имао срећу да командујем у овој бици, изјављујем своју најдубљу захвалност јунацима Друге армије, јунацима који извојеваше ову славну победу и прогнаше непријатеља из Отаџбине, китећи своје заставе славом која ће сијати док Српство траје.“

Церска битка није била само важна победа српског оружја, које је показало свом надмоћнијем суседу да неће прошетати кроз ову балканску земљу, него она представља први тријумф једне државе на страни сила Антанте. Након ње, сасвим је било јасно да овај рат неће задржати локални карактер и да ће потрајати.

Осрамоћене и понижене снаге Двојне монархије у очима светске јавности, донекле су поправиле пољубани углед са одбијањем српских продора у Срем и Босну. Мада су здружене српско-црногорске трупе ушле на територију Аустроугарске, релативно дубоко, на кратко запосевши планину Романију и пар градова, није било изгледа да се ти положаји задрже, па је уследило организовано повлачење.

Оскар Поћорек, понемчени Словенац и армијски инспектор свих аустроугарских јединица у Босни и Херцеговини, вапио је за осветом. Критике на рачун његове непромишљене тактике су стизале са свих страна. Тако, аустроугарски генерал Алфред Краус говори: „Све мање могу да схватим зашто нисмо Србију освојили истим оним трагом принца Еугена и зашто нисмо напали код Београда?“ Горд и надасве несигуран у сопствене способности, Поћорек је имао мотива и за личну сатисфакцију и равнање рачуна са Србима.

Основни проблем Поћорек је био олако процењивање српске вештине ратовања. То није промакло генералу Краусу: „Упознали смо Србе као ваљане непријатеље. Ја сам их сматрао и сматрам их и сада за војнички најјаче од свих наших непријатеља... Они су нашим трупама задавали много више тешкоћа но Руси, Румуни или Италијани.“

Крајем прве ратне године, Краљевина Србија је доживела још једну тешку офанзиву непријатеља. Сада је грчевито покушавала да се одбрани. Колико је стање заиста било безизлазно, види се из телеграма председника владе Николе Пашића, српским амбасадорима у савезничким земљама, када им кратко поручује: „Молите и преклињите.“

У том часу, на сцену ступа армијски ђенерал Живојин Мишић, као нови командант Прве армије, где замењује рањеног ђенерала Петра Бојовића. Жустар, али и промишљен, Мишић није имао наклоност виших официјерских кругова, тим пре што је реактивиран из пензије, у коју је послат као присталица старе династије Обреновић. Како било, он није имао у плану интриге или освету према својим колегама, већ је заборавио несугласице и подредио се сада егзистенцијалним интересима Отаџбине.

Игром случаја, терен на којем су се сада одигравале борбе, Мишићу је био добро познат, обзиром да је рођен и одрастао у Струганику, поред Мионице.

Енергични ђенерал немирног духа, покушао је обновити линију фронта и покренути напад. Доживео је неуспех, упркос попуни коју је добио у својој армији. Мишић је тада схватио да ће бити погубно наставити стално повлачење под борбом. Због тога се решава на један смео корак – покушава да начини дубље повлачење својих војника, како би их одморио и хитро припремио за контра-удар.

Такав потез није се допао Начелнику ђенералштаба војводи Путнику, нарочито зато што није био у сагласности са пређашњим идејама команде. Живојин Мишић тада саопштава: „Нећу у овом часу никога да слушам када радим посао за који носим одговорност. Наредио сам повлачење и остајем при томе. Дајте команду коме хоћете, али докле ја командујем армијом има да буде како ја мислим да је најбоље за ову земљу!“

Нешто касније, одобрен је његов план стратешког узмицања. Првих дана децембра, долази до тешке одлуке – напушта се српска престоница Београд, а за ратну престоницу је раније именован Ниш. Аустроугарске трупе улазе у небрањени град, 3. децембра 1914. године. Овом одлуком је скраћен фронт за око 40 километара, чиме је начињен добар потез, да би се оснажила одбрана других положаја у унутрашњости.

Истог дана када су Аустроугари заузели Београд, Прва армија је кренула у офанзиву. Јавили су се само мањи проблеми на једном крилу. Силним јуришима и одиста тешким борбама на Суворору, Космају, Овчару, Каблару и Руднику, српска војска је однела још једну блиставу победу.

Као круна ове Колубарске битке, ослобођен је Београд 15. децембра, у којем непријатељ није провео ни две недеље. На српској територији више није било аустроугарских војника. Заправо јесте, али само оних заробљених: 323 официра, 42.215 подофицира и војника; са њима преко 6.000 пушака и неколико хиљада кола са муницијом. У паничном бегу, непријатељ није успео да извуче 142 артиљеријска оруђа.

Србима су пала у руке и два авиона!

Регент Александар Карађорђевић је нашао за исправно да Мишић заслужује чин војводе. Када је објавио указ о унапређењу, много официра је протестовало, тражећи објашњење, на шта је Александар одговорио: „*Требало ми је да одам највеће признање човеку који није изгубио главу у време када је други већ нису имали.*“

Пораз и мучно повлачење Срба преко Албаније, дуго прогонство и мучан живот у туђини за преживеле – много је и оних који су вечни починак нашли на гробљима од маленог чешког села Јиндриховице, преко Солуна и Плаве гробнице, све до Туниса.

У тешким моментима, Срби су добили дуго чекано наређење за напад на Кајмакчалан. Осмодневна борба у септембру

1916. године, резултатрала је савезничком победом над здруженим бугарско-немачким формацијама.

Победу није видело око 5.000 српских војника.

Кајмакчаланска битка је била прва победа Српске војске од напуштања земље. Један од погинулих био је и добровољачки вожд Војин Поповић, прозван војвода Вук, чувени четничко-комитски заповедник.

Осим што је победа улила самопоуздање и наду у српске редове, усмерила је пажњу Централних сила на балканско ратиште и Солунски фронт, који ће бити кључан за исход Великог рата, свега две године касније.

Пробој Солунског фронта, као једна од највећих операција у Првом светском рату, отпочео је у зору 14. септембра 1918.

Као резултат те операције дошла је капитулација Бугарске, Аустро-Угарске и Немачке.

У ослободилачком заносу српска пешадија је на махове претицала и моћну француску коњицу.

Ослобођена је Србија и ударен је темељ за стварање нове словенске државе – Краљевине СХС.

Београд, престоница свих Срба, ослобођен је 1. новембра 1918.

СРПСКА ЖРТВА 1914, КРАТАК ПОГЛЕД ИЗ 2014.

Пише: Немања Девић, историчар из
Смедеревске Паланке

„У 21. век српски народ је ушао не избројавши велике жртве ратова у протеклих стотину година, угрозивши тако и тековине њихове борбе. Уочи стогодишњице обележавања почетка Првог светског рата, стидљиво се помаља трачак наде, ако не код надлежних институција оно бар код неких одговорних потомака, да жртве ипак нису заборављене. Нека за утеху и оправдање буду и речи Радована Самарџића да је општи заборав, када је реч о Србима „можда намерно смишљен“, јер њихово присећање на све оно што се догодило „све више се прима као узнемирење“...“

Угледни француски мислилац Ернест Ренан, промишљајући о нацији у свом чувеном предавању одржаном на Сорбони 1882, критиковао је немачки романтичарски дискурс који је о њој постојао и, може се рећи, био доминантан. Ни раса, ни језик, ни религија, ни географија – ниједан од тих чинилаца по његовом виђењу није био пресудан за формирање једне националне свести. За њену кохезију није довољно заједничко порекло, већ се мора обнављати кроз свакодневни плебисцит. Однос према прошлости, према истој дефиницији, може бити централни везивни елемент националног јединства, где заједничка патња и туга спајају више него заједничка победа и успех. Коначно, нација се може дефинисати као „заједница сећања“. Притом, треба правити разлику између појмова „сећање“ и „памћење“. Културу сећања Тодор Куљић дефинише као „збирни појам за ознаку свеукупне ненаучне јавне употребе прошлости“, а може се рећи и да је то „међугранска научна дисциплина која се бави тумачењем и објашњењем

различитих облика чувања и искривљавања прошлости“. Посебан модел памћења јесте колективно памћење – по истом аутору то је учење суштинских образаца и културних садржаја које људи усвајају и уграђују у сопствени идентитет. За изградњу идентитета, како нације, тако и појединца, предуслов је и интегритет, као способност за самоодржање. Српска историја, од настанка првих држава, па њиховог успона и пада у ропство, па све до савременог доба, може се посматрати као „дуго кретање између клања и орања“ како је, нешто модификујући речи књижевника нобеловца, назвао историчар Милорад Екмечић.

Један од углова посматрања показује и да се читава историја може посматрати као непрекидно страдање и спасење, па тако и као „историја жртве“. Жртвовање, те жртва за одбрану животног простора и животних идеала је ушла у српски идентитет. Одабир небеског царства, најпре као мит па као завет, уткао се тако у судбоносне моменте српске историје. Он није водио нужно страдању – тај пут одабрао је понајпре принц

Растко Немањић, слободном вољом бирајући да постане монах, доцније и архиепископ Сава. Његов завет, стремићи небеском царству, одабрао је и кнез Лазар Хребељановић, страдајући на Косову. Од тада, тај завет и пут постаје и жртвени. Непоклебљива одбрана тих идентитетских завета, Светосавског и Косовског, кроз векове борбе за слободу и независност, захтевала је и неминовно значила и велике жртве које ће српски народ приносити на олтар Отаџбине. Богољуб Шијаковић проучавао је значај српске жртве. „Постоје (...) три нивоа односа према историјској истини страдања: историографски фактицитет страдања српског народа у прошлости, поимање страдања у процесу саморазумијевања и самоидентификације у садашњости, смисао страдања за дјелотворну концепцију будућности.“ Супротно, Шијаковић закључује да „заборав жртве је њено обесмишљавање, порицање да жртва има сврху (...) заборав жртве је победа насиља.“ У својој нововековној историји, жртве у ратовима за ослобођење и уједињење биле су огромне. У првој фази српске револуције 19. столећа, односно у периоду од 1804. до 1815. страдало је око 150.000 људи устаничке Србије, што представља око 21 одсто – више од петине укупног њеног становништва. У ослободилачким ратовима 1876-1878. Србија је изгубила 11.160 људи. Притом, бројне жртве су сејане и у другим покрајинама, свуда где су Срби започели борбу за ослобођење од Турака. У српско-бугарском рату 1885. пало је 4.750 војника. Нова епоха ратова за ослобођење и уједињење започела је 1912. У Првом балканском рату погинуло је и умрло око 22.000 људи, а 21.000 војника постали су инвалиди неспособни за привређивање. У Другом балканском рату било је 14.500 погинулих, односно 30.000 инвалида из редова српске војске. Укупно дакле, у ова два рата Србија је изгубила око 36.500 људи и имала више од 50.000 инвалида. Ипак, демографска катастрофа уследила је у Првом светском рату, који је започео годину по завршетку претходног, вођеног са Бугарском. Према службеним подацима представљеним на Париској мировној конференцији 1919, Србија је од 1914. до 1918. изгубила 1.247.435 лица, а то износи 27,9 одсто целокупне популације. Од тога је било 402.435 војника и 845.000 цивила. Што се тиче мушког дела становништва у узрасту 18-55 година, страдала је његова половина. Покошен је најпродуктивнији и највиталнији део поколења. Свест о потреби жртвовања за слободу Отаџбине у судбоносним моментима није се доводила у питање. Занимљиви су погледи омладинаца, који су можда и могли да преиспитују циљеве својих отаца. Ристо Ј. Одавић приредио је текстове младих Срба, гимназијалаца који су се у време рата школовали у Француској. „Србија није примила аустријски ултиматум само зато што је нашла да је боље славно умрети, него ли срамно живети“, писао је у есеју о Отаџбини један од њих. Други је, у истом контексту писао да „Албанија није гробница Србије, она је колевка њене нове славе“. У земљи, на фронту величанствен пример родољубља посебно је оличен у борби Скопског ђачког батаљона – 1.300 каплара. Млади нараштај, позван у службу Отаџбини као последња нада одбране, у миру је најватреније живео и стварао за своју земљу, а у рату се за њу најхрабрије борио и крварио. Један каплар писао је породици пред полазак у битку: „Ми смо се сви заверили, да или победимо или да изгинемо јуначки. Шваба неће доћи тамо да пали, пљачка и прља невину чељад. Ми то нећемо

допустити.“ Милорад Ђорђевић је писао родитељима: „Полазим у овај свети рат потпуно здрав и са највећим одушевљењем. Мислим да ћу издржати све тешкоће рата, али ипак, ако бих погинуо (...) немојте жалити за мене јер знајте да сам погинуо славно, бранећи своју милу Отаџбину, да бих осигурао бољу будућност својој браћи, сестрама од вековног нам непријатеља и угњетача – Аустрије“. Погинуо је 1916. као млади потпоручник на Солунском фронту. Каплар Јован Бабић пише: „Жао ми је добрих другова, лепих младића, који би својим радом користили, у миру, у држави. Али, зашто их жалити, оплакивати? Зар нису часно погинули у часној борби? (...) Зар би било боље да су умрли на болесничкој постељи? У ове велике дане жалосно је умрети обичном смрћу“. Водник Бан Нушић, син јединац дипломате и писца Бранислава Нушића, писао је својој вереници у јесен 1915. да му је нека старица прорекла да ће доћи до, до тада, најстрашније битке са Немцима на Градишту и да ће у њој победити Срби. „Ако буде било суђено да ја паднем у тој прореченој бици, нека те не буде жао. Пао сам за оно што сам волео, за Отаџбину, мислећи на оно што сам волео, на тебе“. Пао је, неколико дана касније. Недвосмислено, њихове речи осликавале су опште расположење – спремност војника на жртвовање и жртву за рад вишег циља одбране животних идеала. За историјско памћење жртава, било је и јесте неопходно као предуслов – историјско знање. Постоје стереотипи да је српска жртва обесмишљена великим историјским прекретницама: стварањем Југославије 1918, те победом револуционарних снага 1945. Новија истраживања показују да је тај проблем сложенији и да сеже дубље у прошлост. „Континуитет заборавља“ жртава показује се од покушаја пописа жртава из времена српских устанака и револуције 1804-1815, који је неуспешно покушавала да организује СПЦ по својим епархијама. Наставак се опажа и у случају Првог светског рата, сто година касније. Слободан Јовановић је прве године живота Срба у Југославији тумачио и као период „националне демобилизације“. Револуција 1945. потпуно је променила перцепцију државе и појединца према овом рату и његовим учесницима и жртвама. Карактеристично је нагло прекидање церемонија и присећања на погинуле у Првом светском рату; у фокусу су били они који су се борили и погинули у последњем. Социјалистичка Југославија бирала је нове хероје и везивала их за друге датуме и годишњице. Уџбеници историје су Велики рат осликавали тек у контурама. Обележавање Дана одбране Београда 1915. замењено је обележавањем Дана артиљеријских јединица ЈНА. Својеврсно брисање из сећања огледало се и уклањањем споменика и обележја везаних за династије Обреновић и Карађорђевић (по неким изворима њих чак 215). Само један филм („Марш на Дрину“, 1964) снимљен је на тему Првог светског рата за 46 година постојања „друге Југославије“. „Континуитет заборавља“ потрајао је до наших дана: 90 година од пробоја Солунског фронта обележено је скромно 2008. у Ваљеву, слично је, готово неопажено, прошло и обележавање стогодишњице Балканских ратова 2012-2013. У 21. век српски народ је ушао не избројавши велике жртве ратова у протеклих стотину година, угрозивши тако и тековине њихове борбе. Уочи стогодишњице обележавања почетка Првог светског рата, стидљиво се помаља трачак наде, ако не код надлежних институција оно бар код неких одговорних

потомака, да жртве ипак нису заборављене. Нека за утеху и оправдање буду и речи Радована Самарцића да је општи заборав, када је реч о Србима „можда намерно смишљен“, јер њихово присећање на све оно што се догодило „све више се прима као узнемирење“. Ако се вратимо почетку текста и

речима Е. Ренана да је нација заједница сећања, могли би да закључимо да је сећање на Први светски рат и његове жртве једна од упоришних тачака одржавања српског идентитета у будућности.

ОД МНОГИХ ИМПЕРИЈА КА ЈЕДНОЈ

- Последице Великог рата -

Пише: Драгослав Бокан, режисер, књижевник,
колумниста и публициста из Београда

„Све везано за нас, сада и у непосредној будућности, почело је августа 1914. године. У календарском Гордијевом чвору последње мирне и прве узбуркане године модерне историје, додирнули су се уситњена и умножена империјална прошлост и глобализована (на други начин империјална) будућност...“

Ако бих морао да једном реченицом објасним основни ток двадесетог века, онда би то било: укрупњавање свих држава Европе и света у једну глобалну Империју. За разлику од сличних подухвата (у режији персијског Дарија, монголског Џингис Кана, хеленског Александра Македонског или француског Наполеона), овде није био у питању само војни поход, нити се, чак ни сад, може јасно одредити и описати ко је све стајао иза једног оваквог пројекта (који још увек траје).

Оно што, ипак, можемо са сигурношћу да кажемо је да су у извођењу овакве освајачке намере учествовале различите елитне групе евро-америчких политичара, генерала, индустријалаца и глобалних стратега и да су и они груби, а затим и сви они финији радови континуирано извођени и у ратним и у међуратним периодима, на најразличитије (оне видљиве и оне још непознате) начине.

А најсигурније од свега је то да је читав расплет, након дугих деценија припреме, кренуо у лето 1914. године. То је једино несумњиво и апсолутно неспорно.

Током Првог светског рата почело је прекројавање европске и светске мапе, промењене су границе и измењене до тада познате структура владавине. Нестале су немачка, турска, аустроугарска и руска Империја, а она британска је још током трајања Великог рата преображена у англоамеричку супер-државу са само формално задржаном круном и скиптром. Острвска Империја је постала предсобље и органски део америчког уласка (чизмом о врата) у XX век и модерну европску историју.

Током Великог рата је почело и формирање разорних идеологија, које су изнутра довршавале она спољашња рушења која су почела с артиљеријским канонадама европских царских и краљевских армија. Прво је (лабораторијски) створен и у историјско време и живо политичко ткиво Русије увезен и убачен „револуционарни комунизам бољшевичког типа“, па је затим, из

исте кухиње подржано стварање идеолошке реакције на то – у форми антикомунистичке „конзервативне контра-револуције“ (неосредњовековног, фашистичког и нацистичког типа), да би на крају – у ову густу мрежу „рибареза људских душа“ био убачен и западњачки демократско-либерални концепт форсирања „светског мира“ (по Кантовом моделу).

А сама идеја Царства и монархизма нестала је из судбине Европе у пакленом треску друштвених потреса и историјских експлозија Великог рата. Некадашњи пруски тријумфализам, отоманска освајачка црта, аустроугарски уређени „лонац народа“, руска безусловна оданост „цару-баћушки“ (самодршцу)... нестали су, као да нису никада ни постојали, са послератног политичког менија нове Европе. Нестале, баш као и многе важне, озбиљне и респектабилне државе (од већ поменутих, па до, рецимо, Краљевине Србије).

Још када у то уденемо стварање вештачке државе Јужних Словена, покретање популарног пан-европског покрета и стварање такозване „Лиге народа“ (зачетнице будућих „Уједињених нација“), постаће јасно шта је све измењено на мапи света током и одмах након Првог светског рата – као његова директна последица.

Све је почело да се спаја, збира, уједињује и удружује, милом или силом, како где. Више није допуштан никакав национални еклузивизам, као ни животворно напајање сопственом традицијом, ма каква спремност на личну жртву или поновно преиспитивање тек направљених договора и компромиса.

С тим што је од главних актера и најважнијих протагониста овог деградирајућег процеса програмираног „краја историје“, сваки НАРОД се полако и постепено сводио на разорну свакодневну сумњу: „Да ли је, можда, могло боље и више да се уради?“.

А било је неопходно да се петроградска, берлинска, истамбулска, бечка и пештанска Империја дегенеришу у своју супротност и да већ од 1918. године почне

насилно свођење рачуна између дотадашњих „вазала“ и „поданика“, на једној и нових капиталиста са својом заводљиво празном причом, на другој страни. Дотадашње Империје су сметале новим властодршцима света да слободно кроје по карти и колико год и како год хоће роваре по душама и карактерима народа које су решили да придобију, купе или уцењивачки бескрупулозно натерају да приме вирус идеје глобално уређеног света, тог хуманоидног мравињака наше несрећне епохе. И зато су Империје нестале, као да нису ни постојале. То се свугде наводи и обавезно се, притом, „с разумевањем“ клима главом, али се томе не даје одговарајући, онај реално судбински значај. Онолики какав стварно заслужује.

Као да се у променејој „друштвеној игри“ високе европске политике одједном и заувек све променило у ратним годинама Великог рата и током мировних конференција одмах након коначне аустро-немачке капитулације и руске Совјетске револуције.

„Одлуком одозго“ се, након дугих припрема, створио чист простор и непрегледна, „ратним поразима ослобођена територија“, на којој је (без свих предратних формалности и административно-бирокупатских искушења) почела градња и обликовање новог над-националног света (оног у коме данас живимо).

То градилиште будућег глобалног света тражило је да се претходно посеку шуме, исече вегетација, промени ток река и уклоне све препреке за овај апокалиптички пројекат високог ризика.

И читав двадесети век - од Првог до Другог светског рата, а онда и даље, до пада Берлинског зида, растурања и бомбардовања Југославије – био је, у ствари,

ништа друго до планетарно градилиште света трећег миленијума. Света пројектоване будућности.

Дакле, док су наши јуначки преци гинули на крвавим поприштима српске славе (од Цера до Кајмакчалана), а наши нешто сналажљивији преци развијали „бизнис“ (још у ратним годинама почевши са бескрупулозним увеличавањем своје приватне имовине) – међународни редитељи и продуценти крвавог великоратног марионетског позоришта су радили нешто сасвим друго. Њих није занимала слава, као ни слобода или чист профит („профита ради“), већ остваривање далекосежног, глобалног плана. Они су гледали деценијама унапред нешто о чему милиони њихових униформисаних сународника у блатњавим и крвавим рововима нису размишљали, нити би уопште могли да поверују шта се све дешавало симултано са њиховим биткама, победама и поразима.

Као да су се, истовремено, у једном времену (у тих неколико ратних и пар послератних година) сплели и међусобно помешали деветнаести, двадесети и двадесетпрви век.

Све везано за нас, сада и у непосредној будућности, почело је августа 1914. године. У календарском Гордијевом чвору последње мирне и прве узбуркане године модерне историје, додирнули су се уситњена и умножена империјална прошлост и глобализована (на други начин империјална) будућност.

Тада је почело топљење старих, традиционалних Империја у нову империјалну легуру, од другачијег материјала и са много мање видљивим владарима (без светлцуаве круне и хермелинског царског плашта).

Министарство спољних послова Владе Републике Србије – УПРАВА ЗА САРАДЊУ С ДИЈАСПОРОМ И СРБИМА У РЕГИОНУ

Ministerium für Auslandsangelegenheiten der Regierung der Republik Serbiens – BÜRO ZUR KOOPERATION MIT DER DIASPORA UND DEN SERBEN IN DER REGION

ОСАМДЕСЕТ ГОДИНА ОД УБИСТВА КРАЉА АЛЕКСАНДРА: ВИТЕШКИ КРАЉ МУЧЕНИК

Пише: академик Матија Бећковић

О стогодишњици Првог светског рата ових дана је у Београду откривен споменик руском Цару Николају. Ми се надамо да ће наспрам њега између дворова бити постављен и онај из Париза краљу Петру и краљу Александру

Краљ Александар I Карађорђевић, син краља а унук кнеза, праунук Вожда Карађорђа, најзначајнији српски владар у XX веку.

Рођен у Цетињу, остао без мајке с непуне две године, школовао се код руског цара у пажевском корпусу у Петрограду, водио три рата, прегазио Арбанију, створио Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца и за свога живота једва да је некад скинуо униформу.

Постао је врховни командант српске војске тек што је прошао двадесету годину и извојевао њене најславније победе на Куманову, на Брегалници, на Церу, на Колубари, на Кајмакчалану, на Солунском фронту. Историју је доживљавао као поезију и као што је написала Ребека Вест „имао поетску идеју коју су имали само највећи људи у историји“.

И сам је писао и преводио песме, волео музику, разумео се у сликарство. Био неодступни верник, несебични добротвор,

неуморни задужбинар који је обновио готово све наше установе културе. Као Карађорђевићев праунук довршио је маузолеј на Опленцу, као Његошев потомак обновио капелу на Ловћену, као витез подигао споменик Незнаком јунаку на Авали, као ратник Победнику на Калемегдану, као верник озидео многе храмове, као ратни друг поставио споменике и уредио војничка гробља и костурнице широм света и своје земље. Као владар откупио рукопис „Горског вијенца“ посвећен праху оца Србије, а пронађен у дворској библиотеци у Бечу, а све то о трошку своје цивилне листе.

Када је приликом посете једном манастиру упитао братију шта би могао да учини за манастир или им испуни какву жељу, игуман му је одговорио: „Величанство, Ви сте све наше жеље испунили на Куманову!“

Његов отац, краљ Петар I Ослободилац у изгнанству је превео расправу Џона Стјуарта Мила „О слободи“. Будући краљ Александар је као кадет превео „Песму о соколу“ Максима Горког. Обојица су тако најављивали слободу своје народу. У младости је писао родољубиве песме у маниру Милана Ракића. Остало је забележено да му је предложено да уђе у Српску краљевску академију. На ту понуду је одговорио: „Веома лоше бих мислио о тој Академији која би мене у своје чланство примила као песника“. Оном аустроугарском воднику кога је крваве главе отерао са Цера и Суворора, није пало на памет да то одбије кад су га после неколико деценија као вођу и учитеља акламацијом прогласили за академика свих наших академија.

Оне године када је створена Југославија избила је Октобарска револуција. Смакнут је руски цар у кога су полагане све наде да ће бити ослонац и заштитник државе јужних Словена. Место Русије је нестало, а настао је Совјетски савез, држава коју је признао читав свет, али краљ Александар није. У крви и понижењу, настао је Совјетски Савез. Краљевски амбасадор Мирослав Спалајковић на првом пријему који је организовала млада совјетска република за стране дипломате, казао је Лењину: „Ви сте убица и изрод словенске расе. Ја Вам плујем у лице!“ Читав свет је признао Совјетски Савез али Краљ Александар није. У Београду је задржао царскога амбасадора и примио хиљаде изгнанника из Русије. Међу њима су били и неки највећи православни духовници и интелектуалци. Широм земље оснивани су козачки пукови у вери да ће ускоро походити Русију. Уточиште које је дао руским избеглицама и отпор деспотији био је разлог да су га лако

уочили и брзо нанишанили и Лењин, и Стаљин, и Хитлер, и Мусолини, и лако сложили нишане на његовим прсима. Последња звона која је чуо, била су звона манастира Савине у коме је преноћио последњу ноћ у Отаџбини. Сачекали су га у Марсеју и убили заједно са француским министром спољних послова Лујом Бартуом, пред очима милион Француза који су изашли да виде великог краља, славног војсковођу и ратног савезника. Витешки краљ Александар је пао на путу мира као прва жртва фашизма.

Рука која га је убила ускоро је почела без списка да баца у јаме и коље његов народ, да пали гасне коморе Аушвица и Јасеновца, да завија у црно читав свет.

У часу кад је влада његовог сина Краља Петра II прва у Европи плънула у лице Хитлеру, Французи су, како је запамћено, са цвећем и свећама кренули ка месту на коме је убијен.

Сахрањен је на Опленцу, не уз Карађорђа и Краља Петра чије снове је остварио, него у крипти поред своје мајке које се највише ужелео.

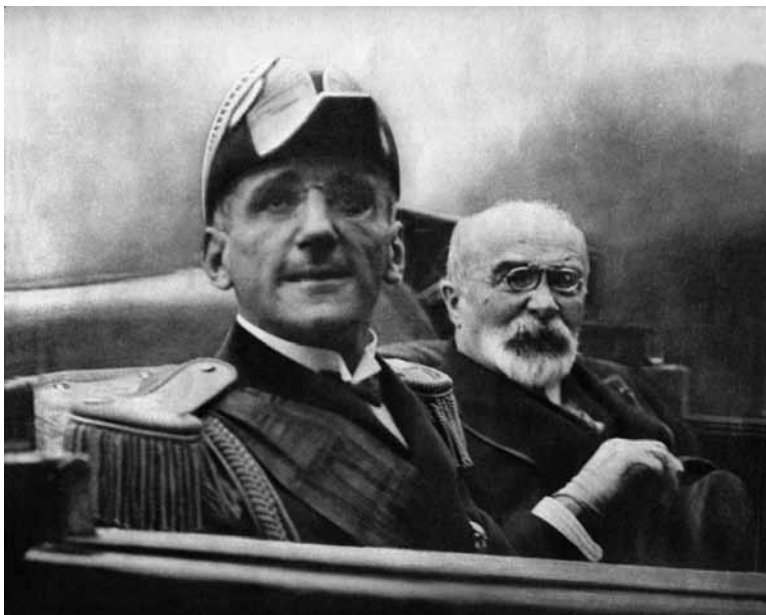
О стогодишњици Првог светског рата двеста десетој годишњици Првог српског устанка под Вождом Карађорђејем, надамо се да ће Српска православна црква прогласити Краља Александра светитељем-мучеником, као што је то учинила Руска црква са својим царем и царском породицом. И то из истих разлога из којих су то учинили Руси. Због тврде вере и хришћанског држања пред смрћу којој је ишао у сусрет отворених очију.

Царски Руси после смакнућа своје царске породице Краља Александра Карађорђевића сматрали су наследником и њиховог престола.

Ако је ишта могао помислити у смртном трену, било је да Срби никад неће заборавити како је завршио свој живот, зашто је, где је и од кога је убијен. И да нема те пошасте од које га неће одбранили онај народ који је оплакујући га у те коротне дане скидао и звона са колевки и чактаре са овнова.

На нашу срамоту он још увек није дочекао своју правду. Памти се да је распустио Парламент и забранио политичке

странке, а то му никада нису могли опростити баш они који су проповедали диктатуру пролетаријата и увели једнопартијски систем. Замера му се што је стварао Југославију иако је у њој први окупио и ослободио свој народ, али ће можда већа грешка бити ако је, упркос свему, после свих трагедија и срамота, будемо поново обнављали.

Пола века је његово име и име краљевске породице било прокажено а њихово спомињање проглашено готово за кривично дело. Једини споменик Краљу Александру и Краљу Петру кога се није могла домоћи убилачка рука био је онај у Паризу на Јелисејским пољима, на скверу Краља Александра. О стогодишњици Првог светског рата ових дана је у Београду откривен споменик руском Цару Николају. Ми се надамо да ће наспрам њега између дворова бити постављен и онај из Париза краљу Петру и краљу Александру.

Овај текст академика Матије Бећковића претходно је ишао 10. децембра 2014. године у новинама СЛОБОДА, официјелном органу Српске народне одбране у Америци.

Поштовани читаоци,

Имали сте прилике да прочитате неколико текстова које су написали наши пријатељи, стручњаци из различитих области. Свако од њих на свој начин сагледава ову тему.

Уколико желите да нам пренесете и своје мишљење о тој теми и предложите решење проблема, или да нам пошаљете своје коментаре и евентуалне примедбе у вези с овим издањем, то можете учинити електронском поштом, слањем на адресу: casopis.spoji@gmail.com

С поштовањем,
Редакција часописа „Споју!“

ЗАХВАЉУЈЕМО – WIR DANKEN

Редакција **Споји!** још једном захваљује свим људима добре воље који су нам излазили у сусрет и подржавали добротинитељски рад наших организација и овај наш културно-просветни пројекат током последњих четири и по година, а који су били и који ће, ако Бог да, и остати наши подржаваоци, добротвори, сарадници и пре свега искрени пријатељи у борби за заједничко боље сутра!

Посебну захвалност изражавамо добротворима без чије помоћи не би било могуће реализовати седми број Информативног и интеграционог часописа **Споји!**, чија је тема „**1914 – 2014. 100 година од избијања Првог светског рата – ретроспективни поглед на 2014. годину**“. Овим издањем часописа желимо бистрим погледом да погледамо 100 година иза себе, како би нешто корисно научили од прошлости, са циљем да се велике историјске грешке и беспотребно проливање крви не би поновило у скоријој будућности и како би наше младе генерације градиле заједничку мирну будућност са осталим европским народима.

Позивамо све читаоце, и оне у расејању и оне у Отаџбини, да сваког дана, СВИ ЗАЈЕДНО, радимо на ширењу пријатељства и размене искустава међу различитим народима, како би сачували мир у Србији, Аустрији, Европи и у свету! **БИЛО ЈЕ, НЕ ПОНОВИЛО СЕ!**

Die Redaktion der Zeitschrift **Spojil!** bedankt sich nochmals bei allen Leuten, die guten Willen gezeigt haben und die die wohltätige Arbeit unserer Organisationen und dieses Kultur- und Bildungsprojekt während der letzten viereinhalb Jahre unterstützt haben, die unsere Unterstützer, Spender, Partner, aber vor allem wahre Freunde, in unseren Bestrebungen, für eine bessere Zukunft waren und es, wenn Gott so will, auch bleiben werden.

Ein besonderes Dankeschön schulden wir unseren Unterstützern ohne deren Hilfe es nicht möglich gewesen wäre die siebte Ausgabe der Informations- und Integrationszeitschrift **Spojil!** zu realisieren, dessen Hauptthema „**1914 – 2014. 100 Jahre seit dem Ausbruch des Ersten Weltkriegs – ein Rückblick auf das Jahr 2014**“ ist. Mit dieser Ausgabe wollen wir mit klarem Blick 100 Jahre hinter uns blicken damit wir etwas Nützliches aus der Vergangenheit lernen und das mit dem Ziel, dass sich große historische Fehler und unnötiges Blutvergießen in naher Zukunft nicht wiederholen und damit unsere jungen Generationen eine gemeinsame und friedliche Zukunft zusammen mit anderen europäischen Völkern aufbauen.

Wir rufen unsere Leserinnen und Leser auf, jeden Tag, ALLE ZUSAMMEN, an Freundschaften und dem Austausch von Erfahrungen zwischen verschiedenen Völkern zu arbeiten, damit wir den Frieden in Serbien, Österreich, Europa und der Welt sichern! **ES IST GESCHEHEN UND SOLL NIE WIEDER GESCHEHEN!**

Заувек захвални - für immer dankbar:

Министарству спољних послова Владе Републике Србије –
УПРАВИ ЗА САРАДЊУ С ДИЈАСПОРОМ И СРБИМА У РЕГИОНУ

Dem Ministerium für Auslandsangelegenheiten der Regierung der Republik Serbiens –
BÜRO ZUR KOOPERATION MIT DER DIASPORA UND DEN SERBEN IN DER REGION

**INNS'
BRUCK**

Der Stadt Innsbruck und dem Vizebürgermeister
Herrn Christoph Kaufmann

Граду Инзбруку и заменику градоначелника
господину Кристофу Кауфману

**ХВАЛА ВАМ – СПОЈЕНИ СМО ЈАЧИ
VIELEN DANK – VERBUNDEN SIND WIR STÄRKER**

Српска православна омладина Инзбрук - СПОЈИ
ZVR: 931510814
е-пошта: uprava@spoji.org
интернет: www.spoji.org
Facebook: www.facebook.com/spoji.org
YouTube: www.youtube.com/user/spoji2009
Жиро рачун: Tiroler Sparkasse Bank AG Innsbruck
- број банке: 20503
- IBAN: AT482050303300678129
- BIC: SPIHAT22XXX

ПОСЕТИТЕ НАС - BESUCHEN SIE UNS

www.spoji-magazine.com

